

ΙΛΙΞΟΣ

Οι άνθρωποι που δεν έχουν
άλλο ανώτερο υπόδειγμα
από τον εαυτό τους,
πολύ σπάνια προκόβουν
στη ζωή

Στεργ

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ

από τις Θεοσοφικές Εκδόσεις

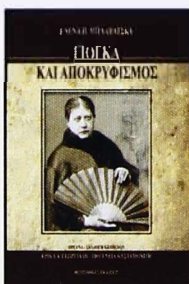
Έλενα Π. Μπλαβάτσκυ
Η Φωνή της Σιγής

Έλενα Π. Μπλαβάτσκυ
**Το Κλειδί
της Θεοσοφίας**

Έλενα Π. Μπλαβάτσκυ
**Τα Πρώτα Βήματα
στον Αποκρυφισμό**

Έλενα Π. Μπλαβάτσκυ
**ΓΙΟΓΚΑ
ΚΑΙ ΑΠΟΚΡΥΦΙΣΜΟΣ**
(Ανθολογία Εσωτερικής Γνώσης)

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α. ΧΕΙΜΑΡΑΣ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΗΣ ΘΕΟΣΟΦΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Βουκουρεστίου 25 Κωδ. Ταχ. 106 71, Αθήνα Αττικής, Κωδικός:4311

Τηλ. 210 36.20.702 - 210 36.10.961 Fax: 210 36.10.961

www.theosophicalsociety.gr

email (περιοδικού): ilisos@theosophicalsociety.gr

email (Εταιρείας): info@theosophicalsociety.gr

Διανέμεται δωρεάν στα μέλη

Ιδρυτής + ΚΩΣΤΗΣ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ιδιοκτησία - Έκδοση: Θεοσοφική Εταιρεία εν Ελλάδα

Εκδότης - Διευθυντής: Θεόδωρος Κατσιφής

Σύνταξη / Επιμέλεια ύλης: Ιφιγένεια Κασταμονίτη

ΑΠΡΙΛΙΟΣ – ΜΑΙΟΣ – ΙΟΥΝΙΟΣ 2012

Η καρδιά που ακολουθεί τις περιφερόμενες αισθήσεις, απομακρύνει την κρίση όπως ο άνεμος παρασύρει την βάρκα πάνω στα νερά. Αιτός που αποβάλλει όλες τις επιθυμίες ζώντας ελεύθερος από προσκολλήσεις και από εγωισμό, κερδίζει την μακαριότητα.

Αναζήτησε καταφύγιο στην ψυχή σου. Έχε εκεί τον ουρανό σου!

Το μονοπάτι της αρετής βρίσκεται στην απάρνηση των επτά μεγάλων αμαρτιών. Περιφρόνησε αυτούς που την ακολουθούν μόνο για τα δώρα της!

Έλενα Π. Μπλαβάτσου

(Βιβλίο Γενεθλίων, Κανόνων και Αξιωμαίων)

Η ΘΕΟΣΟΦΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Ιδρύθηκε στις 17 Νοεμβρίου 1875 στη Ν.Υόρκη από την Ε.Π.Μπλα-βάτσκυ και τον συντ/χη Χ.Σ. Όλκοττ. Η σημερινή έδρα της βρίσκεται στο Adyar, Madras – India. Σκοποί της είναι:

1. Ο σχηματισμός ενός πυρήνα της Παγκόσμιας Αδελφότητας της Ανθρωπότητας, χωρίς διάκριση φυλής, πίστης, γένους, τάξης ή χρώματος.
2. Η ενθάρρυνση της συγκριτικής μελέτης των θρησκειών, της φιλοσοφίας και της επιστήμης.
3. Η έρευνα των ανερχόμενων νόμων της φύσης και των δυνάμεων που βρίσκονται σε λανθάνουσα κατάσταση μέσα στον άνθρωπο.

Θεοσοφία είναι το σώμα της αλήθειας που αποτελεί τη βάση όλων των θρησκειών, και του οποίου δεν μπορεί κανείς να διεκδικήσει την αποκλειστικότητα. Προσφέρει μια φιλοσοφία που κάνει τη ζωή κατανοητή και εκθέτει τη δικαιοσύνη και την αγάπη που καθοδηγούν την εξέλιξη της. Τοποθετεί τον θάνατο στη σωστή του θέση, σαν επαναληπτικό επεισόδιο σε μια ατελείωτη ζωή που ανοίγει την είσοδο σε μια πληρέστερη και λαμπρότερη ύπαρξη. Αποκαθιστά την επιστήμη του Πνεύματος στον κόσμο, διδάσκοντας ότι το Πνεύμα είναι ο αληθινός εαυτός του ανθρώπου, ενώ ο νους και το σώμα είναι οι υπηρέτες του. Φωτίζει τις Γραφές και τα δόγματα των θρησκειών και αποκαλύπτει τις κρυμμένες έννοιές τους.

Το Ελληνικό τμήμα της Θ.Ε. ιδρύθηκε αρχικά στην Κέρκυρα, το 1877, από τους κκ Όθωνα Αλεξάνδρου, Αλέξανδρο Ρομπότη, Δημήτριο Σοφοκλή, Κόντη Γκονέμη και Πασκουάλε Μενελάου. Υπό τη σημερινή μορφή της ως «Θεοσοφική Εταιρεία εν Ελλάδι», είναι σωματείο μη κερδοσκοπικό, νομίμως αναγνωρισμένο με την υπ' αρ. 8187/1946 απόφαση του Πρωτοδικείου Αθηνών. Εφόσον η Θ.Ε. έχει εξαπλωθεί ευρύτατα ανά τον πολιτισμένο κόσμο, και εφόσον άτομα όλων των θρησκειών έχουν γίνει μέλη της χωρίς να εγκαταλείψουν τα ιδιαίτερα δόγματά τους, τις διδασκαλίες και την πίστη τους, θεωρείται καλό να τονισθεί το γεγονός ότι δεν υπάρχει κανένα δόγμα, καμία γνώμη οποιουδήποτε που να δεσμεύει με οποιονδήποτε τρόπο, οποιονδήποτε μέλος της Θ.Ε. Η αποδοχή των τριών αντικειμενικών σκοπών της είναι ο μόνος όρος για να γίνει κανείς μέλος της.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΕΥΧΟΥΣ

Στυλιανός Τάκας: Η συμβολική της Θεοσοφικής Εταιρείας	σελ. 4
Αντώνιος Παπανδρέου: Η Θεά της Σοφίας.....	13
Ρένα Κεφαλούδη/Θεόδωρος Θεοφάνους:	
Ο Γκαίτε ως Μύστης (μέρος 2ον)	26
Κ. Ζιναραγιαντάσα: Πρακτική Θεοσοφία (μέρος 4ον)	30
Ρήσεις σοφών: Περί Αξίας και Αξιοπρέπειας	38
Κωντ/νος Κοντούλης: Αναζητώντας το Υπέρτατο.....	40
Theosophy Ezine: Ο Σκοπός της Ζωής	50
Γεώργιος Γκόργκας: Μύθος και Φιλοσοφία	51
Σταύρος Βασιλάκης: Ο Σιωπηλός Παρατηρητής της Εξέλιξης	58
ΜΕΤΑΞΥ ΜΑΣ	63

Με χαρά πληροφορούμε τους αναγνώστες μας ότι μπορούν να επισκεφθούν την ιστοσελίδα της Θεοσοφικής Εταιρείας στην διεύθυνση:

www.theosophicalsociety.gr

Η ιστοσελίδα είναι γραμμένη σε δύο γλώσσες – Ελληνικά και Αγγλικά.

Αν και βρίσκεται ακόμη υπό κατασκευή, αρκετά τμήματά της είναι ήδη

On Line. Περισσότερες πληροφορίες θα βρείτε στη διεύθυνση

webmaster@theosophicalsociety.gr

Η ΣΥΜΒΟΛΙΚΗ ΤΗΣ ΘΕΟΣΟΦΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Στυλιανός Τάκας
(Πτυχιούχος Φυσικής και Νομικής
με μεταπτυχιακό στα Ηλεκτρονικά)

Το σύμβολο της Θεοσοφικής Εταιρείας αποτελείται από έναν συνδυασμό άλλων επιμέρους συμβόλων, τα οποία συναντώνται σε διαφόρους λαούς με πολλές παραλλαγές. Γενικά, θα μπορούσε να λεχθεί ότι ο συνδυασμός αυτών των επιλεγθέντων επιμέρους συμβόλων έχει ως σκοπό να μας εμφανίσει ένα γενικό σύμβολο, που απεικονίζει το φιλοσοφικό υπόβαθρο της Θεοσοφικής Εταιρείας. Τα σύμβολα αυτά είναι:

λοσοφικό υπόβαθρο της Θεοσοφικής Εταιρείας. Τα σύμβολα αυτά είναι:

- 1) Το ινδουιστικό σύμβολο με σανσκριτικούς χαρακτήρες AUM
- 2) Ο αριστερόστροφος αγκυλωτός σταυρός
- 3) Ο ουροβόρος όφις
- 4) Τα δυο εμπλεκόμενα ισόπλευρα τρίγωνα
- 5) Ο αιγυπτιακός σταυρός
- 6) Η ρήση: «Ουδεμία θρησκεία υπεράνω της αλήθειας»

1. ΤΟ AUM

ॐ

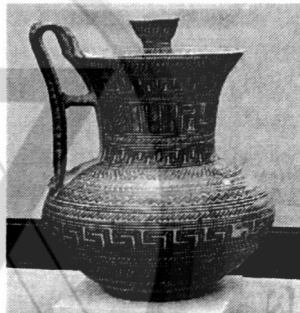
Το εμφανιζόμενο στο άνω μέρος με σανσκριτικούς χαρακτήρες σύμβολο αποτελεί την ιερή λέξη του ινδουισμού AUM, το οποίο στα ελληνικά προφέρεται ως ΩΜ. Αυτό προφέρεται επανειλημμένα με παρατεταμένο Μ από όσους διαλογίζονται και αποτελεί μια επίκληση προς την άρρητη πραγματικότητα. Αυτή η επανειλημμένη προφορά του ΩΜ βοηθάει να οδηγηθεί κανείς σε πολύ βαθύτερο επίπεδο κατά τον διαλογισμό του.

2. Ο ΑΡΙΣΤΕΡΟΣΤΡΟΦΟΣ ΑΓΚΥΛΩΤΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ

● σταυρός γενικά ήταν πανάρχαιο σύμβολο όλων των λαών. Ιδιαίτερα ο ισοσκελής σταυρός είναι πανάρχαιο μυστηριακό σύμβολο των αρχαίων Ελλήνων. Στο σημείο αυτό πρέπει να αντιδιαστείλουμε τον ισοσκελή σταυρό από τον χριστιανικό, ο οποίος έχει το προς τα κάτω σκέλος του μεγαλύτερο και το προς τα άνω μικρότερο των δύο οριζοντίων σκελών.

Παραλλαγή του ισοπλεύρου σταυρού είναι ο Τευτονικός Σταυρός, ο οποίος είναι και αυτός ισοσκελής περιβαλλόμενος υπό κύκλο κατά τρόπο ώστε τα άκρα του συνήθως να προεξέχουν του κύκλου. Πέραν των ανωτέρω έχουμε τον Ελληνικό αριστερόστροφο αγκυλωτό σταυρό, ο οποίος στην ουσία είναι ο ισοσκελής σταυρός με μικρές ευθείες στα άκρα, κάθετες προς τα σκέλη του και με τέτοια κατεύθυνση ώστε να δείχνουν φορά αριστερόστροφου κινήσεως.

Αυτόν τον αριστερόστροφο αγκυλωτό σταυρό έχει στα σύμβολά της η Θεοσοφική Εταιρεία, αλλά ο σταυρός αυτός έχει μια μικρή στροφή ώστε να φαίνεται σαν Χ και με τις μικρές γραμμές στα άκρα που να δείχνουν αριστερόστροφη κίνηση. Η αριστερόστροφη κίνηση σε μία βίδα δείχνει απελευθέρωση της βίδας ενώ η δεξιόστροφη το αντίθετο.

Ο αριστερόστροφος αγκυλωτός σταυρός δείχνει εξελικτική πορεία ενώ ο δεξιόστροφος οπισθοβασία. Τον δεξιόστροφο αγκυλωτό σταυρό είχαν υιοθετήσει οι ναζί και δείχνει ακριβώς το αντίθετο από τον αριστερόστροφο της Θεοσοφικής Εταιρείας.

Στην Φύση γενικά κυριαρχεί ο Νόμος της ατέρμονης και απείρου Εξελίξεως. Η εξέλιξη έχει άπειρα εξελικτικά επίπεδα, όπου το καθένα εξ αυτών έχει τέσσερις εξελικτικές βαθμίδες. Αυτές ακριβώς τις τέσσερις εξελικτικές βαθμίδες δείχνει ο αγκυλωτός σταυρός της Θεοσοφικής Εταιρείας, όπου το κάθε σκέλος του δείχνει μία εξελικτική βαθμίδα στο ανθρώπινο επίπεδο. Συγκεκριμένα, στο ανθρώπινο επίπεδο έχουμε τις εξής τέσσερις εξελικτικές βαθμίδες:

1η ΒΑΘΜΙΔΑ: η γένεση της Λογικής Νοήσεως. Η βαθμίδα αυτή στην Πυθαγόρεια φιλοσοφία χαρακτηρίζεται ως το τρίτο ιερό δράμα της δημιουργίας, κατά το οποίο η ατομική ψυχή αποκτά την

Λογική Νόηση και εισέρχεται στο ανθρώπινο επίπεδο. Η λογική νόηση είναι το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό που διαφοροποιεί τον άνθρωπο από τα υπόλοιπα ζώα. Έτσι ο άνθρωπος, με αυτήν την πρόσθετη δυνατότητα μπόρεσε να κυριαρχήσει στο γήινο περιβάλλον και να αναπτύξει ανθρώπινες κοινωνίες.

Η πρώτη αυτή βαθμίδα στα αρχαία μυστήρια αντιστοιχεί στην Φθινοπωρινή Ισημερία, την οποία εόρταζαν οι μύστες της αρχαιότητας διότι συσχέτιζαν την εξελικτική πορεία της ψυχής με τα λαμβάνοντα χώρα στην Φύση, αλλά επ' αυτού δεν είναι σκόπιμο να ασχοληθούμε περισσότερο στα πλαίσια αυτής της παρουσίασης.

Λογική νόηση είναι η δυνατότητα της διανοίας να συνδυάζει τις πληροφορίες, τις οποίες συγκεντρώνει από το περιβάλλον όπου ζει και εξάγει νέα χρήσιμα συμπεράσματα, με τα οποία αφενός μεν κατανοεί το περιβάλλον της, αφετέρου δε αποφασίζει τι πρέπει ή δεν πρέπει να πράξει. Η λογική νόηση επιτρέπει στον άνθρωπο να σκέπτεται ορθά και μεθοδικά, ώστε ο Λόγος να παρουσιάζει ειρμό και ορθότητα και τα πορίσματα του να είναι σύμφωνα με την πραγματικότητα.

2η ΒΑΘΜΙΔΑ: η γένεση της Γνωστικής Νοήσεως. Η βαθμίδα αυτή στην Πυθαγόρεια φιλοσοφία χαρακτηρίζεται ως το τέταρτο ιερό δράμα της δημιουργίας, κατά το οποίο στην ανθρώπινη ψυχή γεννιέται μέσα της η Γνωστική Νόηση. Η Γνωστική Νόηση θα βοηθήσει την ανθρώπινη ψυχή να κάνει αυτοέλεγχο. Ο αυτοέλεγχος αυτός μας θυμίζει την γνωστή προτροπή του μαντείου των Δελφών «γνώθι σε αυτόν», διότι θα βοηθήσει την ανθρώπινη ψυχή να διαπιστώσει ότι έχει μέσα της ατέλειες οι οποίες εκδηλώνονται ως πάθη και ότι πρέπει να κινητοποιήσει την θέληση της για να τα αποβάλει. Η αποβολή των παθών είναι η βασική προϋπόθεση για να οδεύσει η ψυχή του ανθρώπου προς την πνευματική της αναγέννηση, την οποία συμβολίζει η 3η βαθμίδα, όπως θα δούμε στην συνέχεια.

Η δεύτερη αυτή βαθμίδα στα αρχαία μυστήρια αντιστοιχεί στην συμβολική σημασία της χειμερινής τροπής του Ηλίου, κατά την οποία εόρταζαν οι μύστες της αρχαιότητας την γένεση της γνωστικής νοήσεως και αναφερόταν με την συμβολική γέννηση ενός Ήρωα. Έτσι π.χ., κατά την χειμερινή τροπή του Ηλίου φέρεται γεννηθείς ο ήρωας Ηρακλής, διότι για να αναγνωρίσει κανείς ότι έχει πάθη και πολύ περισσότερο για να τα αποβάλει, απαιτείται ηρωισμός. Αυτή η Γνώση θα φέρει την ανθρώπινη ψυχή σε τέτοια κατάσταση ώστε να γνωρίσει τα μέσα της πνευματικής της προόδου και ανόδου.

3η ΒΑΘΜΙΔΑ: η πνευματική αναγέννηση. Η βαθμίδα αυτή στην Πυθαγόρεια φιλοσοφία χαρακτηρίζεται ως το πέμπτο ιερό δράμα της δημιουργίας, κατά το οποίο η ανθρώπινη ψυχή αποβάλλει οριστικά όλα της τα πάθη και αποκαθαρωμένη πλέον αναγεννιέται, ως μία αναγεννημένη ψυχική ατομικότητα απαλλαγμένη από πάθη. Αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα την εκδήλωση της αρετής και της σοφίας. Η σοφία θα επιτρέψει στον μύστη, ο οποίος απαλλάχθηκε από τα πάθη του, να έλθει σε επικοινωνία με τον Ουρανό και να αποκτήσει τα μεταμορφωτικά εκείνα μέσα που θα του επιτρέψουν να δομήσει τον πνευματικό του οργανισμό, ώστε να έχει την δυνατότητα να οδεύσει στους χώρους του ανέσπερου φωτός.

Η τρίτη αυτή βαθμίδα στα αρχαία μυστήρια αντιστοιχεί στην συμβολική σημασία της Εαρινής Ισημερίας, κατά την οποία εόρταζαν οι μύστες της αρχαιότητας τον οδυνηρό θάνατο και ακολούθως την ανάσταση του Ήρωα Ηρακλή, η γέννηση του οποίου είχε γίνει κατά την χειμερινή τροπή του Ηλίου.

Στην Χριστιανική θρησκεία έχουμε ανάλογο συμβολισμό, δηλαδή τον σταυρικό θάνατο του Χριστού και την εν συνεχεία ανάσταση του, που γιορτάζεται μετά ακριβώς από την εαρινή ισημερία. Πρέπει να σημειωθεί ότι όλες οι θρησκείες περιλαμβάνουν αυτόν τον συμβολισμό (δηλαδή κατά την εαρινή ισημερία οι ήρωες τους πεθαίνουν με οδυνηρό θάνατο και στη συνέχεια ανασταίνονται).

4η ΒΑΘΜΙΔΑ: η απελευθέρωση της ψυχής από το γήινο περιβάλλον. Η βαθμίδα αυτή στην Πυθαγόρεια φιλοσοφία χαρακτηρίζεται ως το έκτο ιερό δράμα της δημιουργίας, κατά το οποίο η ψυχή απελευθερώνεται από το γήινο περιβάλλον. Για απελευθερωθεί, πρέπει προηγουμένως: α) να έχει εξαλείψει τα πάθη της, β) να έχει εκδηλώσει την σοφία και γ) να έχει αποκτήσει πνευματικό οργανισμό.

Η τετάρτη αυτή βαθμίδα στα αρχαία μυστήρια αντιστοιχεί στην συμβολική σημασία της θερινής τροπής του Ηλίου, κατά την οποία εόρταζαν οι μύστες της αρχαιότητας τον φωτισμό της ψυχής δια του Απολλώνιου Φωτός και τον οριστικό αποχωρισμό της από το έρεβος του γήινου περιβάλλοντος. Κατά τις εορτές αυτές εξέφραζαν την λατρεία τους προς την θεία δημιουργία, που έφθασε δια των εκδηλώσεων των Νόμων της στην εμφάνιση των νόμων της Θεοποιήσεως των όντων της. Επίσης εξέφραζαν την ευγνωμοσύνη τους προς τα θεοποιηθέντα τέκνα της, υπό την προστασία των οποίων ετίθεντο με την θέληση τους.

Αποκορύφωση των εκδηλώσεων αποτελούσε η εκδήλωση της ευγνωμοσύνης τους προς τον Θεό Απόλλωνα, τον Θεό της αιωνίας

νεότητας, ο οποίος, κατ' αυτήν την ώρα του έτους παρέδιδε την λύρα του στον θείο Ορφέα, για να κρούει τις χορδές της και να μεταδίδει στις ψυχές των μυστών τους ήχους της ώστε να εναρμονίζουν τις πνευματικές τους δυνάμεις προς την πνευματική φύση του Θεού της αιωνίας νεότητας.

Τέλος, το ότι επικάθεται ο αγκυλωτός σταυρός στο επάνω μέρος, συμβολίζει ότι αυτή η εξελικτική πορεία μέσω των τεσσάρων βαθμίδων κάθε επιπέδου θα γίνεται αενάως.

3. Ο ΟΥΡΟΒΟΡΟΣ ΟΦΙΣ

Το σύμβολο του ουροβόρου όφεως δείχνει ένα φίδι σε σχήμα κύκλου που δαγκώνει την ουρά του. Το σύμβολο αυτό καταλαμβάνει το μεγαλύτερο μέρος του συμβόλου της Θεοσοφικής Εταιρίας και θα μπορούσαμε να πούμε ότι είναι ένα από τα σημαντικότερα, διότι τα μεν δύο εμπλεκόμενα τρίγωνα εμπεριέχονται σε αυτό, ενώ ο αγκυλωτός σταυρός είναι μια μικρή παράσταση και τοποθετείται στο άνω μέρος του.

Το φίδι γενικά ως σύμβολο κατέχει μεγάλη σπουδαιότητα τόσο στα αρχαία μυστήρια όσο και στις διάφορες θρησκείες. Έτσι, στους αρχαίους Αιγύπτιους συμβόλιζε την αιωνιότητα ενώ στον Ζωροαστρισμό ήταν σύμβολο του Σύμπαντος. Το φίδι γενικά αναφέρεται και στις βραιογενείς θρησκείες ως σύμβολο του κακού.

Στην Ελληνική παράδοση το φίδι συμβολίζει τον γήινο υλικό οργανισμό του ανθρώπου και στην κατ' επέκταση ερμηνεία του, την Φύση σαν τον παμμέγιστο οργανισμό. Έτσι, βλέπουμε το σύμβολο του φιδιού περιτυλιγμένο στην ράβδο του Ασκληπιού και αυτό συμβολίζει ότι ο Ασκληπιός ως θεραπευτής απευθυνόταν μόνον στον οργανισμό του ανθρώπου και όχι στο πνεύμα του. Επίσης, βλέπουμε την θεά Αθηνά να έχει υπό την ασπίδα της ένα φίδι και αυτό δείχνει ότι η θεά της Σοφίας πρωτίστως προστατεύει τον οργανισμό του ανθρώπου ως φορέως της ψυχής, κατά το γνωστό ρητό «νους υγιής εν σώματι υγιές», διότι το πνεύμα για να εκδηλωθεί έχει ανάγκη οργανισμού και μάλιστα σε άριστη κατάσταση λειτουργίας.

Μετά τα προαναφερθέντα, ο μεν όφης στην απλή του μορφή συμβολίζει γενικότερα την Φύση, ο δε ουροβόρος όφης, ο οποίος μάλιστα έχει σχήμα κύκλου, συμβολίζει την αιωνιότητα της Φύσεως, δηλαδή την χωρίς αρχή και τέλος Φύση, διότι η ένωση της ουράς με το στόμα δείχνει ότι δεν υπάρχει αρχή αλλά ούτε και τέλος

4. ΤΑ ΔΥΟ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΑ ΙΣΟΠΛΕΥΡΑ ΤΡΙΓΩΝΑ

Το σύμβολο αυτό περιλαμβάνει δυο ισόπλευρα τρίγωνα, εκ των οποίων το μεν ένα έχει την μία οξεία γωνία προς τα άνω ενώ το άλλο προς τα κάτω. Η τοποθέτηση αυτών των δύο τριγώνων δείχνει ότι μεταξύ τους υπάρχει συνεργασία αυτού που συμβολίζουν. Επίσης, άξιο προσοχής είναι το γεγονός ότι και τα δύο εμπεριέχονται στο σύμβολο του ουροβόρου όφως, επομένως αποτελούν μέρος του γενικότερου συμβολισμού αυτού.

Τα δύο τρίγωνα συμβολίζουν γενικότερα τα συμβαίνοντα μέσα στην Φύση, και γι αυτό το σύμβολο αυτό εμπεριέχεται μέσα στον ουροβόρο όφη. Το τρίγωνο με την οξεία γωνία προς τα ΚΑΤΩ συμβολίζει τον υλικό κόσμο και ειδικότερα το κοινωνικό περιβάλλον, το οποίο περιλαμβάνει:

α) τα υλικά αγαθά, τα οποία μαζί με τα πνευματικά αγαθά φέρουν την ευημερία στους ανθρώπους. Για να έχουν όμως οι άνθρωποι τα υλικά και τα πνευματικά αγαθά και συνεπώς ευημερία, πρέπει να κυριαρχεί θεία δικαιοσύνη. Μόνο με αυτού του είδους την δικαιοσύνη οι άνθρωποι θα έχουν την δυνατότητα να απολαύσουν τα υλικά και πνευματικά αγαθά που δικαιούνται, ενώ αν δεν επικρατεί δικαιοσύνη οι διοικούντες τούς τα στερούν, β) την λειτουργία του νόμου της αλληλεγγύης μεταξύ των ανθρώπων, ως και τα καθήκοντα καθενός απέναντι στους άλλους. Αυτό επιτυγχάνεται με την καταγραφή των πράξεων κάθε ανθρώπου και συνεπώς, την καταγραφή του τρόπου που επιτέλεσε το καθήκον του απέναντι στους άλλους με βάση τον νόμο της αλληλεγγύης, και γ) την προστασία κάθε ανθρώπου από τις επιθέσεις των αρνητικών δυνάμεων του σκότους

Το τρίγωνο με την οξεία γωνία προς τα ΑΝΩ συμβολίζει τον πνευματικό κόσμο, όπου στο ανθρώπινο επίπεδο αντιπροσωπεύει: α) τις διανοητικές δυνάμεις της ψυχής, οι οποίες έχουν ακόμα προλήψεις, δεισιδαιμονίες, ελαττώματα, πάθη και άγνοια της εσωτερικής υψής των αληθειών της Φύσεως, πλην όμως οι άνθρωποι σαν ελεύθεροι και χρηστοί είναι επιδεικτικοί βελτιώσεως ώστε να μπορέσουν να ανέλθουν σε ανώτερα πνευματικά επίπεδα, β) τις συναισθηματικές δυνάμεις της ψυχής, και απαιτείται η καλλιέργεια του συναισθηματικού παράγοντα της ψυχής και ιδιαίτερα των ανωτέρων συναισθημάτων της δικαιοσύνης και της αγάπης, και κατ' αυτόν τον τρόπο θα δώσει στο συναίσθημα συνειδητή έννοια ώστε να μετατραπούν τα εγωιστικά και ταπεινά συναισθήμα-

τις οποίες βρίσκουμε στον κόσμο τον οποίον καλούμε υλικό. Ίσως ο ένας κόσμος να είναι μία μακρά εξέλιξη των δυνάμεων του άλλου επί ευρύτερου και τελειότερου επίπεδου. Τις υπάρχουσες σχέσεις και τις υφισταμένες αναλογίες των κόσμων, υλικού και πνευματικού, ερευνούν οι μνημένοι και κατανοούν πλήρως οι πνευματικοί διδάσκαλοί τους.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ως συνδυασμός τα σύμβολα αυτά, μελετώντας τα από άνω προς τα κάτω, μας οδηγούν στις εξής σκέψεις: Κεντρικό σύμβολο είναι ο ουροβόρος όφις, ο οποίος συμβολίζει το Μέγα Παν, την Φύση, τέκνα της οποίας είμαστε και μέσα στην οποία ευρισκόμεθα και εξελισσόμαστε. Η εξέλιξη μας και η πνευματική μας ανάπτυξη θα είναι εφικτή εφόσον ακολουθήσουμε τους κανόνες ζωής που μας διδάσκουν τα λοιπά σύμβολα. Έτσι, το σύμβολο που βρίσκεται στην κορυφή, το AUM, μας δίδει το μήνυμα της ήρεμης ζωής η οποία θα μας βοηθήσει να αναπτυχούμε ηθικά και πνευματικά. Μέσα στο χώρο του κύκλου του ουροβόρου όφεως υπάρχουν τα δυο εμπλεκόμενα τρίγωνα που δείχνουν ποιο είναι το γήινο και ποιο το πνευματικό περιβάλλον που συναντάμε, ώστε να προσπαθήσουμε να ακολουθήσουμε τους κανόνες ζωής που συμβολίζονται από το πνευματικό τρίγωνο. Μέσα στα τρίγωνα έχουμε το αιγυπτιακό ANK που δηλώνει την έλευση του πνεύματος στον κόσμο της ύλης, από την οποία αν διέλθει επιτυχώς θα ανέλθει σε ανώτερα πνευματικά πεδία. Τέλος, πάνω στο σώμα του φιδιού βρίσκεται ο αριστερόστροφος αγκυλωτός σταυρός, ο οποίος συμβολίζει τις τέσσερις βαθμίδες κάθε εξελικτικού επιπέδου, η γνώση των οποίων μας χρειάζεται για να καταβάλουμε προσπάθεια να προσαρμοσθούμε στα μηνύματά τους, ώστε να φθάσουμε στην τετάρτη βαθμίδα και να αντικρύσουμε το απολλώνιο φως.

Η ΘΕΑ ΤΗΣ ΣΟΦΙΑΣ

Αντώνιος Παπανδρέου

Όλοι οι άνθρωποι και σχεδόν όλοι οι θεοί, που κυρίως στο Ελληνικό Πάνθεο έχουν μεγάλη δόση ανθρωπομορφισμού, γεννήθηκαν με τον τρόπο που όλοι γνωρίζουμε δηλαδή μετά από κύηση σε μία μήτρα. Η Αθηνά όμως, κατά τον επικρατέστερο μύθο γεννήθηκε αφού κυοφορήθηκε στο κεφάλι του Διός. Αυτός προηγουμένως είχε καταπιεί την έγκυο μητέρα της, την Μήτιδα. Για να ανακουφισθεί ο Δίας ζήτησε ένα κτύπημα από έναν άλλο θεό, τον Ήφαιστο. Από εκεί ξεπήδησε η Αθηνά «πάλλουσα δόρυ αιχμηρό» (με παλλόμενο αιχμηρό δόρυ). Κατά τον ομηρικό ύμνο, πάνοπλος πήδησε η θεά εκ της κεφαλής του αιγιόχου Διός, δεινόν αλαλάξασα (με φοβερό αλαλαγμό). Με την θεά αυτήν ο Όλυμπος τρέμει κατάπληκτος ενώ η γη ανακράζει έξαλλη από χαρά. Η θάλασσα συγκινείται στα βάθη της και ο Ήλιος πλήρης θαυμασμού σταματά το άρμα του, μέχρι η Αθηνά να καταθέσει τα απαστράπτοντα όπλα της.

Ο μύθος της γεννήσεως θεωρήθηκε από πολλούς σοφούς ως μετεωρολογικός. Επικαλούνται και δύο άλλους μύθους, τον κρητικό και τον ρόδιο. Κατά τον πρώτο ο Ζεύς, αφού έπληξε το νέφος στο οποίο ήταν κρυμμένη η Αθηνά, την φανέρωσε, ενώ κατά τον δεύτερο μόλις εμφανίσθηκε η Αθηνά έρρευσε χρυσός εξ ουρανού. Την ονόμαζαν και Τριτογένεια. Τριτογενής κατά τους προγόνους μας σήμαινε κάποια που δεν παρουσιάσθηκε στον δικό μας κόσμο κανονικά, αλλά γεννήθηκε από μία τρίτη αιτία ή έναν άλλο τρίτο τρόπο πέρα από εκείνον που όλοι γεννιούνται. Άλλοι βεβαίως, αιτιολογούν αυτήν την ονομασία επειδή γεννήθηκε κοντά στις όχθες του ποταμού Τρίτωνος, εξ' ου και τα επίπεδα Τριτογένεια και Κορυφασία. Όπως δείχνουν τα ονόματα Αμφιτρίτη, Τριτωνίς και Τρίτων (που είναι όνομα θαλασσίου, ποταμίου και λιμναίου δαίμονος) αντιστοιχούν στο σανσκριτικό «Τρίτα», του άνακτος των υδάτων, δηλαδή υδατογενής. Μην ξεχνάμε ότι η μητέρα της, η Μήτις, είναι κόρη του Ωκεανού και της Θέτιδος. Προήλθε λοιπόν από το υγρό στοιχείο.

Η γέννησή της λοιπόν είναι φανέρωση φωτός του εκλάμποντος εκ του σκοτεινού ύψους του ουρανού, εκ του κόλπου των νεφελών που ανιψούνται από τον Ωκεανό. Υπάρχουν βεβαίως και η εκδοχές της γεννήσεως της Αθηνάς στην Κρήτη, από ένα σύννεφο που κτύπησε ο Ζεύς με κεραυνό. Κατά άλλη εκδοχή ήταν θυγατέρα του περωτού γίγαντα Πάλλαντα, τον οποίο η θεά σκότωσε επειδή ήθελε να την κάνει ερωμένη του. Κατά μία ακόμη εκδοχή η Αθηνά γεννήθηκε από τον Ποσειδώνα και την Τριτωνίδα, αλλά αργότερα φιλονίκησε με τον θεό της Θάλασσας και κατέφυγε στον Δία, ο οποίος και την υιοθέτησε. Εμείς βεβαίως επιμένουμε στην γέννηση από το κεφάλι του Δία. Κατ' άλλους, σε μία περισσότερο εσωτερίστικη εκδοχή, το κτύπημα στο κεφάλι δεν το έδωσε ο Ήφαιστος αλλά ο ιδρυτής του ανθρωπίνου γένους, ο Προμηθεύς. Η Αθηνά συμμαχεί με τον Δία στην Γιγαντομαχία, κατά την οποία φονεύει τους γίγαντες Πάλλαντα και Εγκέλαδο και γι' αυτό απεκλήθη «Γιγαντολέτειρα» και «Γιγαντοφόντις». Προστατεύει τον Περσέα θεωρούμενο ως ηλιακό ήρωα, φονεύει ή βοηθά αυτόν να φονεύσει την Γοργόνα (προσωποποίηση της λαίλαπας ή των μελών νεφών της καταιγίδας) και λαμβάνει ως βραβείο το Γοργόνειο, που προσκολλά στο στήθος της ή επί της αιγίδος.

Ο φόνος από την ίδια της Αιγίδος, του εν Φρυγία θηρίου, «της εικόνας του καταιγίζοντος ανέμου», είναι πολύ νέος μύθος και δεν έχει να κάνει με τον μετεωρολογικό χαρακτήρα της Αθηνάς. Σημαντικότερο είναι ότι το όπλο του Διός, ο κεραυνός, αποδίδεται στην Αθηνά [Αισχύλου Ευμενίδες 827] «κλήδας οίδε δώματος μόνη θεών εν ώ κεραυνός

εστίν εσφραγισμένος» και σε μακεδονικά νομίσματα απεικονίζεται να κρατά ασπίδα στο αριστερό χέρι και κεραυνό στο δεξί. Γι' αυτό πολλοί θεωρούν το δόρυ που έπαλλε κατά την γέννησή της (Παλλάς) ως κεραυνό. Μερικοί ερμηνεύουν την χαλίνωση του Πήγασου από την Αθηνά ως ενέργεια κεραυνού, θεωρώντας την χαλίνωση ως ενέργεια κεραυνού και τον Πήγασο ως προσωποποίηση της βροντής, γι' αυτό στην Κόρινθο αποκαλείτο «Χαλινίτις».

Ονομαζόταν ακόμη Γλαυκώπις, ως θεά με γλαυκούς οφθαλμούς, δηλαδή μάτια που σπινθηροβολούσαν. Γλαυκώπις κατά τον

Ευριπίδη είναι επίθετο της Σελήνης και προέρχεται από το ρήμα γλαύσσω = λάμπω. Η γλαύξ ή κουκουβάγια έχει και αυτή μάτια λαμπερά που βλέπουν στο σκοτάδι. Έτσι, το λαμπρό μάτι της Αθηνάς μπορεί να διαπερνά τα σκότη και να φωτίζει ακόμη και τα σκοτεινά βασίλεια των χθονίων κόσμων.

Αθηνά λοιπόν, ιωνιστί Αθήνη, Αθηναίη, αιολιστί και δωριστί Αθάνα, Αθαναία, αττικιστί Αθηναία (Αθηνάα) και με συναίρεση Αθηνά. Στην επική ποίηση Παλλάς Αθήνη (ή Αθηναία), ενώ στην λυρική απλώς Παλλάς. Πολλές οι εξηγήσεις ως προς την ετυμολογία, όπως πολλές και οι προσαγορεύσεις, για τις οποίες θα μιλήσουμε παρακάτω. Η ετυμολογία διαλευκάνθηκε με την μελέτη της τυρρηνικής (ετρουσκικής) γλώσσας και την σύγκριση με λέξεις της ελληνικής. Έτσι, όχι μόνο αποδείχθηκε η ακρίβεια των πληροφοριών των αρχαίων (του Σοφοκλή, του Θουκυδίδη, του Διονυσίου του Αλικαρνασσεώς κ.α.), η στενή σχέση μεταξύ Τυρρηνών και Πελασγών, αλλά βρέθηκε και το έτυμο πολλών ανερμήνευτων ελληνικών λέξεων.

Σε διάφορα χωρία που αποθησαυρίστηκαν στο *Cogrus glossariogum* (συλλογή των γλωσσογράφων), μας παραδόθηκε όνομα αγγείου που χρησίμευε για θυσίες, λατινικά *athanunium*, *athanulus*, *attanulus*, *attanulum*, *atena* με τις ελληνικές εξηγήσεις και τέλος, στον Ησύχιο έχουμε «άττανα: τα τήγανα και [αττανίτας] πλακούς, ο επ' αυτών κατασκευαζόμενος». Η αυτή συστάδα φθόγγων απαντάται στις λέξεις Αθήνα (Αθάνα), Αθανασός και Αττανασσός (όνομα πόλεως μικρασιατικής), Ατήνη και Αττηνία (όνομα αττικού Δήμου), Αθήναι, Αττική (δεν πιστεύουμε στην ερμηνεία εκ του Ακτικής), Αθίς, που απαντώνται στις επιγραφές της Επιδάυρου, Ατθικός, Αθικός. Φθογγολογικά, όλες οι λέξεις σημαίνουν ονόματα σκευών και πόλεων (δηλαδή έργων κεραμευτικής και τόπων κατασκευής των) που αποτελούν ένα σύνολο. Ακόμη, η Αθηνά ως Εργάνη ήταν προστάτις της κεραμευτικής και έτσι προσαγορεύεται σε Ομηρικό επίγραμμα : «Κάμινος ή κεραμείς». Ο Πausanias αναφέρει ότι οι Αθηναίοι πρώτοι αφιέρωσαν στην Εργάνη κατά τον 6ο αιώνα λαμπρά αναθήματα στην Ακρόπολη από τα πρώτα κέρδη των. Περιοχή δράσεως και εργασίας των κεραμέων ήταν το κέντρο της πανάρχαιας λατρείας της Εργάνης –ο Κεραμικός– και από εκεί περνούσε η πομπή των Παναθηναίων.

Ο Ησίοδος στην Θεογονία του διηγείται πως όταν έπρεπε να κάνει ο Δίας Θείκη Οικογένεια διάλεξε την ομορφότερη και πάνσοφη Τιτανίδα Μήτιδα. Ήταν η σοφότερη γυναίκα του κόσμου και η μόνη που μπορούσε να διαχωρίσει το αληθινά καλό από το

κακό. Η προφητεία έλεγε πως η Μήτις θα έκανε δύο παιδιά, ένα κορίτσι και ένα αγόρι, που θα διαδεχόταν τον Δία. Όταν η Μήτις έμεινε έγκυος, ο Δίας ρούφηξε την σοφότερη γυναίκα του κόσμου και με αυτήν το κήμηά της για να αποκτήσει την γνώση. Κάτι παρόμοιο είχαμε δει με τον Κρόνο που κατάπινε τα παιδιά της γυναίκας του Ρέας. Εδώ ο πατέρας θεών και ανθρώπων διείδε ότι για να αποκτήσει την υπέρτατη δύναμη, πρέπει να κατέχει την πιο μεγάλη γνώση.

Στην Κόρινθο και στον Μαραθώνα ετέλουν λαμπαδηφορίες προς τιμήν της Ελλωπίδος θεάς (Αθηνάς), που υποδηλώνει την λάμψη του Ηλίου. Έχει ενδιαφέρον ότι παρουσιάζεται τόσο ως θεά του πολέμου όσο και θεά της Ειρήνης με κλάδο Ελαίας που είναι το δένδρο της Ειρήνης. Τα νομίσματα του νέου Ιλίου παρουσιάζουν την Αθηνά να κρατά δάδα, δηλαδή να είναι φωτίζουσα.

Στα Ομηρικά έπη φαίνεται να έχει την ιδιότητα της θεάς της διανοίας και της συνέσεως, των γυναικείων τεχνών, της προστασίας των πόλεων και του αναγκαίου (αμυντικού) πολέμου ως εσχάτου μέσου. Ως πολεμική θεότητα φέρει πολλά επίθετα: «δεινή», «αγελείη», «ληϊτις», «μεγάθυμος», «ατρυτώνη» (=ακαταμάχητος). Στον Ησίοδο αποκαλείται «εγκρεκύδοιμος» «αγέστρατος» και από άλλους ποιητές «αρεία» και «νικηφόρος», κρατούσα Νίκη στην παλάμη.

Η κόρη του Δία φέρει θυσανόεσσα αιγίδα και δαμάζει με στιβαρό δόρυ τους στοίχους των ανδρών. Ως πολεμική

θεά διαφέρει από τον Άρη, αιμοχαρή αντιπρόσωπο της ωμής βίας. Είναι η θεά του μετά ρώμης και συνέσεως διεξαγομένου πολέμου, και γι' αυτό προστατεύει κατεξοχήν όσους από τους ήρωες διακρίνονται για συνετή ανδρεία, όπως τον Οδυσσέα. Εκτός από το επίθετο Αρεία που συναντούμε στην Αθήνα και τις Πλαταιές, υπάρχουν πολλά άλλα με τα οποία λατρευόταν σε διάφορες πόλεις ως πολεμική θεά: «Αλκαλκομενηίς (εν Αλκαλομεναιίς), «Ζωστηρία» (που ζώνεται με τα άρματα- για μάχη στην Θήβα και στους Λοκρούς), Πρόμαχος (στην Αθήνα και την Θεσσαλονίκη), «Σθενία» (στην Τροιζήνα), αλλά κυρίως «Αθηνά Νίκη» (στα Μέγαρα και στην Αθήνα, όπου διέθετε ναούς). Ακόμη, για τον στρατιωτικό χα-

ρακτήρα της εθεωρείτο εφευρέτης της στρατιωτικής μουσικής, φέρουσα το όνομα «Σάλπιγξ» της πολεμικής ορχήσεως πυρρίχης και των πολεμικών πλοίων. Επίσης, είχε το μέλημα της προετοιμασίας του πολέμου, ως «Ιππία», «Χαλινίτις», «Δαμάσιππος», επίθετα που χρονολογούνται από την εποχή κατά την οποία ο ίππος ήταν ερό ζώο.

Στον Όμηρο την απαντούμε ως «Ερυσίπολιν», «Πολιούχον», «Πολιάδα», «Πολιάτιδα», πολλές φορές μαζί με τον Δία Πολιούχο. Στην Σπάρτη έφερε το όνομα «Πολιάχος» και το «Χαλκίοικος» (από τον παλιό ναό της), στην Τεγέα εκτός από «Πολιάτις» ήταν και «Αστύοχος». Μεγάλη πανελλήνια σημασία έχει ότι προσάτευε και ολόκληρο έθνος με το όνομα «Αρχηγέτις» ενώ στην Αχαική συμπολιτεία λατρευόταν ως «Παναχαΐς». Ομοίως, από την Θεσσαλία μέχρι την Βοιωτία λατρεύεται ως «Ιτωνία» Μερικοί ερμηνεύουν το «Ιτωνία» από το «ιέναι» κατά του πολεμικού επιτίθεσθαι. Αμφίβολη είναι η ερμηνεία της λατρείας στην Θήβα με το όνομα «Όγκα» που άλλοι συνδέουν με το Ωκεανός, Ωγύγης, Ογχηστός, που έχει σχέση με τα ύδατα. Μαζί με τον χαρακτήρα του αμυντικού πολέμου έχουμε την φροντίδα για τον ειρηνικό βίο της πόλης. Στην Αθήνα ήταν πρόεδρος των φατριών (αδελφοτήτων), καλουμένη «Απατουρία» και «Φρατρία». Στην Ήλιδα έφερε το όνομα «Μήτηρ», ως βοηθούσα τις γυναίκες να τεκνοποιήσουν. Προστατεύει τις γυναικείες τέχνες και την καλλιέργεια της γης για παραγωγή τροφής. Άλλα επίθετα σε διάφορες πόλεις είναι: «Κισσαία» στην Επίδαυρο, «Κολοκασία» στην Σικυώνα, «Βοαρμία» και «Βουδεία» (για την ζευξη των βοών) στην Βοιωτία και στην Θεσσαλία, «Κυπαρισσία» στον Ασωπό της Λακωνικής.

Εκτός από το «Εργάνη» έχει και την επωνυμία «Καλλιέργος» και «Μηχανίτις». Ακόμη και την ναυπηγική δίδαξε στον Δαναό και τους Αργοναύτες, αλλά και την γλυπτική, την σκυτοτομία, την κεραμειτική και την κατεργασία των μετάλλων, όλες δε αυτές οι τέχνες έχουν να κάνουν με την επινοητική δύναμη της θεάς. Εκτός από την πολεμική όρχηση, στην Βοιωτία της απέδιδαν την εφεύρεση του αυλού και αυτό ίσως επειδή στην Κωπαΐδα φύτεωναν τα καλύτερα καλάμια. Ο Πίνδαρος διηγείται ότι με τους φθόγγους του αυλού η θεά μιμήθηκε τον «ούλιον θρήνον» των δύο Γοργόνων που επέζησαν μετά τον θάνατο της Μέδουσας, για να τις κάνει ιέρειες. Πέρα από το ότι ο μύθος ενέχει κάποιο χλευασμό των Αθηναίων προς τους Βοιωτούς, πιστευόταν ότι στο κατοπτρίζον ύδωρ παρατήρησε την άσχημη διαστροφή του στόματος κατά την αύληση και έριξε τους αυλούς κάτω. Την σκηνή που ο Μαρσύας απο-

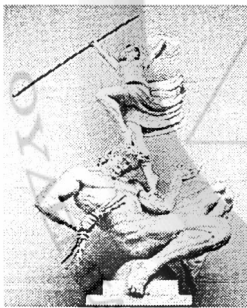
θαρρύνεται από την Αθηνά να ξαναπιάσει τους αυλούς από κάτω, παρέστηκε ο Μύρων σε σύμπλεγμα που ευρίσκεται στο Μουσείο του Λατερανού (στην Ρώμη).

Η ηθική έννοια της Αθηνάς ως θεάς της φρονήσεως υπάρχει από παλιά. Στον Όμηρο φημίζεται εν πάσι θεοίς «μήτι τε και κέρδεσιν», λέγεται «πρόβουλος» και είναι προστάτης του Οδυσσέως. Ο Ησίοδος την αποκαλεί «ίσον έχουσαν πατρί μένος και επίφρονα βουλήν». Επιτηρούσε την Εκκλησία του Δήμου αποκαλουμένη «Αγοραία» και ως «Βουλαία» οι Αθηναίοι ορκιζόντουσαν σ' αυτήν ότι θα βουλευόνται ορθώς. Στην Σπάρτη έφερε την επωνυμία «Αμβουλία». Την ίδια σημασία προσέλαβε και το επίθετο «Πρόνοια» που δόθηκε μετά τα Μηδικά, οπότε με θεία Πρόνοια απετράπη επίθεση των Περσών κατά των ιερών, που αντικαθιστούσε το προϋπάρχον «Προναία».

Κατά την Γιγαντομαχία, αντιμετώπισε τον Γίγαντα Εγκέλαδο στον οποίο επιτέθηκε με το τέθριππο άρμα της. Ο Απολλόδωρος υποστηρίζει ότι πέταξε αυτόν που προξενούσε τους σεισμούς στην Αίτνα της Σικελίας, στα έγκατα της γης. Επειδή ο Γίγας δεν μπορεί να απελευθερωθεί, καταφέρει να ανατρέψει την ισορροπία των υλικών της Γης προκαλώντας σεισμούς. Σύμφωνα με την Αττική παράδοση, κατά την ίδια μάχη Γιγάντων και Θεών φόνευσε την Γοργόνα (Ευρυπίδης: Ίων και Ορφικός Ύμνος). Βέβαια, κατά την Αργεία Μυθολογία αυτό το κατάφερε ο Περσεύς. Η Αθηνά όμως πήρε από τα χέρια του Περσέα την κεφαλή της Γοργώς και την τοποθέτησε στο κέντρο της ασπίδας της (Απολλόδωρος).

Οι γοργόνες ήσαν δυνάμεις σκοτεινές. Είχαν βεβαίως διπλό ρόλο: τότε βοηθούσαν τους ανθρώπους και τότε έκαναν μαρτυρική την ζωή τους, προκαλώντας φόβο με το αποκρουστικό παρουσιαστικό τους. Τα Παλλάδια ήταν αγάλματα της θεάς Αθηνάς. Το σημαντικότερο απ' αυτά βρισκόταν στην Τροία και ο Τειρεσίας είχε προβλέψει ότι όσο το Παλλάδιο του Ιλίου βρισκόταν εκεί, η Τροία δεν θα έπεφτε. Άλλη παράδοση αναφέρει ότι όταν ο Πάρις απήγαγε την Ελένη, είχε μαζί του το Παλλάδιο αυτό φτιαγμένο από τα οστά του Πέλοπα, γενάρχου της Πελοποννήσου.

Δυο λόγια για τον Εριχθόνιο, τον πρώτο κάτοικο της Αττικής. Ο Ήφαιστος, που κατά τον μύθο βοήθησε τον Δία κατά την γέννηση της Αθηνάς, ζήτησε να αμειφθεί παίρνοντας ως σύζυγο την Αθηνά. Αυτό δεν έγινε ποτέ, επειδή η αειπαρθενία ήταν σύμφυτη

με την υπόσταση της θεάς αυτής. Όταν όμως σε κάποια συνάντηση την πόθησε και αυτή τον απέκρουσε, ο Ήφαιστος αποπειράθηκε να την βιάσει και κατόρθωσε να αφήσει το σπέρμα του στο πόδι της Αθηνάς, που εκείνη σκούπισε με ένα μάλλινο ύφασμα και το πέταξε αμέσως στο έδαφος. Έτσι γεννήθηκε ο Εριχθόνιος. Η Αθηνά πήρε το νεογνό από τα χέρια της Γης, το περιποιήθηκε σαν μάννα και το ανέθρεψε. Γι' αυτό ο Πausανίας αφηγείται ότι την αποκαλούσαν Μητέρα. Την θεωρούσαν ακόμη προστάτιδα της υγείας. Ο Πλούταρχος λέει ότι κατά την ανέγερση των Προπυλαίων, ο αρχιτέκτων Μνησικλής έπεσε από ένα ψηλό ικρίωμα για να τραυματισθεί σοβαρά. Οι γιατροί που επιχείρησαν να τον θεραπεύσουν απελπίστηκαν. Τότε ο Περικλής είδε σε όνειρο την Αθηνά που του εξήγησε τον τρόπο θεραπείας του Μνησικλή, πράγμα που επιτεύχθηκε σε σύντομο χρόνο. Γι' αυτό την αποκαλούσαν Παιωνία, όπως ο Παιώνιος Απόλλων που ετιμάτο στα Ασκληπιεία και η Πανάκεια. Κατά τον Pausania αποκαλείτο και Αλεξίκακη.

Άλλο προσωνύμιο είναι το Εργάνη Θεά για την τελειότητα κατασκευής έργων. Στην Λυδία ζούσε η νεαρή Αράχνη που διακρινόταν για την ύφανση. Ο κόσμος την θαύμασε και την κάλεσε να διαγωνισθεί με την Αθηνά που το αποδέχθηκε. Κατά τον διαγωνισμό η Αράχνη έφτιαξε αραχνούφαντο ύφασμα που παρίστανε τους έρωτες των Αθανάτων. Και η Αθηνά το εκτίμησε, όμως σαν γυναίκα ζήλεψε, έσκισε το έργο της Αράχνης σε μικρά κομμάτια ώστε να μην μπορούν να συνενώνονται και μεταμόρφωσε την άξια εργάτρια σε έντομο. Τί δηλώνει ο μύθος; Οι άνθρωποι καμιά φορά έχουν πνευματικότητα εφάμιλλη των ίδιων των θεών. Αυτό εκφράζουν τα δύο κεφαλαία Α.Α., Αθηνάς και Αράχνης. Ο συμβολισμός είναι η νοητική εξέλιξη των παιδιών της Γης, με ιδιαίτερη έμφαση στην Ελληνική φυλή.

Η γέννηση της θεάς ήταν παρθενική ενώ η ζωή της παράδειγμα ηθικής. Κράτησε για πάντα τον χαρακτηρισμό της Παρθένου. Αυτό τον τύπο θεάς λάτρευε ο Ελληνικός λαός και με αυτόν συνυφαίνονται τα ιδανικά του. Η αιωνία νεότητά της προερχόταν από την αγνότητά της. Από την αρχαϊκή εποχή ονομάζεται Παλλάς, που έχει ρίζα από την ελληνική λέξη πάλλαξ, που σημαίνει νέος – νεανίς. Να από πού προέρχεται η σημερινή λέξη παλληκάρι. Στο ιερότερο σημείο της Αθήνας, στην Ακρόπολη υπήρχαν πολλά κτίσματα αφιερωμένα στην θεά αυτήν. Υπήρχε ο μικρός ναός της Αθηνάς Νίκης, αυτής που πολλοί αποκαλούν Άπτερο Νίκη, μια και στην ελληνική εικονογραφία η Νίκη παρουσιαζόταν πάντοτε περρωτή. Υπήρχε ο αρχαϊκός ναός της Πολιάδος Αθηνάς, το Ερέ-

χθειο και φυσικά ο Παρθενών. Για συντομία, παραλείπουμε τον διαγωνισμό Αθηνάς με τον Ποσειδώνα με τα γνωστά αποτελέσματα και την αναμενομένη νίκη της, αφού έτσι έπρεπε να γίνει. Η Αθήνα είχε μεγαλύτερη ανάγκη των δώρων της Αθηνάς και όχι του Ποσειδώνα. Μία από τις λαμπρότερες εορτές της Αθήνας και γενικώς της Ιωνικής φυλής ήσαν τα Παναθήναια. Άρχισαν από τον Θησέα που ένωσε τις σκόρπιες φυλές. Υπήρχαν κάθε χρόνο τα μικρά Παναθήναια και κάθε τέσσερα χρόνια τα μεγάλα Παναθήναια, ήδη από την εποχή του Πεισιστράτου. Γινόταν στο τέλος του μηνός Εκατομβαιώνος. Μεταφερόταν το υφαινόμενο από παρθένες, υπό την εποπτεία ιερείων του Παρθενώνα, πέπλο της θεάς μέσω του Δημοσίου Σήματος (του Κεραμεικού) και της Ιεράς Οδού στον τόπο της εσωτερικής θρησκείας, την Ελευσίνα.

Πολύπλοκη η γενεαλογία της Αθηνάς, όπως πολύπλοκες και φαινομενικά αντιφατικές οι ιδιότητες και δικαιοδοσίες της. Βέβαιο πάντως είναι ότι η συμμετοχή των οντοτήτων που προαναφέρθηκαν, κάτι δηλώνει: **Η ΥΠΕΡΤΑΤΗ ΣΟΦΙΑ ΓΕΝΝΗΘΗΚΕ ΣΕ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΑΠΟΛΥΤΟΥ ΑΓΝΟΤΗΤΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΔΡΑ ΔΙΑΝΟΙΑΣ ΤΗΣ ΥΠΕΡΤΑΤΗΣ ΔΥΝΑΜΕΩΣ.**

Τί δηλώνει όμως το άνοιγμα της κεφαλής του Διός; Ο εσωτεριστής Νικόλαος Μαργιωρής θεωρεί ότι «δείχνει ολοκάθαρα την αυτόματη λειτουργία της υπερσυνειδήσεως του ανθρωπίνου Νου, ύστερα από λειτουργία των υπερ-υψηλών δονήσεων, με τις οποίες κατορθώνει να παρακολουθεί όχι μόνο τα απόμακρα σημεία του αιθερικοφυσικού μας κόσμου, αλλά και άλλα εσώτερα σημεία της Πανδημιουργίας, άλλες διαστάσεις, που περιέχουν κόσμους λεπτότερους και όντα πιο εξελιγμένα από εμάς. Αυτού του τύπου τις δονήσεις άρχισε ευθύς να παίρνει και ο Νους αυτού του ανθρώπου, που την στιγμή εκείνη γέννησε μίαν κόρη ή την ανώτερη συνείδησή του, την υπερσυνείδησή του». Ο ίδιος ερευνητής θεωρεί ότι ο Δίας είναι το τελειότερο ανθρώπινο όργανο. Ο εγκέφαλος δεν φτιάχτηκε από την μία μέρα στην άλλη. Πέρασαν εκατοντάδες χιλιάδες χρόνια. Στην αρχή ο Νους ζούσε με την υποσυνείδησή του. Μετά άρχισε να προετοιμάζεται να δουλέψει με την συνείδησή του. Σε ακόμη μεταγενέστερο χρόνο χρησιμοποίησε και άλλη διέξοδο, την υπερσυνείδησή του. Έχουμε λοιπόν, **ΥΠΟΣΥΝΕΙΔΗΣΗ, ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ, ΥΠΕΡΣΥΝΕΙΔΗΣΗ**, που το θαυμαστότερο όργανο της δημιουργίας χρησιμοποιεί ταυτοχρόνως.

Με την πάροδο του χρόνου, η υποσυνείδηση αντικαταστάθηκε με την συνείδηση. Η διαφορά που επήλθε είναι τεράστια. Η υπο-

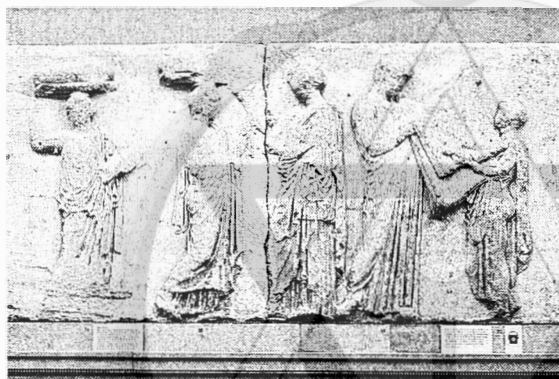
συνείδηση εξέπεμπε κύματα και προκαλούσε δονήσεις, λαμβάνοντας ταυτοχρόνως κύματα δονήσεων. Η συνείδηση βγάζει τις σκέψεις του Νου, όχι πια με δονήσεις αλλά με τον λόγο εκφερόμενο από γλώσσα και στόμα, φτιαγμένα με καταλλήλους μύες και υπονευρίδια, που με την πάροδο του χρόνου εκπαιδεύτηκαν στους ήχους. Ακόμη, η υποσυνείδηση εργαζόταν με μύες ενώ η συνείδηση εργάζεται με νεύρα. Η υποσυνείδηση έχει ως όργανό της το μυϊκό σύστημα. Η συνείδηση κατέχει το νευρικό σύστημα. Όταν ο άνθρωπος εισπνέει, η εισερχομένη αναπνοή θεριεύει την συνείδηση. Όταν αντιθέτως ο άνθρωπος εκπνέει, θεριεύει το μυϊκό σύστημα. Όταν ζωηρεύει το νευρικό σύστημα, το μυϊκό από αντίδραση χαλαρώνει. Όταν ηρεμεί το νευρικό σύστημα, δηλαδή κατά τον ύπνο, δραστηριοποιείται το μυϊκό σύστημα.

Η υποσυνείδηση κατέχει όλες τις διεργασίες που γίνονται στο σώμα μας. Η συνείδηση διακατέχει εξωτερικά θέματα. Όταν λαμβάνουμε τροφές ή ποτά, η γεύση μάς πληροφορεί για αυτό που τρώμε ή πίνουμε. Μετά απ' αυτό όμως, δεν μπορεί να παρακολουθήσει τί γίνεται στην συνέχεια. Όλες οι αισθήσεις λειτουργούν επιφανειακά και μειονεκτικά, επειδή τα νεύρα που βασιζονται σ' αυτές εργάζονται γρήγορα, εξωτερικά και επιπόλαια. Η συνείδηση οδηγεί το φυσικό σώμα μας. Μόλις όμως το παραλάβει η υποσυνείδηση, αμέσως γνωρίζει ποιό σημείο του σώματος πάσχει, τί υποφέρει και πώς μπορεί να γίνει καλά. Δεν μας πληροφορεί όμως επειδή το απαγορεύει η αδελφή της, η συνείδηση. Έτσι, μόνο στο όνειρο και σε υπεραισθητικές ή υποαισθητικές καταστάσεις, η συνείδηση μαθαίνει τα τρέχοντα. Η χρησιμοποίηση της υποσυνειδήσεως αποτελεί ευλογία Θεού για τον άνθρωπο. Σιγά-σιγά όμως, εκτοπίζεται και ο άνθρωπος ταυτίζεται με την συνείδησή του, που λίγα μπορεί να προσφέρει, όπως η παγερή λογική και ο ορθολογισμός του. Όταν ο άνθρωπος φθάσει κάπου ψηλότερα από την συνεργασία του με τις πέντε αισθήσεις του, τότε φωτίζεται και νιώθει τον γύρω κόσμο του πολύ διαφορετικά από ότι γνώριζε.

Ποιά είναι τα συνηθισμένα σύμβολα της Αθηνάς; Το ΚΡΑΝΟΣ, η ΑΙΓΙΣ, η ΕΛΑΙΑ, η ΡΟΙΑ (το ρόδι), η ΓΛΑΥΞ (η κουκουβάγια), η ΚΟΡΩΝΗ, ο ΑΛΕΚΤΩΡ και ο ΟΦΙΣ. Αυτός ο τελευταίος έχει κάποιο ενδιαφέρον, επειδή συχνά συνοδεύει χθόνιες θεότητες και πρέπει να σχετίζεται με τον Ερεχθέα – Εριχθόνιο. Επειδή για θυσίες στην θεά αφιερωνόντουσαν αγελάδες και ταύροι, αποκαλείται «Ταυροβόλος» ή «Ταυροπόλος», και αυτό τεκμηριώνεται στον θριγκό του ναού της Απτέρου Νίκης, όπου έχουμε παραστάσεις Νικών που οδηγούν ταύρους σε θυσία.

Παρά το γεγονός ότι οι αρχαίοι Έλληνες ταύτιζαν την Αθηνά με την αιγύπτια θεά Νηίθ, που έχει διαφορετικό χαρακτήρα, ευλόγως οι Ρωμαίοι εξελάμβαναν την Αθηνά όμοια με την Μινέρβα, την οποία σε ετρουσκικές επιγραφές βλέπουμε ως Menerva, Menfra, Menva. Η Αθηνά συμμετέχει στην εξουσία του πατέρα της, προσωποποιεί, γυναίκα αυτή, την ανδρεία και την δύναμη, είναι θεά πολεμική.

Στην Θεογονία του Ησιόδου (στον Ομηρικό Ύμνο) η Αθηνά ονομάζεται «Τριτογένεια», επειδή γεννήθηκε κοντά σε μια πηγή που ονομαζόταν Τριτωνίς. Διαφωνίες των αρχαίων συγγραφέων υπάρχουν και για τον τόπο γεννήσεως. Άλλοι έλεγαν ότι βρισκόταν στην Βοιωτία, άλλοι στην Αφρική (Λιβύη) και μερικοί στα πέριχα της γης, συγχέοντας την Αθηνά με τον Ωκεανό. Οι πόλεις

που ερίζουν για τον τόπο γεννήσεως της Αθηνάς έχουν ως επιχείρημα ότι κατείχαν τα Παλλάδια, τα αγάλματα της θεάς, που ισχυριζόντουσαν ότι έπεσαν από τον ουρανό. Οι πρόγονοί μας γνώριζαν καλά τις ανθρώπινες νοητικές εξελίξεις και τις

παρουσίαζαν μέσω των μύθων. Η γέννηση της Αθηνάς αποτελεί το μυστικό λειτουργίας του Υπερνού. Διδάσκει ότι ο Δίας-Νους μπορεί να προσλάβει την υψηλότερη σοφία, την Αθηνά, και να λειτουργήσει με την νέα γνώση του, την υπερσυνείδησή του, που αποτελεί το ΑΚΡΟΝ ΑΩΤΟΝ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΝΙΚΗΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΗΣ ΜΟΡΦΗΣ.

Η αφήγηση της γέννας είναι σαφής, όπως και εκείνη της κατάποσης της εγκύου σοφής γυναίκας από τον ίδιο τον Νου, τον υπέρτατο Δία. Θέλετε ο Ήφαιστος, θέλετε ο Προμηθεύς κατάφερε μία τσεκουριά στο μέτωπο και άνοιξε το ΤΡΙΤΟ ΜΑΤΙ. Συνέδεσε τον Νου του, την υπερσυνείδησή του. Η Αθηνά Σοφία, αποκάλυψη κραδασμών που συμβαίνουν σε άλλο μήκος κύματος, έγινε πραγματικότητα. Πετάχτηκε από το κεφάλι του Δία φορώντας την αιγίδα της και με το πάλλον δόρυ της, κατά την Γιγαντομαχία νίκησε τον Γίγαντα Πάλλαντα. Παρουσιάστηκε με την Γοργώ, έτσι ώστε

να απολιθώνει κάθε εχθρό. Ήδη με την γέννησή της τα παρουσίασε αυτά, επειδή τα κατείχε. Είναι αλήθεια αυτό ή τα απόκτησε μετά από εξελικτική πορεία; Με νοημοσύνη και εξαιρετική ανδρεία, όταν ο άνθρωπος αποκτήσει την γνώση των υψηλών δονήσεων και εισέλθει στην σοφία των πραγμάτων, ο χωροχρόνος υποχωρεί. Η υπερσυνείδηση δεν διαχωρίζει και δεν κατανέμει. Γίνεται ένα το χθες, το σήμερα και το αύριο. Αυτά που θα γίνουν κάποτε έχουν ήδη ξαναγίνει και εσύ τα θαυμάζεις όταν τα βλέπεις με την συνείδησή σου για πρώτη φορά.

Η υπερσυνείδηση είναι το ένα, τόσο στα παρελθόντα όσο και στα μέλλοντα να συμβούν. Βλέπει και γνωρίζει πως όλα είναι κύκλος και έχει την δύναμη να βλέπει και να γνωρίζει και να ζει όλον τον κύκλο. Απόδειξη η ίδια η Αθηνά. Γεννήθηκε φορώντας αυτά που θα αποκτούσε μετά από πολλά χρόνια. Ο Νους του Δία έφθασε σ' αυτήν την Θεία χάρη, να γεννήσει από το κεφάλι του αυτή την δόξα. Η κόρη του κρατούσε το ακόντιο και την ασπίδα, φορούσε την πανοπλία της και την αιγίδα και πάνω απ' αυτή την γοργοκεφαλή. Το σύμπαν διαταράχθηκε και τα κύματα της θάλασσας υψώθηκαν. Ταράχθηκε η Γη και έτρεμε ο κόσμος. Το λέει ο Ησίοδος που ήταν μνημένος, όπως και ο Όμηρος. Τονίζει την πανοπλία που έφερε, αυτήν που θα χρησιμοποιούσε μετά από χρόνια και αυτήν που θα αποκτούσε μετά την Γιγαντομαχία και την Γοργομαχία. Ήθελε να δείξει την αξία της υπερσυνειδήσεως που γνωρίζει καλύτερα αυτά που θα γίνουν κάποτε.

Πάρτε παράδειγμα την τσεκουριά του Ηφαίστου ή του Ερμή ή του Προμηθέα (ο τελευταίος είναι πιο λογικό να το έκανε). Αποτελεί τρόπο εισδοχής στον υποσυνειδητό χώρο μας. Έχουμε και στην Ινδική παράδοση οπαδούς του ανοίγματος του τρίτου οφθαλμού, που βρίσκεται στο μέτωπο και στην βάση της μύτης, της λειτουργίας της υπερσυνειδήσεως με άνοιγμα του δέρματος της περιοχής αυτής. Ο πολυμήχανος και ασφαλώς μεμνημένος Οδυσσέας, εγχείρησε τον Κύκλωπα Πολύφημο με ένα καντό δαυλί, ένα μυτερό ξύλο, που έκαψε την μύτη του στην φωτιά για να τρυπήσει την επιδερμίδα. Του άνοιξε το τρίτο μάτι και δεν του έκλεισε το μόνο μάτι που δεν υπήρχε, αλλά εκείνο που καλυπτόταν. Ο Ποσειδώνας είναι η ύλη – συνείδηση – εγρήγορση που αντιστέκεται όπως η αδράνεια, αγανακτεί και ζητεί τα δικαιώματά του πολεμώντας για αυτά κατά του Οδυσσέα, φορέα της υπερσυνειδήσεως.

Υπάρχουν λιγότερο βίαιοι τρόποι ανοίγματος του τρίτου οφθαλμού ή της υπερσυνειδήσεως, όπως η μακρόχρονη άσκηση του Νου που μεταχειρίζονται οι Γιόγκι στην Ινδία (PAZA ΓΙΟ-

ΓΚΑ). Με την μέθοδο αυτήν ο Νους ενώνεται με την υπερσυνειδήσή του, ύστερα από τον αποκλεισμό συνειδησίσεως και υποσυνειδησίσεως με αποκοπή των διαύλων επαφής και ενώσεως με την ολότητα του Νου. Έχει γίνει στην Ινδία τέτοιο εγχείρημα και μάλιστα, σε έναν από τους αγιοτέρους εκπροσώπους των Ινδουιστών αγίων,

του Ράμα Κρίσνα, Γκουρού του Βιβεκανάντα. Ένας περιοδεύων Γιόγκι πήρε ένα κομμάτι σπασμένο γυαλί που βρισκόταν στα πόδια του και έσχισε το δέρμα του μετώπου του Κρίσνα στην βάση της μύτης. Χύθηκε άφθονο αίμα. Ο άγιος μάς λέει πως με το σχίσιμο αυτό μπήκε στην υπερβατικότητα και έφθασε εκεί που φθάνουν όσοι περνούν το φράγμα των δονήσεων του κόσμου τούτου.

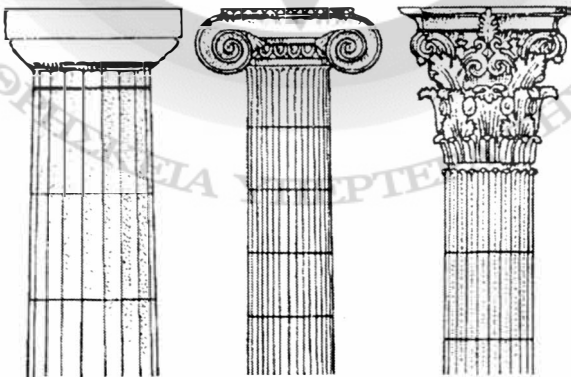
Κοινός λοιπόν ο δρόμος του Δία, του Πολυφήμου Κύκλωπα και του σχεδόν συγχρόνου αγίου και σοφού της Ινδίας, για να φθάσουν στην σμαραγδένια θάλασσα της πνευματικής αληθείας. Εκεί υπάρχουν μεγάλες αποκαλύψεις. Ο Δίας Νους των προγόνων μας, πήρε την εμπειρία αυτήν και βρήκε εκείνο που τόσο άνθρωποι επιθύμησαν. Ίσως τώρα να αντιλαμβανόμαστε την μεγάλη λατρεία της Αθηνάς από τους Πανέλληνες. Η γέννηση της Αθηνάς και της κάθε Αθηνάς διατρανώνει την γενική ελπίδα πως όλοι οι άνθρωποι, ακολουθώντας εξελικτική πορεία, ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΦΘΑΣΟΥΝ ΣΤΗΝ ΑΝΥΨΩΣΗ ΤΗΣ ΑΛΗΘΙΝΗΣ ΓΝΩΣΗΣ.

Κατά τα Παναθήναια, εορταζόταν η γέννηση της Αθηνάς που ήταν η γέννηση της ελπίδας της Ελληνικής Σκέψης ότι ο Νους κάποτε θα φθάσει στην υπερβατικότητα. Αυτό, γιατί πέρα από συνειδηση και υποσυνειδηση υπάρχει κάτι πολύ ευρύτερο, που αγκαλιάζει όλα τα Σύμπαντα και όλες τις Εσωτερικές Διαστάσεις, που ενώνει τον θνητό με τον αθάνατο, που μας δείχνει την ολότητα και τον κύκλο που περιέχει αρχή, μέσον, διαδρομή και τέλος, με αμοιβαία αλλαγή των στοιχείων αυτών στην Δημιουργία. Ο ουροβόρος όφις είναι μία παραστατική ένδειξη. Συνένωση παρελθόντος, παρόντος και μέλλοντος, σε μία αέναη ροή με κυκλική επαναφορά των ίδιων γεγονότων στον τοποχρόνο. Πέρα από τον κόσμο της μορφής, υπάρχει ο άπειρος κόσμος της αμορφίας, ο κόσμος της Αθηνάς Σοφίας, της Ορθής και Αγνής Σοφίας που όλοι έχουμε μέ-

σα μας και για να τον συνειδητοποιήσουμε, πρέπει πρώτα να παντρευτούμε την Μήτιδα και τον σπόρο που κνοφορεί. Τότε θα γεννήσουμε αυτό που θα λατρεύσει η ανθρωπότητα και δεν είναι άλλο από την ΑΛΗΘΕΙΑ.

Τί είδε την ώρα που γεννήθηκε η Αθηνά, ο νους του Δία; Με την υπερσυνείδησή του είδε την υπερβατικότητα των πάντων. Είδε το Ενιαίο Ένα. Το Εν και το Πάν. Ο ανθρώπινος νους ταυτίζεται και ενώνεται, εναρμονίζεται και πάλλεται στον ίδιο ρυθμό με τον Κοσμικό Θείο Νου και έχει συνεχή σχέση δούναι και λαβείν με τους απείρους κόσμους. Η υπερσυνείδηση αποδέχεται τους πνευματικούς κραδασμούς και συμμετέχει στα περιεχόμενά τους, που δίνουν μίαν άλλη όψη της υπάρξεως της ζωής του κόσμου. Μεταφέρονται και ενώνονται αδιακόπως τα παρελθόντα και τα μέλλοντα να συμβούν. Το δίδαγμα που μας δίνει η Αθηνά, ο Νους του Διός, με όλα αυτά είναι ότι με την υπερβατικότητα ο άνθρωπος εξευγενίζεται και μεταβάλλεται σε όργανο ταπεινοφροσύνης, αγάπης και συγγνώμης των σφαλμάτων των συνανθρώπων. Τα προβλήματα του ανθρώπου εξαφανίζονται με την υπερβατικότητα. Η συμβουλή της Αθηνάς είναι η πιο αξιόπιστη συνταγή επιτυχίας. Τα παραδείγματα είναι άπειρα. Ότι καλό δημιουργήθηκε κατά την κλασική περίοδο, κατά μεγάλο μέρος προέρχεται από την Αθηνά και την υπερβατική γνώση των Ελλήνων, που η νοητική εξέλιξή τους είχε φθάσει στην διαπίστωση αυτήν.

Η Αθηνά σηματοδοτεί το τέλος μιας μεταβατικής περιόδου της αρχαϊκής εποχής και την απαρχή της νέας. Ο Δίας, ο Ελληνικός Νους, παρέλαβε την εμπειρία και την γνώση από τους προγόνους, για να εδραιωθεί η νέα εποχή που δημιούργησε τον πιο μεγάλο πολιτισμό που εμφανίστηκε στον φλοιό της Γής.

Ο ΓΚΑΙΤΕ ΩΣ ΜΥΣΤΗΣ

Ρ.Κεφαλούδη/Θ.Θεοφάνους

(Μέρος 2ον)

Στο πρώτο μέρος μιλήσαμε για τον Γκαίτε ως μύστη, και για να θυμηθούμε: ήταν επίσης ποιητής, ζωγράφος, φυσικός, κριτικός, δημοσιογράφος, συγγραφέας και γεννήθηκε στην Φρανκφούρτη της Γερμανίας το 1749. Ένα από τα κυριότερα γνωστά έργα του είναι το «Φάουστ». Στο δεύτερο μέρος θα μιλήσουμε για έναν πρωταγωνιστή που αναφέρει στα έργα του. Δηλαδή για την «μαθητεία», τα ταξίδια, την περιπλάνηση του Βίλχεμ Μάιστερ (μάιστερ στην γερμανική γλώσσα σημαίνει δάσκαλος). Πίσω από το όνομα αυτό, μάλλον αυτοβιογραφείται ο ίδιος ο Γκαίτε.

Ας δούμε με ποιο τρόπο παρουσιάζει αρκετές αντιλήψεις του στα έργα του με πρωταγωνιστή τον Βίλχεμ Μάιστερ, σε μια εποχή που ο Ρομαντισμός είχε βαθιά επίδραση στην τέχνη. Περιγράφει μια μυστική ένωση σοφών που δεν επιδιώκουν να αυξήσουν τα μέλη τους, αλλά να προσελκύσουν εκείνους που θα μπορούσαν να υπηρετήσουν την αιώνια Ανθρωπότητα, εξελισσόμενοι ταυτόχρονα οι ίδιοι προς μιαν ανθρώπινη τελειότητα. Παρακολουθούν κρυφά εκείνους που έχουν τις προϋποθέσεις και τους προσλαμβάνουν υπό δοκιμασία. Ως δόκιμος προσλαμβάνεται ο Βίλχεμ Μάιστερ. Όταν λήγει η περίοδος της δοκιμασίας του και οι «Αναχωρητές» –αυτή είναι η επωνυμία των σοφών– αποφασίζουν να αποδεχθούν οριστικά την εισδοχή του, του λένουν:

«Μπορούμε στο εξής να σε θεωρούμε έναν από εμάς, εχέμυθο και πρόθυμο να τηρήσεις τις υποχρεώσεις σου και δεν θα ήταν δίκαιο να μην σε μνήσουμε στα βαθύτερα μυστήριά μας». Και συνεχίζοντας επισημαίνουν: «Όταν ο άνθρωπος έρχεται στον κόσμο, καλό είναι να έχει μια καλή ιδέα για τον εαυτό του, να φιλοδοξεί να αποκτήσει πολλά πλεονεκτήματα και να δοκιμάσει κατά το δυνατόν όλους τους δρόμους. Μόλις όμως η ανάπτυξη του φθάσει σε κάποιο βαθμό, είναι χρήσιμο να απορροφάται μέσα σε μια ολότρη-

τα, όπου αφιερωμένος να ζει για τους άλλους. Να μπορεί να ξεχνά τον εαυτό του σε μια δράση σύμφωνα με το χρέος του. Τότε και μόνο τότε κατορθώνει να γνωρίσει τον εαυτό του».

Μετά από αυτήν την προσφώνηση, ο Βίλχελμ ωθείται σε έναν σκοτεινό θάλαμο και απότομα έρχεται στο φως απέναντι από τον ανατέλλοντα ήλιο. Αφού ακούσει από άγνωστους διάφορες συμβουλές, οδηγείται μπροστά σε έναν βωμό όπου του προσφέρεται μια διδακτική επιστολή. Ας ακούσουμε το κείμενό της:

«Μακρά η τέχνη, μικρός ο βίος, η κρίση επίμοχθος, φευγαλέα η ευκαιρία. Το να δράσεις είναι εύκολο, το να σκεφθείς δύσκολο, και επίμονος ο συναρμονισμός πράξεων και σκέψης. Κάθε αρχή είναι δεσμευτική. Το παιδί εκπλήσσεται, η εντύπωση το κάνει να αποφασίσει. Διδάσκεται παίζοντας, το σοβαρό το κουράζει. Η μίμηση είναι έμφυτη, δεν είναι όμως εύκολο να κρίνουμε τι είναι άξιο μίμησης. Το καλύτερο σπάνια βρίσκεται, ακόμη σπανιότερα εκτιμάται. Μας ελκύει το ύψος, όχι οι βαθμίδες. Ατενίζοντας την κορυφή, αρεσκόμαστε να βαδίζουμε στην πεδιάδα. Μέρος μόνον της τέχνης είναι δυνατόν να διδαχθεί, ο δε τεχνίτης απαιτεί ολόκληρη την τέχνη. Αυτός που γνωρίζει την τέχνη μόνο κατά το ήμισυ, παραπλανάται διαρκώς και μιλάει πολύ. Αυτός που κατέχει την τέχνη ολόκληρη, σκέπτεται μόνο να παράγει και μιλάει σπάνια ή αργά.

«Οι ατελείς τεχνίτες δεν έχουν μυστικά αλλά και καμία δύναμη. Η δοξασία τους είναι ψωμί καλοψημένο, εύγευστο και χορταστικό για την ημέρα, αλλά το αλεύρι δεν σπέρνεται και η σπορά δεν πρέπει να αλέθεται. Οι λόγοι είναι καλοί αλλά δεν ανταποκρίνονται προς το καλύτερο, διότι το καλύτερο δεν είναι δυνατόν να αποδοθεί δια των λόγων. Το πνεύμα μέσω του οποίου ενεργούμε, υπερβαίνει τα πάντα σε ύψος. Μόνο το πνεύμα κατανοεί την δράση και την αναπαριστά μετά την εκτέλεσή της. Κανείς δεν γνωρίζει τι πράττει όταν καλώς ενεργεί, έχουμε όμως πάντοτε συνείδηση του κακού. Εκείνος που ενεργεί μόνο δια σχημά-

των, είναι σχολαστικός υποκριτής. Οι άνθρωποι αυτού του είδους είναι πολυάριθμοι και όταν βρίσκονται μαζί είναι ευτυχείς. Η φλυαρία τους συγκρατεί τους δόκιμους, αλλά η σταθερή μετριότητά τους ανησυχεί τους καλύτερους από αυτούς. Η διδασκαλία του πραγματικού τεχνίτη αποκαλύπτει νόημα βαθύ, γιατί χωρίς λόγια μιλούν οι πράξεις. Ο πραγματικός μαθητής διδάσκεται να ξεχωρίζει το άγνωστο από το γνωστό και πλησιάζει προς τον διδάσκαλο».

Μη μπορώντας ο Βίλχελμ Μάιστερ να κατανοήσει την πυκνή και ομιχλώδη διδασκαλία, η οποία εντούτοις τον παρακινεί σε σκέψεις, αισθανόμενος το πνεύμα του ώριμο να δεχθεί συμπλήρωσή της, το ζητά. Πληροφορείται τότε ότι όσα είδε και άκουσε μέχρι στιγμής ήταν απλώς μια δοκιμαστική εισαγωγή που οι περισσότεροι εκλαμβάνουν ως όλον. Ο Βίλχελμ φωνάζει με αγανάκτηση ρωτώντας αν όλες αυτές οι εντυπωσιακές εκφράσεις είναι ένα απλό παιχνίδι. «Μας οδηγούν με τόση επισημότητα σε τόπο που εμπνέει σεβασμό, μας εμπιστεύονται κυλίνδρους που περιέχουν μυστηριώδεις φράσεις από τις οποίες καταλαβαίνουμε λίγα και τελικά μας αποκαλύπτουν ότι είμαστε μαθητευόμενοι, ότι δεν έχουμε σχεδόν προχωρήσει». Διακρίνουμε έτσι, την βαθύτατη εμπλοκή του Γκαίτε στο βάθος ενός οραματισμού που το πνεύμα οφείλει να κρατήσει καλά κρυμμένο μέσα του, ενώ ταυτόχρονα για να υπάρξει, οφείλει να το μεταστοιχειώσει σε πράξη, σε ηρωική έξοδο προς το κοσμικό του πεπρωμένο.

Το αίτημα του Γκαίτε στον «*Βίλχελμ Μάιστερ*» είναι εκείνο που αναγκαστικά έθετε ο Ρομαντισμός στον εαυτό του: να υπερβεί η ψυχή την μοναξιά της. Αυτή η υπέρβαση της μοναξιάς του πνεύματος μέσω υπέρβασης των ορίων που το ίδιο έθετε απέναντι στον χρόνο και την πράξη, οδήγησε στην εγκοσμιότητα μιας πράξης που δεν μπορούσε να καταλήξει παρά σε θραύσματα ετερόκλητων στιγμών του χρόνου. Σε σχάση πεπρωμένων, που μέσα από το ιστορικό τους πλησίασμα κόμιζαν ως μοναδική τους ουσία την μοίρα μιας ατομικότητας πάσχουσας. Μιας μοναξιάς που ήταν το ίδιο το σώμα του δημιουργού της, ακόμα και όταν η ψυχική του ανάγκη τον εξωθούσε στην διερεύνηση της ψυχής που γυρεύει την πλήρωση, όχι στην θεώρηση αλλά στην δράση με το να επηρεάζει αποτελεσματικά την πραγματικότητα.

Η ιδεολογική εμπλοκή του οραματισμού του πάσχει από την ακατανίκητη ώθηση προς μια διευρυμένη ψυχή που θα αγκαλιάσει την εγκοσμιότητα, τον χρόνο και την πράξη, που θα δημιουργήσει μέσα από αυτό το αγκάλιασμα την υπέρβαση του μοναχικού τους

πεπρωμένον, που θα αναζητήσει ένα πλήρωμα ζωής μέσα από την υπέρβαση. Ο Γκαίτε εκφράζει αυτό το πάθος ανεπανάληπτα μέσα από την ρομαντική γλώσσα του «*Βίλχελμ*» και μέσω αυτού θέτει το ερώτημα του χρόνου ως ενότητα συμβάντος και πνεύματος, που θα σαρκώσει την ιδέα να απορροφάται μέσα στην ολότητα (όπως είπαμε στην αρχή), να ζει για τους άλλους και να μπορεί να ξεχάσει τον εαυτό του.

Ένας υπερβατικός ιδεαλισμός αναζητά το πεπρωμένο του μέσα στην αγωνία του μονισμού του, μέσα στην σάρκωση του πνεύματος στην Φύση (όπως αναφωνεί ο Βίλχελμ: οι εντυπωσιακές φράσεις αποτελούν απλό παιχνίδι και στο τέλος μας αποκαλύπτουν ότι είμαστε μαθητευόμενοι, ότι δεν έχουμε σχεδόν προχωρήσει;). Όσο και αν θέλησε ο Γκαίτε να συνενώσει το θεϊκό εντός με την ροή του χρόνου και την τάξη των πραγμάτων, όσο και αν πόθησε την εγκοσμιότητα και το κτίσιμο μιας μεγάλης ιδέας που να συνταυτίζει την πραγματική ζωή με την ιδεατή ύπαρξη, η προσπάθεια του ήταν ατελέστατη.

Είναι πολύ δύσκολο να συνοψίσουμε το δυνατό αλληγορικό δράμα του Βίλχελμ σε μερικές σελίδες χαρτί. Κλείνοντας αυτήν την προσπάθεια, ας διαβάσουμε ένα ποίημά του.

«Η πορεία των πνευματικών ανθρώπων είναι τρόπος ζωής

«Το μέλλον κρύβει χαρά και θλίψη. Προχωρούμε εμπρός.

«Το μηδέν που είναι εκεί, το εμπρός μας τρομάζει.

«Με πέπλο σκεπασμένη η σκοτεινή πύλη, το τέρμα όλων των θνητών.

«Τα αστέρια από πάνω μας σιωπηλά και σιωπηλοί οι τάφοι από κάτω.

«Ατενίζει σταθερά το προμήνυμα του Τρόμου, το φάντασμα της αμαρτίας.

«Σαστίζει και ο πιο γενναίος από αμφιβολία και ανησυχία

«Αλλά ακούγονται φωνές, ακούγονται οι Σοφίες και οι Αιώνες.

«Επιλέξτε καλά, η επιλογή σας είναι σύντομη αλλά με διάρκεια αιώνια.

«Εδώ μάτια σάς θωρούν στην διάρκεια της αιωνιότητας

«Εδώ είναι η ολότητα που θα σας ανταμείψει.

«Εργάσου και μην απελιζεσαι.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΘΕΟΣΟΦΙΑ

Κ. Ζιναραγιαντάσα

(Παγκόσμιος Πρόεδρος της Θ.Ε., 1945-1953)

(Ομιλίες στο Σικάγο, 1910, και στο Ετήσιο Συνέδριο

της Θ.Ε. της Βιρμανίας, 1914)

(μτφρ: Ιφιγένεια Κασταμονίτη)

(Μέρος 4ον)

Η Θεοσοφία στον τομέα της Επιστήμης

Από όλα τα θρησκευτικά, φιλοσοφικά συστήματα της σημερινής εποχής, η Θεοσοφία είναι εκείνο που αποδέχεται εγκάρδια και υποστηρίζει την σύγχρονη Επιστήμη. Επιπλέον, επιζητεί συνεχώς την προσεκτική παρατήρηση και αιτιολόγηση των πραγμάτων και έτσι, αν ένας σπουδαστής της Θεοσοφίας έχει ήδη αποκτήσει κάποια επιστημονική κατάρτιση, μελετώντας την θεοσοφική διδασκαλία αισθάνεται μεγάλη εξοικείωση με το σύστημά της. Φυσικά, αυτό δεν οφείλεται απαραίτητα σε κάποια ομοιότητα μεταξύ των συμπερασμάτων της Επιστήμης και της Θεοσοφίας, αλλά στο γεγονός ότι αμφότερα αποτελούν προϊόν καθορισμένου τρόπου έρευνας. Η μεθοδολογία της σημερινής Επιστήμης οφείλεται κυρίως στον Φράνσις Μπέικον, ο οποίος είχε τονίσει με έμφαση την ανάγκη της προσεκτικής παρατήρησης, της μεθοδικής ταξινόμησης των διαφόρων στοιχείων και της αναγωγής από την μεμονωμένη ιδέα στην γενικότερη σύλληψη των φυσικών νόμων.

Η επαγωγική μέθοδος κατέστησε τους σύγχρονους επιστήμονες ικανούς να ανακαλύψουν σημαντικούς θεμελιώδεις φυσικούς νόμους, ενώ η πρακτική εφαρμογή αυτών των ανακαλύψεων επέφερε επανάσταση στον ανθρώπινο πολιτισμό. Όσα έχουν διερευνηθεί έως σήμερα από τους σημερινούς επιστήμονες, μας γνωστοποιούν την ύπαρξη μιας αχανούς μηχανιστικής λειτουργίας στην Φύση και μιας ανεξήγητης τάσης συνεχούς μεταβολής που αποκαλείται Εξέλιξη, η οποία, αενάως εργαζόμενη προκαλεί την εμφάνιση μυριά-

δων μορφών στο ορυκτό, φυτικό και ζωικό βασίλειο. Οι παρατηρήσεις της Επιστήμης παρουσιάζουν μια μεγάλη κλίμακα ζωής, που εκτείνεται από το απειροελάχιστο σωματίδιο σκόνης έως την ύψιστη ανθρώπινη νοημοσύνη. Αναγνωρίζεται, φυσικά, το γεγονός ότι η διαδικασία που παρήγαγε την διάνοια στον άνθρωπο δεν πρέπει να κρίνεται μόνον σε σχέση μαζί του, διότι δεν είμαστε παρά απλώς ένα είδος μορφής ανάμεσα σε μυριάδες άλλα.

Εξετάζοντας τον άνθρωπο από την σκοπιά των γενικώς αποδεδειγμένων παρατηρήσεων της σημερινής Επιστήμης, αντιλαμβανόμαστε ότι ως άτομο του είδους του δεν αποτελεί παρά απλώς μια μορφή ύλης, διαμέσου της οποίας διακινούνται παίζοντας οι φυσικές ενέργειες. Όταν η υλική μορφή του αποσυντίθεται μετά τον θάνατο, θεωρείται πως τίποτα δεν παραμένει πέρα από μια σχετική δική του επίδραση στην ροή της εξελικτικής πορείας της ζωής, που ο ίδιος είχε προκαλέσει καθώς προσπαθούσε να συμβάλλει στην βελτίωση του περιβάλλοντός του από μια πρωτόγονη προς μια εκπολιτισμένη κοινωνική κατάσταση. Η Θεοσοφία δεν αμφισβητεί τα επιστημονικά συμπεράσματα, ούτε αντικρούει την αυθεντία της Επιστήμης στην επίλυση των πρακτικών προβλημάτων της ζωής. Ωστόσο, επισημαίνει την ύπαρξη ορισμένων αδυναμιών στους ισχυρισμούς της Επιστήμης, οι οποίες περιορίζουν την αξία των ορισμών της.

Η πρώτη αδυναμία αφορά την αβασάνιστη γενίκευση που χαρακτηρίζει την εφαρμογή της επαγωγικής μεθόδου. Θεωρητικά, η εγκυρότητα των επιστημονικών συμπερασμάτων που συνάγονται από ένα σύνολο στοιχείων, θα έπρεπε να αναγνωρίζεται ως τέτοια μόνο εφόσον δεν υφίστανται άλλα που να αντικρούουν τα πρώτα. Πρακτικά όμως, όταν οι υποθέσεις ενός επιστήμονα φαίνονται να εξηγούν τα δικά του συμπεράσματα, τότε εκείνος τείνει να θεωρήσει ως δεδομένη την απουσία άλλων που να θέτουν υπό αμφισβήτηση όσα ο ίδιος έχει συμπεράνει. Για τον λόγο αυτό, οι επιστημονικές πεποιθήσεις παρουσιάζουν μια αντιεπιστημονική, ουσιαστικά, εγκυρότητα.

Ένα τρανό παράδειγμα της παραπάνω αδυναμίας απεικονίζεται στην θεωρία της Γεωλογίας αναφορικά με την ηλικία του πλανήτη μας, έτσι όπως την παρουσίασαν μόλις πριν μερικές δεκάδες χρόνια υποστηρίζοντας ότι ο κόσμος έχει ηλικία μερικών εκατομμυρίων χιλιάδων χρόνων μόνο. Φυσικά, η εν λόγω θεωρία τροποποιήθηκε αργότερα από ένα μοναδικό γεγονός, παρότι αυτό δεν ήταν σπουδαιότερης σημασίας για την εξέλιξη από κάποιο άλλο του είδους του. Πρόκειται, λοιπόν, για την ανακάλυψη της Επιστή-

μης σχετικά με την φύση του στοιχείου Ράδιο. Οι σημερινοί επιστήμονες αισθάνονται πλέον αρκετά ασφαλείς στην πεποίθηση ότι η ηλικία της Γης πρέπει να υπολογίζεται σε εκατομμύρια χρόνια και όχι απλώς σε εκατοντάδες χιλιάδες.

Ένα δεύτερο παράδειγμα συνιστά ο τρόπος με τον οποίο έγινε αποδεκτή η θεωρία περί κληρονομικότητας των χαρακτηριστικών. Υπό το φως της υπόθεσης ότι τα χαρακτηριστικά των ειδών μεταφέρονται από οργανισμό σε οργανισμό, η εν λόγω θεωρία υποστηριζόταν επί δεκαετίες ως απόλυτα έγκυρη. Είχε γίνει μάλιστα αποδεκτή ως

γεγονός, κυρίως επειδή τα έως τότε υπάρχοντα στοιχεία δεν την αντέκρουαν. Ανακαλύφθηκαν ωστόσο κάποια άλλα πράγματα στην διασταύρωση μπιζελιών, τα οποία, ενώ αρχικά θεωρήθηκαν τόσο ασήμαντα ώστε δεν έτυχαν προσοχής επί αρκετά χρόνια, αργότερα επηρέασαν καθοριστικά την παλαιότερη πεποίθηση. Επέβαλαν μια εντελώς νέα ταξινόμηση δεδομένων και έτσι, η θεωρία του Δαρβίνου έχει εμφανώς πλέον τροποποιηθεί από την Μεντελική κληρονομικότητα(*).

Στις απαρχές της σύγχρονης μεθόδου επιστημονικής έρευνας, ο Φράνσις Μπέικον υποστήριζε ότι όσο και αν φαίνονται απόλυτα ορθές οι αρχικές υποθέσεις σχετικά με τα γεγονότα, δεν πρέπει να εκλαμβάνονται ως κάτι περισσότερο από «Πρώτος Τρύγος». Οι επιστήμονες όμως, παρατηρώντας τα προκύπτοντα στοιχεία συνήθως τείνουν να καταλήξουν σε τελικά συμπεράσματα και να υποθέτουν ότι, επειδή αυτά είναι πρακτικώς χρήσιμα στην έρευνα και την ζωή, πρέπει οπωσδήποτε να γίνουν αποδεκτά ως θεμελιώδεις αλήθειες.

Η δεύτερη αδυναμία στους ισχυρισμούς της Επιστήμης οφείλεται περισσότερο στους ίδιους τους επιστήμονες και λιγότερο στην μεθοδολογία. Αυτό διαπιστώνεται ολοφάνερα στην γενικότερη τάση που εξακολουθούν να επιδεικνύουν, παραβλέποντας όλα εκείνα που υποδηλώνουν την ύπαρξη μιας ψυχικής ή πνευματικής φύσης στον άνθρωπο. Εξαιτίας κάποιας επιστημονικής προκατάληψης, έχουν υψώσει φράκτη απέναντι στην αλήθεια του εν λόγω ζητήματος, περιορίζοντας εξίσου την ανθρώπινη πρόοδο όπως και ο αντίστοιχος φράκτης της θρησκοληψίας. Ακόμη και στις ημέρες μας, η μικρή ομάδα επιστημόνων που έχουν ασχοληθεί με την διερεύνηση της πνευματικής φύσης του ανθρώπου, στο βαθμό φυσικά που αυτή εμπίπτει στο πεδίο της σύγχρονης Επιστήμης, αντιμετωπίζονται από τους υπόλοιπους συναδέλφους τους με αντιεπιστημονι-

κή εχθρότητα ευθύς μόλις ανακοινώνουν τα αποτελέσματα των ερευνών τους, κυρίως επειδή με αυτά καταδικάζεται ο δογματισμός προγενέστερων συμπερασμάτων.

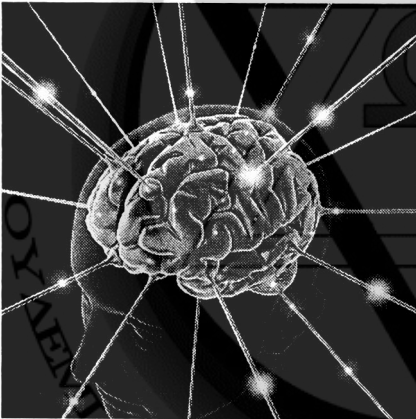
Η τρίτη και βασικότερη αδυναμία της Επιστήμης αναφορικά με την πρακτική όψη της ζωής, είναι ότι αδυνατεί να παρουσιάσει επάξια μια ουσιαστική φιλοσοφία. Τα δεδομένα πληθαίνουν καθημερινά και εμφανίζονται σήμερα τόσοι πολλοί τομείς εξειδίκευσης στην Επιστήμη, ώστε δεν μπορούμε πλέον να «διαχωρίσουμε το δένδρο από το δάσος». Είναι τόσες πολλές οι ανακαλύψεις ώστε κάθε επιστημονικός «νόμος» πρέπει να εξετάζεται με ιδιαίτερη προσοχή, αν θέλουμε φυσικά να είμαστε απόλυτα επιστημονικοί στην θεώρηση των πραγμάτων. Η ανακάλυψη νέων στοιχείων, σαν εκείνη του Ράδιου, ίσως σημάνει την καθοριστική τροποποίηση κάποιου «νόμου». Η Επιστήμη έχει βέβαια κάθε νόμιμο δικαίωμα να περιγράφει μια πορεία, αλλά όχι μια κατεύθυνση. Επειδή δεν διαθέτει όλα τα δεδομένα, δεν μπορεί να συμπεραίνει τα πάντα με τον δικό της επιστημονικό τρόπο. Κατά συνέπεια, δεν μπορεί να παρουσιάσει μια φιλοσοφία περί ζωής αλλά μόνον στοιχεία που είναι αναγκαία σε μια ανάλογη φιλοσοφία.

Η Θεοσοφία ερευνά ακατάπαυστα τα δεδομένα του Σύμπαντος και έτσι, κατά κάποιο τρόπο αποτελεί συνέχεια της Επιστήμης. Υπάρχει όμως μια μεγάλη διαφορά. Με άλλα λόγια, ερευνά ένα ευρύτερο πεδίο δεδομένων και, επίσης, υποδεικνύει με ποιο τρόπο μπορεί κανείς ατομικά να ανακαλύψει τον τελικό σκοπό της ζωής, γεγονός που συνιστά την αληθινή φιλοσοφία του ζην. Έχει συλλέξει στοιχεία με τον ίδιο ακριβώς τρόπο όπως ο γεωλόγος και ο φυσιοδίφης όταν συγκεντρώνουν τα δικά τους. Δηλαδή, μέσω της εκπαιδευμένης ικανότητας της προσεκτικής παρατήρησης, η οποία οδηγεί στην συναγωγή και το επαγωγικό αποτέλεσμα, που ελέγχονται διαρκώς με κάθε επόμενο νέο στοιχείο. Η Θεοσοφία ακολουθεί τις παραδόσεις της Αρχαίας Σοφίας, τις οποίες είχαν δομήσει μέσω της προσεκτικής παρατήρησης ισχυρές επιστημονικές Διάνοιες που αποκαλούνται Κύριοι ή Διδάσκαλοι της Σοφίας. Η επιστημονική τους γνώση απεικονίζεται στην σύγχρονη θεοσοφική διδασκαλία.

Το σημαντικότερο σημείο διαφοράς μεταξύ αρχαίας και σύγχρονης Επιστήμης είναι τα συμπεράσματα της πρώτης, έτσι όπως τέθηκαν από τους αρχαίους εκείνους επιστήμονες. Δηλαδή, ότι η εξελικτική διαδικασία συνίσταται από μια διττή ανάπτυξη ζωής και μορφής. Καθετί αποτελείται από την μορφή με την οποία εμφανίζεται και από την ζωή που συγκρατεί την ύλη της μορφής στο καθο-

ρισμένο σχήμα της. Μετά την διάλυση μιας συγκεκριμένης μορφής, η ζωή που την διαπότιζε είναι ικανή να συνεχίσει ανεξάρτητη την ύπαρξή της. Οι χαρακτηριστικές ιδιότητες της ζωής μπορεί να μην διακρίνονται εμφανώς σε μορφές όπως εκείνες των ορυκτών, ή απλώς να παρατηρούνται ως σπέρματα ζωής όπως συμβαίνει με τους μύκητες. Η Επιστήμη παρουσιάζει μια θαυμαστή κλίμακα εξέλιξης της μορφής. Κατά τον ίδιο τρόπο, η Θεοσοφία παρουσιάζει μια ανάλογη κλίμακα εξέλιξης της ζωής και της συνείδησης, από το άτομο έως τον Δημιουργό του Σύμπαντος.

Οι Διδάσκαλοι της Σοφίας έχουν συμπεριλάβει τους αόρατους κόσμους στο πλαίσιο της επιστημονικής παρατήρησής τους. Τους κόσμους αυτούς έχουν αρχίσει πλέον να διερευνούν μερικοί επιστήμονες της σύγχρονης εποχής, διεξάγοντας σχετικά πειράματα. Εκτός των παραπάνω, η Θεοσοφία μπορεί δικαιωματικά να προσφέρει εκείνο που αδυνατεί η Επιστήμη. Αποδείξεις, δηλαδή, για την τελική κατάληξη της εξελικτικής πορείας του ανθρώπου, που είναι: μεταμόρφωση της ατομικής μας συνείδησης μέσω της διαδικασίας της επαναγέννησης και της ανάπτυξης, σε συνείδηση που εμφανώς θα εκδηλώνει τις ιδιότητες του Θείου.

Η μέθοδος που ακολουθεί η σύγχρονη Επιστήμη για την ανακάλυψη των «τελικών αιτιών», προέρχεται λογικά από τα ύψιστα ιδανικά της που εμφυσούν έναν αγνό τρόπο παρατήρησης και σκέψης. Η Θεοσοφία μεταφέρει την ανώτερη αυτή επιστημονική σκέψη σε έναν ευρύτερο τομέα έρευνας, παρουσιάζοντας την μεγαλειώδη έκταση των δεδομένων των αόρατων κόσμων. Όταν

η καλλιέργεια της ανώτερης φαντασίας που παρέχει η θεοσοφική διδασκαλία καθοδηγείται από τέλειο αλτρουισμό, αφυπνίζει μια νέα ικανότητα στην συνείδηση του ατόμου, ανώτερη από την συνηθισμένη διάνοια, μέσω της οποίας ο άνθρωπος μπορεί να συλλάβει τα τελικά αίτια. Όταν ένας τέλειος καταρτισμένος στον τομέα του επιστήμονας, ή ένας ειλικρινής θεόσοφος «παραμερίζει τον εαυτό» στην διάρκεια των ερευνών του, ο νους του αναπτύσσει μια φωτεινή ιδιότητα που τον μετατρέπει σε καθρέπτη, όπου αντανακλάται μια άλλη, ακόμη ανώτερη ιδιότητα. Ο καλύτερος όρος να την περιγράψουμε, αν και μόνον μερικώς, είναι Ενόραση.

Η Ενόραση δεν αποκτάται με εξωτερική άσκηση αλλά γεννιέται στην εσωτερη φύση του ανθρώπου, παρέχοντας του ένα μοναδικής αξίας κριτήριο της Αλήθειας. Με την βοήθεια της Ενόρασης μπορεί να γνωρίσει την Αλήθεια από πρώτο χέρι, εξαλείφοντας κάθε αμφιβολία που πιθανόν να αναδυθεί στο νου του, ακόμη και αν πρόκειται για νου με εξαιρετικά κριτική φύση. Συνεχίζοντας την εκπαίδευση του ανθρώπινου νοητικού με επιστημονικό τρόπο έως ότου φθάσει σε υπερβατική κατάσταση, η Θεοσοφία πληροί το αναπόφευκτο κενό που παρουσιάζει η μεθοδολογία της Επιστήμης και μας παρέχει το αληθινό κριτήριο που στερείται η δεύτερη, η οποία αδυνατεί να μας παρουσιάσει μια εγγυημένη φιλοσοφία περί ζωής.

Η μεγάλη αξία της Επιστήμης στην ανθρώπινη εξέλιξη δεν έγκειται απλώς και μόνον στην αλλαγή που επέφεραν στον πολιτισμό οι ανακαλύψεις της για την επίδραση των φυσικών νόμων στην ζωή. Οφείλεται επίσης, στην πνευματική εκπαίδευση που επιτυγχάνει ο άνθρωπος μαθαίνοντας να παρατηρεί τον περιβάλλοντα κόσμο με επιστημονικό τρόπο. Αυτός ο τρόπος σκέψης είναι απαραίτητος σε όλους, έως ότου αποκτήσουμε επαρκή εσωτερική γαλήνη και νοητική διαύγεια ώστε να νιώσουμε την ύπαρξη της ενόρασης μέσα μας. Όσα περισσότερα παρατηρεί ο άνθρωπος με απρόσωπο και αγνό τρόπο καθώς τα συλλαμβάνει η αντίληψή του, τόσο περισσότερο συνειδητοποιεί την ύπαρξη της εσωτερικής ανώτερης φύσης του. Για τον λόγο αυτό, ο επιστημονικός τρόπος σκέψης αποτελεί απαραίτητο τμήμα της ανώτερης εκπαίδευσης του ανθρώπου και της πνευματικής του ανάπτυξης.

Εφαρμογή της Θεοσοφίας στον τομέα της Επιστήμης σημαίνει ότι τα διάφορα δεδομένα δεν εξετάζονται απλώς και μόνον από την σκοπιά της πρακτικής τους χρησιμότητας στην ανθρώπινη ευημερία. Αλλά πρωτίστως, επειδή η κατανόησή τους φανερώνει την αληθινή αρμονία του ευρύτερου Όλου, τμήμα του οποίου αποτελεί καθένας από εμάς. Δεν υπάρχει μεγαλύτερη δύναμη και τιμή για τον άνθρωπο από την ικανότητα της σύλληψης της ιδέας του Θείου Νου, που εργάζεται πίσω από κάθε εκδήλωση στην Φύση. Όταν ο άνθρωπος συλλαμβάνει αυτήν την ιδέα, αντικρίζει τότε το Αγαθό, το Αληθινό και το Ωραίο. Αποτίνοντας τον ανάλογο σεβασμό στον Θείου Νου, αναπτύσσεται σε σοφία, σε σθένος και κάλλος.

Δεν απαιτούνται παρά μικρές μόνον αλλαγές στις σύγχρονες επιστημονικές ανακαλύψεις, έτσι ώστε να αποκαλυφθεί στον άνθρωπο το μεγαλειώδες σχέδιο με το οποίο έχει υφανθεί η Φύση, καθιστώντας την τελειότητα και την αρμονία εξίσου ορατές στην όραση και το νου του. Υπό την καθοδήγηση θεόσοφων επιστημό-

νων, ακόμη και μικρά παιδιά μπορούν να μελετήσουν ορθά τις διάφορες μορφές στην Φύση, έτσι ώστε να εκπαιδευτεί ο νους τους στον σεβασμό προς όλες τις εκφάνσεις της ζωής στον ορυκτό κόσμο, τον φυτικό και τον ζωικό. Ιδιαίτερη έμφαση πρέπει να δοθεί στην γεωμετρία της Φύσης, σύμφωνα με την οποία τα ηλεκτρόνια δομούν άτομα, τα άτομα στοιχεία και αυτά με την σειρά τους μορφές στο ορυκτό βασίλειο, στο φυτικό και το ζωικό. Δεν πρέπει να μελετούνται μόνον οι χημικές ιδιότητες των στοιχείων αλλά και τα σχήματά τους επίσης.

Τα Πλατωνικά στερεά με την ανάπτυξή τους από το τετράεδρο σε εικοσάεδρο, πρέπει να μελετούνται ως «άξονες ανάπτυξης» όλων των φυσικών μορφών. Η Επιστήμη θα προσφέρει τότε το αλφάβητο του ρυθμού και του κάλλους. Όταν ο άνθρωπος εκπαιδευτεί σε αυτό το αλφάβητο, θα μάθει πώς να αναγνωρίζει το κάλλος παντού γύρω του, σε καθετί, σε όλα τα βασίλεια της Φύσης ορατά και αόρατα. Η καθαρή διάνοια συνιστά την δόξα της Επιστήμης και ο αγνός νους ευαρεστείται συνειδητά στο Αγαθό, το Αληθινό και το Ωραίο, τα οποία τότε αντανακλώνονται στο ανθρώπινο νοητικό. Τα παιδιά, λοιπόν, πρέπει να εκπαιδεύονται στην παρατήρηση της ζωής γύρω τους και να καθοδηγούνται στην απόκτηση ειλικρινούς ενδιαφέροντος για εκείνες τις διεργασίες της Φύσης που μπορεί να συλλάβει η παιδική τους αντίληψη και εμπειρία.

Οι ενήλικες οφείλουν να εκπαιδεύουν με προσοχή τα παιδιά, βήμα-βήμα στις ανακαλύψεις τους και τον ορθό τρόπο σκέψης, έως ότου αναπτυχθεί σε έναν βαθμό μέσα τους η ικανότητα της απρόσωπης παρατήρησης, παρά τους περιορισμούς της παιδικής τους ηλικίας. Έτσι, τα παιδιά θα αποκτήσουν έναν βαθύ σεβασμό για την φυσική νομοτέλεια και πιθανόν κάποιο ενθουσιώδες ενδιαφέρον. Η ιδιότητα που αναπτύσσεται μέσω εκπαίδευσης με επιστημονικό τρόπο, θα επηρεάσει ολόκληρη την νοητική φύση των παιδιών, καθιστώντας τα ικανά να επιτύχουν σε όλους τους τομείς της ζωής με τους οποίους θα έλθουν σε επαφή, πολύ πιο σύντομα από ό,τι αν δεν είχαν υποστεί αυτήν την εκπαίδευση. Η ηθική τους φύση θα εκδηλώνει μεγαλύτερη δικαιοσύνη διότι θα είναι λιγότερο εμπαθή στην κρίση τους. Θα επηρεάζονται λιγότερο από τις διάφορες φή-

μες, γνώμες και κοινές προκαταλήψεις, διότι το αναπτυσσόμενο κριτήριο μέσα τους θα βρίσκεται πάντοτε σε ετοιμότητα απέναντι στην απλοϊκή παρουσίαση γεγονότων που δεν είναι πραγματικά αλλά απλώς απατηλά.

Στον κόσμο θα υπήρχαν λιγότερη κακία και φθόνος, λιγότερη κακόπιστη κριτική και προκατάληψη, αν οι άνθρωποι εκπαιδεύονταν από την παιδική τους ηλικία στον επιστημονικό τρόπο σκέψης. Διότι όλα τα παραπάνω απομακρύνονται όταν εξαιλείφεται το αίτιο της ύπαρξής τους, που είναι ο εσφαλμένος τρόπος σκέπτεσθαι. Το μήνυμα λοιπόν της Θεοσοφίας προς την Επιστήμη είναι το εξής: να εκδηλώσει την αληθινή της δύναμη βοηθώντας στην ανακάλυψη της αλήθειας, διότι τα δεδομένα της Φύσης που ερευνούν οι επιστήμονες, συνιστούν εκδήλωση μιας μεγαλειώδους Θείας Ζωής.

Όποιος αντιμετωπίζει κάθε φυσικό γεγονός με αγνό επιστημονικό πνεύμα, τότε πράγματι στέκεται μπροστά στην ίδια την Θεότητα. Αν καθέτι στην Φύση κατανοηθεί ορθά, διαπιστώνει κανείς ότι όλα είναι τμήμα της ένδοξης Πραγματικότητας. Αυτήν την κατανόηση χρειάζονται όλοι οι άνθρωποι για την πνευματική τους ανάπτυξη και ευδαιμονία. Όσο πιο αγνός στην μελέτη του είναι ένας θεόσοφος, τόσο πιο επιστημονικός ο τρόπος σκέψης του. Κατά τον ίδιο ακριβώς τρόπο, όσο πιο ειλικρινής είναι ο επιστήμονας ακολουθώντας την ιδανική γι' αυτόν μεθοδολογία στις έρευνές του, τόσο περισσότερο θεοσοφικός μπορεί να θεωρηθεί έστω και αν δεν φέρει τυπικά αυτόν τον τίτλο.

(Συνεχίζεται)

(*) (Σημ.τ.Μ.) Με τον όρο Μεντελική (ή Μεντελιανή) κληρονομικότητα εννοούνται μια σειρά νόμων που επιχειρούν να περιγράψουν την μετάδοση κληρονομικών χαρακτηριστικών από γενιά σε γενιά. Οι νόμοι αυτοί διατυπώθηκαν για πρώτη φορά το 1864 από τον βοτανολόγο και μοναχό Γκρέγορ Μέντελ (Gregor Mendel), γι' αυτό είναι γνωστοί και ως νόμοι του Μέντελ. Οι νόμοι του Μέντελ αποτελούν την πρώτη εμπειριστατωμένη διαπραγμάτευση του ζητήματος της κληρονομικότητας και ταυτόχρονα τον πυρήνα ιδεών της κλασικής γενετικής

Ρήσεις σοφών

ΠΕΡΙ ΑΞΙΑΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΡΕΠΕΙΑΣ

Σύμφωνα με την αξία του πρέπει να πράττει και να τιμάται κάθε άνθρωπος.

Ισοκράτης

Κάθε άνθρωπος έχει τόση αξία, όση και τα πράγματα με τα οποία έχει ασχοληθεί.

Μάρκος Αυρήλιος

Η αληθινή αξία δεν βρίσκεται στο πλήθος των τιμών αλλά στον χαρακτήρα του κατόχου της.

Αριστοτέλης

Αλίμονο σε όποιον αξίζει καλύτερη τύχη και προσδοκά να την λάβει από εκείνον που δεν είναι άξιός της. Ουδείς θα κηρυχθεί πολέμιός σου αν πρώτα δεν αναγνωρίσει την αξία σου. Περί τούτου να είσαι βέβαιος. Όταν δεις άνθρωπο που αρχίζει να επιδεικνύει την αξία του, μην του δίνεις πλέον σημασία διότι την έχει ήδη απολέσει.

Π. Δημητρακόπουλος

Μονάδα μέτρησης της προσωπικής αξίας του ανθρώπου δεν είναι τα λόγια του, αλλά τα έργα του, τα επιτεύγματά του. Υπάρχουν αρκετά ανάξια πρόσωπα, τα οποία, επειδή έτυχε να κατέχουν υψηλές θέσεις, την στιγμή που σου δίνουν το χέρι τους νομίζουν πως σου κάνουν κάποια σοβαρή τιμή.

W

Κληρονομίες, βαθμοί, αξιώματα αποκτούνται, όχι σπάνια, με την διαφθορά. Η πραγματική όμως τιμή αγοράζεται μόνο με την γνήσια αξία.

Σαίξπηρ

Στην κοινωνία συμβαίνει συχνά ό,τι και στις ζυγαριές: οι μεν άδελφοι δίσκοι όλο ανεβαίνουν, οι δεν γεμάτοι όλο κατεβαίνουν.

Βίκτωρ Ουγκώ

Η αξιοπρέπεια είναι αβρή και ευγενής υπερηφάνεια.

Αριστοτέλης

Ας θυμάσαι πάντα ότι κατά την εκτέλεση οποιασδήποτε πράξης στην ζωή σου, πρέπει να τηρείς κατά τις περιστάσεις την ανάλογη αξιοπρέπεια.

Μάρκος Αυρήλιος

Η αξιοπρέπεια και η τόλμη δεν είναι ποτέ ασυμβίβαστες, ούτε στην διεθνή ούτε στην εσωτερική ζωή.

Λέων Μάκκας

Η αξία των ανθρώπων δεν κρίνεται βασικά από τα πολλά ή τα λίγα προσόντα που διαθέτουν, αλλά από τον τρόπο που τα χρησιμοποιούν.

Τέννυσον

Η πραγματική αξία ενός ανθρώπου σε οτιδήποτε και αν αναφέρεται αυτή, είναι αδύνατο να μείνει για πολύ κρυμμένη. Κάποτε θα αποκαλυφθεί και τίποτε δεν θα μπορέσει πια να την υποτιμήσει, εκτός και αν ο κάτοχός της την εκθέσει ο ίδιος αργότερα σε σοβαρούς κινδύνους.

Τσέστερφιλντ

Καλώς εννοούμενη αξιοπρέπεια υπάρχει και στην περίπτωση που κάποιος δεν διατάζει να συνομιλήσει και να συγχρωτιστεί με άλλους, έστω και πιο ταπεινούς, έστω και κατά πολύ κατώτερους από αυτόν.

Ίρβινγκ.

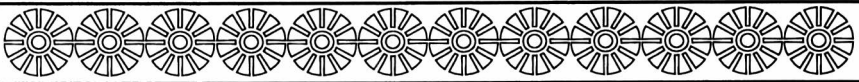
Η αξιοπρέπεια βρίσκεται συχνά στο μεταίχμιο μεταξύ του εαυτού μας και της εξωτερικής πραγματικότητας, μέσα στην οποία ζούμε.

Πολύαινος

Όταν ακούω πολλά άσχημα για έναν άνθρωπο ενώ βλέπω λίγα μόνο, αρχίζω να υποψιάζομαι ότι αυτός έχει πραγματική αξία που έρχεται και προκαλεί ανησυχία σε άλλους, μην τυχόν και καταφέρει να επισκιάσει την δική τους προσωπικότητα.

Λα Μπρυγιέ

(Πηγή: Ν.Α. Ζαγκλαβήρα, «Εγκυκλοπαίδεια της Αρχαίας και Νεώτερης Σοφίας»)

ΑΝΑΖΗΤΩΝΤΑΣ ΤΟ ΥΠΕΡΤΑΤΟ

Κωνσταντίνος Κοντούλης

Η θρησκευτική πίστη, η λατρεία του Υπέρτατου Όντος που ζωογονεί το σύμπαν, αποτέλεσε, αποτελεί και θα αποτελεί κυριότατο χαρακτηριστικό των ανθρώπων, όπως άλλωστε διαφαίνεται μέσα από την πολύμορφη ιστορία τους. «Περιοδεύοντας θα συναντήσεις και πόλεις ατείχιστες, αγράμματα, αβασιλευτες, ακατοίκητες (...). Όμως, ανίερη και άθρη πόλη κανένας δεν είδε ούτε θα δει», παρατηρεί εύλογα ο Πλούταρχος. Έτσι, ενισχύεται το σκεπτικό ότι η θρησκεία αποτελεί κοινωνικό θεμέλιο, καθοριστικό στοιχείο που συνθέτει την εθνική ταυτότητα και παράδοση ενός λαού.

Στην αρχαία Ελλάδα, μας παρέχει άφθονα στοιχεία η ομηρική ποίηση. Η πολυθεϊστική πίστη των αρχαίων Ελλήνων αντικατοπτρίζεται στο δωδεκάθεο του Ολύμπου. Οι δώδεκα θεοί με επικεφαλής τον Δία καθορίζουν έως ένα σημείο τις τύχες των θνητών, τους τιμωρούν και τους επιβραβεύουν. Δέχονται θυσίες, παρουσιάζονται να διακατέχονται από πολλά ανθρώπινα χαρακτηριστικά και ταπεινά πάθη, όπως η ζήλια και ο φθόνος. Ο Δίας, με τις μοιχείες του και την ασίγαστη ερωτική ορμή του προς ορισμένες θνητές όπως η Σεμέλη, η Λητώ, η Ευρώπη, η Δανάη και πολλές άλλες. Ο Ποσειδώνας, που πείσμωνσε μπροστά στην αλαζονική στάση που επέδειξε ο θνητός ήρωας Οδυσσέας και του έκανε απροσπέλαστο το δρόμο της επιστροφής του στην πατρίδα του, την Ιθάκη. Ο Άρης, τέκνο του Δία και της Ήρας, ο οποίος, όχι μόνο χαιρέται στις πολεμικές συγκρούσεις αλλά εκφράζεται και ο ίδιος με αλόγιστα βίαιο τρόπο, καθώς σκοτώνει τον θνητό Άδωνη γιατί η Αφροδίτη (ερωμένη του Άρη) έτρεφε πάθος για το πρόσωπό του.

Στην ένδοξη ιστορία της αρχαίας και νέας ελληνικής φιλοσοφίας, χάνονται στο δρόμο τα ίχνη αυτής της καταιγιστικής πορείας του ανθρώπινου πνεύματος στην αναζήτηση του Υπέρτατου Όντος, και πολλές φορές μεταβαίνουν σε χώρους υπεραισθητούς εκεί όπου ξεκίνησαν. Καπνός στάθηκαν οι Ορφικοί και τα ομηρικά έπη, οι κόσμοι των θεών και των ηρώων, των σαγηνευτών και των μαγε-

μένων. Σπίθα στάθηκαν οι Ίωνες φιλόσοφοι και οι κοσμολογικές τους θεωρίες. Πρωτοπόρος ο Θαλής, ο οποίος απέδωσε την θεολογική ερμηνεία ακόμη και των απλών φυσικών φαινομένων, στην έλλειψη της λογικής τους επεξεργασίας από τον παντοδύναμο ανθρώπινο νου. Φλόγα στάθηκαν οι Πυθαγόρειοι και οι Ελεάτες. Μεγάλη φωτιά ξέσπασε με την διαλεκτική του Σωκράτη. Καθώς το πυρ εδραιωνόταν με τις μορφές του Πλάτωνος και του Αριστοτέλη, ολόκληρος ο υπόλοιπος κόσμος έσβηνε κατανυκτικά μπροστά στην πύρινη αυτή λάμψη.

Ακολούθησαν πολλές σχολές, όπως εκείνες των Στωικών, των Σκεπτικών και των Νεοπλατωνικών. Ο Ελληνικός κόσμος θα ψάξει να βρει την ουσία των εγκόσμιων και υπερκόσμιων, όχι μόνον στην φιλοσοφία αλλά και στην θεολογία. Το κατά πόσο η θεολογία, ιδιαίτερα την περίοδο του Βυζαντίου μπορεί να παρουσιαστεί ως υπεύθυνη της φθίνουσας πορείας των επιστημών, δεν θα αποτελέσει αντικείμενο προς εξέταση, τουλάχιστον επί του παρόντος. Η φιλοσοφία, όπως προσέφερε τα καλά στον κόσμο μέσα από αυτήν, κατά τον ίδιο τρόπο θα πρέπει να αναζητήσει κανείς στα πλαίσιά της και όλα τα άσχημα. Ο Θεόφιλος Καΐρης πάντως, ήταν εκείνος που διατύπωσε πως ο Θεός βρίσκεται με την φιλοσοφία και όχι με την θεολογία καθώς πολλοί νομίζουν.

Από βιολογικής άποψης, οι άνθρωποι δεν αλλάζουν και τόσο με την μεσολάβηση είκοσι πέντε αιώνων μόνο. Ακόμη και αν υποστηρίζει κανείς την θεωρία του Δαρβίνου περί εξέλιξης των ειδών, η μεταφυσική αναζήτηση της ουσίας του Υπέρτατου Είναι, ποτέ δεν σταμάτησε καθώς σήμερα όπως και τότε οι άνθρωποι είναι αδύνατον να γνωρίζουν την προέλευση και τον προορισμό τους. Ως φυσικό επακόλουθο, λοιπόν, ο άνθρωπος έχει την ανάγκη να φιλοσοφεί σήμερα στον ίδιο βαθμό όσο και τότε. Είναι γεγονός, βέβαια, ότι ορισμένα ερωτήματα σχετικά με τα φυσικά φαινόμενα έχουν βρει τις απαντήσεις τους βάσει των εξειδικευμένων επιστημών. Αυτό όμως δεν χαλιναγώγησε τις μεταφυσικές ανάγκες της ανθρώπινης ύπαρξης.

Οι φιλόσοφοι αρκούνται συχνά σε μια εξοικείωση με φιλοσοφίες του παρελθόντος και με έξοχα έργα πάνω σε όλα τα πιθανά θέματα. Θα έλεγε κανείς πως εργάζονται χωρίς να επιχειρούν να δώσουν λίγο από το δικό τους αίμα. Η φιλοσοφία μελετάται με πνευματικές ακροβασίες, χωρίς να στοχαζόμαστε με την ίδια σοβαρότητα με αυτήν την ιερή φλόγα, που τα θυσιάζει όλα στον βωμό

της αναζήτησης της αλήθειας, από την οποία και με την οποία θέλουμε να ζήσουμε. Έχοντας λοιπόν στο νου μας τα παραπάνω, αναζητούμε με τον φανό στο χέρι –ως άλλος Διογένης κυνικός– την αλήθεια όπως και τότε. Αυτή άλλωστε δεν είναι και η αιτία που μελετούμε εξονυχιστικά ακόμη και σήμερα; Το διαχρονικό αέναο ενδιαφέρον των θνητών στην αναζήτηση του Αθάνατου Όντος, εκφράζεται επιτυχώς μέσα από τους ιαμβικούς στίχους της «*Ελένης*» του Ευρυπίδη: «Τι είναι θεός και τι μη θεός και τι ανάμεσά τους; Ποιος άνθρωπος το 'ψαξε και βρήκε μακρύτερο τέλος;»

Με το πέρασμα όμως των χρόνων, η έρευνα και το ενδιαφέρον του ανθρώπου σχετικά με το Θείο γινόταν πιο έντονα και εκφραζόταν πιο μεθοδικά. Χρονικό ορόσημο, που θα σημάνει την παγκόσμια εξάπλωση της μονοθεϊστικής πίστης, αποτελεί η έλευση του Ιησού Χριστού. Ο γιος του Θεού ο μονογενής, όπως αναφέρεται στο «*Πιστεύω*» που αποτελεί το σύμβολο της χριστιανικής πίστης, θα θεμελιώσει τη νέα θρησκεία σε ανθρωποκεντρικές βάσεις αγάπης, ανεκτικότητας, κατανόησης, δικαιοσύνης και συγχώρεσης των θνητών που αμαρτάνουν. Έτσι, αντιτίθεται στην αρχαιοελληνική πολυθεϊστική αντίληψη της βίαιης απονομής δικαιοσύνης, της νεμέσεως και της προσωπικής σύγκρουσης θεών και θνητών.

Η ύπαρξη ενός Υπέρατου Όντος δεν κατοχυρώνεται τόσο από την φιλοσοφική επιστήμη, η οποία βρίσκεται διαρκώς καθοδόν της λογικής έρευνας και τεκμηρίωσης, όσο από την θεολογία. Έγκειται ωστόσο στα πλαίσια της φιλοσοφίας να αναγνωρίσει την γνήσια ανθρώπινη ιδιότητα του θρησκευτικού «πιστεύω». Στην ουσία του Θείου αδυνατεί να φθάσει ο νους με τις λογικές διεργασίες του. Με μόνη βάση την λογική, η θεϊκή υπόσταση αμφισβητείται άμεσα. Η προσέγγιση του Θείου πραγματοποιείται κυριότατα με βάση το συναίσθημα και, αναιρουμένου του συναισθήματος, αναιρείται ο άνθρωπος. Παρόλο λοιπόν που το θρησκευτικό συναίσθημα αποτελεί διακριτικό γνώρισμα του ανθρώπινου είδους, η ανθρώπινη ηθική στάση ζωής έχει αποδειχθεί πολλές φορές ότι δεν συμπλέει με την καθιερωμένη θρησκεία.

Ο Αισχύλος θα παρουσιάσει τον αλυσοδεμένο Προμηθέα να απαντά στον θεϊκό αγγελιοφόρο Ερμή, πειθήνιο όργανο του Δία, και να του λέει: «Μάθε καλά πως την δική μου δυστυχία δεν θα άλλαζα ποτέ με την δική σου προσφορά δουλικής υπηρεσίας». Βέβαια, το δίκαιο είναι με το μέρος του Προμηθέα που βοήθησε το ανθρώπινο γένος, αφαιρώντας ένα μέρος από την γνωστή αλαζονεία των θεών. Από την άλλη πλευρά, η τυφλή δογματική πίστη θέτει τροχοπέδη στον ελεύθερο στοχασμό. Έτσι, ο φιλόσοφος Καρλ

Μαρξ θα χαρακτηρίσει την εκκλησία ως όπιο του λαού, αγγίζοντας το άλλο άκρο, εκείνο της δογματικής αθεΐας.

Παρά το γεγονός ότι συναντάμε ιστορικά παραδείγματα πνευματικής τύφλωσης, θα ήταν σφάλμα να παραγκωνίζεται ο ψυχισμός και το συναίσθημα των ανθρώπων που αναζητούν την ελπίδα και την ψυχική αγαλλίαση στην θρησκευτική πίστη και σε ένα «Υπέρτατο Είναι», σύμβολο των αγνών ηθικών αξιών. Δεν σφάλλουν άλλωστε τόσο οι αγνοί πιστοί, όσο οι ανήθικοι ωφελμιστές που, κατά καιρούς, από εξουσιαστικές θέσεις αποτελούν παράγοντες μαζικής παραπλάνησης και αλλαγής κατεύθυνσης.

«Ακόμα και αν δεν υπήρχε ένας Θεός, θα έπρεπε να εφεύρουμε έναν», υποστήριζε ένας από τους διαπρεπέστερους εκπροσώπους του ευρωπαϊκού διαφωτισμού, ο Βολταίρος. Η θρησκευτική πίστη συνεπώς θεωρείται ανάγκη, στο βαθμό που επικρατεί το σκεπτικό ότι τα ερωτήματα που δεν βρίσκουν απαντήσεις μέσω της ανθρώπινης λογικής, θα βρουν μέσω της παντοδύναμης πίστης, η οποία θα ησυχάσει το θνητό μας πνεύμα.

Το Θείον στα όρια της Ανθρώπινης Ύπαρξης

Η ζωή εύλογο είναι να αποτελεί το πρώτο «γιατί» ενός στοχασμού. Ποιος αλήθεια δεν έχει κάποτε αναρωτηθεί: «πριν την γέννηση, τι;», «κατά την διάρκεια της ζωής, τι;», «μετά τον θάνατο, τι;». Η προβληματική του υπαρκτικού ζητήματος βρίσκεται πάντοτε καθοδόν, όπως άλλωστε και η ίδια η φιλοσοφία. Ωστόσο, η επιστήμη της θεολογίας έχει καταλήξει σε γνωστά πορίσματα, τα οποία δυστυχώς σε πολλές περιπτώσεις λαμβάνουν την μορφή άκριτου δογματισμού.

Ένας κοινός υπερασπιστής θρησκευτικών δογματικών αντιλήψεων θα παρατηρήσει πως, εφόσον σε υπαρξιακά ζητήματα η επιστήμη της θεολογίας καλύπτει ολόκληρη την μοναδική, την αδιαπραγμάτευτη αλήθεια, κάθε περαιτέρω αναζήτηση διώχνει τον θνητό από τα μονοπάτια του παράδεισου προς τις λεωφόρους της κόλασης. Όχι λοιπόν, η έρευνα δεν είναι έργο απίστων. Αν ο Θεός είναι η μόνη αλήθεια, η μόνη απάντηση στα υπαρξιακά ερωτήματα, ο φιλοσοφικός στοχασμός θα καταλήξει αναντίρρητα εκεί. Καταρχάς όμως, είναι ανάγκη να ξεπεραστούν οι στερεοτυπικές αντιλή-

ψεις για να γίνει η αρχή της ορθής έρευνας. Ας δοκιμάσουμε λοιπόν τα όρια της γνωστικής μας συνείδησης. Ας επιδιώξουμε να φτάσουμε με το νου εκεί που δεν μπορούμε να φθάσουμε με τα μάτια και τις άλλες αισθήσεις μας.

«Και εγένετο το Φως».

Μέχρις εδώ καλά. Αυτή η πρόταση χωράει στα πλαίσια της ανθρώπινης νόησης. Αφού λοιπόν ήλθε το Φως, είναι απολύτως λογικό να προϋπήρχε το Σκότος. Αφού ο Θεός υπήρχε πάντοτε, για ποιο λόγο το Φως να μην υπήρχε εξίσου πάντοτε; Τώρα, βέβαια, αν κάποιος προβεί στην αμφιβολία της αέναης ύπαρξης του Θείου, τότε θα πρέπει και Αυτός κάποτε να δημιουργήθηκε. Από ποιον όμως; Οδεύουμε με λίγα λόγια, δηλαδή, στην θεώρηση άλλων θεών με την αλυσιδωτή αυτή λογική. Το συγκεκριμένο λοιπόν πρώτο αδιέξοδο που συναντήσαμε, το θέτουμε προς διευκόλυνσή μας εκτός συλλογισμού. Αφού ο Θεός υπήρχε πάντα, πριν ακόμη και από την γέννηση του φωτός, του σύμπαντος και των όντων, ποιο ήταν το νόημα της ύπαρξής του; Σε ποιον ήταν Θεός, με λίγα λόγια; Σε ένα τίποτα, σε ένα χάος, ένα μηδέν;

Δεν είναι ποτέ δυνατόν να νοηθεί βασιλιάς δίχως βασίλειο. Αν η θεολογία ξεκινά τον στοχασμό της με βάση την «Γένεση», δεν μας ικανοποιεί. Αν πάλι η θεολογία στηρίζει την προ-ανθρώπινη ύπαρξη του Θεού σε μυθολογικά πλαίσια, όπου λαμβάνουν χώρα τιτάνιες μάχες για την κατάληψη του θείκου θρόνου και εκπτώσεις αγγέλων του φωτός σε διαβόλους, πάλι δεν μας ικανοποιεί. Τόσο υπεραπλουστευμένα γεγονότα που διαδραματίζονται γύρω από το Υπέρτατο Ον, του οποίου η ουσία είναι ανθρωπίνως ακατάληπτη, δεν μας ικανοποιούν. Η φιλοσοφία θα προχωρήσει παραπέρα, όχι για να βρει την άκρη και να ησυχάσει το πνεύμα του ανθρώπου, αλλά για να βρει το ερέθισμα που θα κάνει τον άνθρωπο να υπηρετήσει τον «δρόμο» της φιλοσοφικής σκέψης. Ας διερευνήσουμε λοιπόν περισσότερο το πρόβλημα των ορίων της ύπαρξης.

Η ύπαρξη της αρχής προϋποθέτει και την ύπαρξη του τέλους.

Αυτό τουλάχιστον ισχυρίζεται το ανθρώπινο μυαλό. Ας οριοθετήσουμε λίγο τα πράγματα. Ας μη γίνει λόγος για το τέλος του σύμπαντος, αλλά για το τέλος ενός ανθρώπου. Το ίδιο πράγμα είναι, αν το καλοσκεφθεί κανείς, μόνο που διαφέρουν οι χρονικές ποσότητες. Με την εκπνοή μιας ζωής, ίσως συμπίπτει η εισπνοή μιας άλλης. Αυτό άλλωστε αποτελεί την ελπίδα όλων. Πού όμως θα βρίσκεται αυτή η άλλη ζωή; Πόσο θα διαρκέσει και σε ποιο σκοπό θα αφιερωθεί; Όλα καλά με τον Παράδεισο. Έστω ότι μας καλύπτει από την άποψη του χώρου «σε μιαν άλλη, υπέροχη θείκη διάστα-

ση», και από την άποψη του χρόνου «για πάντα». Δεν καλυπτόμαστε όμως από την πλευρά του σκοπού.

Μετά τον θάνατο, κάθε ανθρώπινη ψυχή θα τριγυρνά άσκοπα στις αυλές του Παραδείσου; Καθόλου τιμητικό για τα θρησκευτικά «πιστεύω» του Χριστιανισμού, που δηλώνουν με πυγμή κάθε ώρα και στιγμή ότι η πνοή κάθε ατόμου είναι σκόπιμη και χρήσιμη, ότι εξυπηρετεί έναν αγαθό υπέρτατο σκοπό. Υπάρχει όμως και η περίπτωση αυτή η πνοή να χάνεται μετά τον θάνατο. Τώρα όμως, φαίνεται να απομακρυνόμαστε από τις θρησκευτικές διδαχές και τις εθιμικές χριστιανικές αρχές. Αν δεν υπάρχει ζωή μετά τον θάνατο, τότε εύλογα διακρίνω μια φοβερή σπατάλη ενέργειας. Οι άνθρωποι είναι μιας χρήσεως, ένα απλό γρανάζι μιας μηχανής, η οποία δεν γνωρίζουμε ποιον εξυπηρετεί και σε ποια κατεύθυνση οδεύει.

Τελικά, η αφθαρσία/αθανασία της ψυχής φαντάζει λογικότερη θεωρία. Όταν ο Νεοπλατωνικός φιλόσοφος Πλωτίνος –με την θεωρία του των τριών υποστάσεων– έδινε στην ψυχή φύση θεϊκού χαρακτήρα και θεϊκής προέλευσης (εκ του μοναδικού, ενιαίου και αδιά-

σπαστου «Ενός», το οποίο μπορεί να ταυτιστεί με την έννοια του Θεού), δεν υπολόγισε πόσες αφορμές θα έδινε στους εκάστοτε μελετητές για περαιτέρω ανάλυση της θεωρίας του. Η ψυχή, σύμφωνα με την προκείμενη θεωρία του, προερχόμενη έμμεσα από το «Εν», την υπέρτατη ουσία, έχει δηλαδή θεϊκή υπόσταση. Η ψυχή έχει επίσης την ιδιότητα να εισέρχεται στην εγκόσμια αδιαμόρφωτη ύλη και να της δίνει πνοή, ζωή και διάφορα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά. Εδώ όμως τίθεται το ερώτημα: «πού ανήκει τελικά η ψυχή; Στα εγκόσμια ή τα επουράνια;».

Σύμφωνα με τον Πλωτίνιο, η απάντηση αυτού του ερωτήματος έγκειται στην επιλογή της ψυχής. Υπάρχει περίπτωση να γοητευθεί από την ύλη και τα δημιουργήματά της, και η τιμωρία για το «ατόπημα» και την αλαζονική της στάση είναι η φθορά της, ο θάνατος. Από την άλλη όμως, μπορεί να μην αφομοιωθεί με τα εγκόσμια, αλλά να αφιερωθεί στην προσπάθεια της επαναφοράς της στον θεϊκό κόσμο, να ενωθεί με το «Εν». Τότε πλέον ο θάνατος θα επέλθει μόνο για την ύλη, μόνο για το σώμα του ανθρώπου. Η ψυχή δεν θα συνοδεύ-

σει το σώμα στην αποσύνθεση αλλά θα κερδίσει την θείκη αιωνιότητα. Με αυτήν την θεωρία του, ο Πλωτίνος προσπαθεί έμμεσα να παρουσιάσει τον ιδανικό τρόπο ζωής. Έτσι, η ανθρώπινη ζωή δεν δημιουργήθηκε για να αναλώνει τις προσπάθειές της εξολοκλήρου στον ορατό κόσμο της ύλης, αλλά για να συνειδητοποιήσει την γνήσια ψυχική αξία και κατ' επέκταση, να υπερνικήσει τον εγκόσμιο θάνατο.

Ελπίζω να πάψει να υφίσταται η τυφλότητα που δύναται να προκύψει από την πίστη, ώστε να απαντηθούν καιρία ερωτήματα που απασχολούν συνεχώς την ανθρώπινη υπόσταση. Αυτό φυσικά δεν σημαίνει πως είναι ανάγκη να θεωρήσουμε την πίστη άχρηστη στην ζωή, αφού αποτελεί ιδιαίτερο χαρακτηριστικό γνώρισμα ενός ανθρώπινου όντος. Ο καθηγητής Δ. Λιαντίνης θα παρατηρήσει σχετικά: «Όποιος πιστεύει στον Θεό έχει μέσα του έναν νεκρό θεό. Όποιος δεν πιστεύει στον Θεό, έχει μέσα του έναν νεκρό άνθρωπο». Με αυτήν την φράση τονίζεται τόσο η φαινομενικά αδύνατη λογική απόδειξη της ύπαρξης Υπέρατου Όντος, όσο και η πέρα για πέρα ανθρώπινη ανάγκη της πίστης.

Σε ορισμένες περιπτώσεις, ο φιλοσοφικός στοχασμός της ύπαρξης οδηγεί την ανθρώπινη σκέψη στα άκρα. Τα όρια είναι πολύ λεπτά, ώστε ο παραλογισμός να είναι ενδεχόμενος. Για να αποφευχθεί λοιπόν ένας επικείμενος ξέφρενος στοχασμός, θα πρέπει να χρησιμοποιούνται ορισμένες φορές τα «φρένα». Ένα κατάλληλο «φρένο» θα ήταν η διαγραφή από το λεξιλόγιό μας εννοιών, που δεν τις χωρά το ανθρώπινο μυαλό. Ας μην κάνουμε ευρεία χρήση των λέξεων: «πάντα», «ποτέ», «πουθενά» και άλλων παρόμοιων. Η θνητή υπόσταση του εγκεφάλου έχει προγραμματιστεί να λειτουργεί με αρχή, μέση και τέλος. Για καθαρά πρακτικούς λόγους λοιπόν, ας τα αποδεχόμαστε ενίστε.

Ορθολογικές αναζητήσεις

Ο καθηγητής Σιμόπουλος, ερωτώμενος αν η ανακάλυψη του σωματιδίου Χιγκς, που είναι το «Άγιο Δισκοπότηρο της Φυσικής» στα πειράματα του CERN, μας οδηγεί στην ύπαρξη του Θείου Όντος και αν αυτός το πιστεύει, απάντησε: *«Αυτό είναι μυστικό. Γιατί η έννοια του Υπέρατου Όντος είναι μια εντελώς προσωπική υπόθεση. Η γέννηση του Σύμπαντος αποδεικνύεται αλλά το προσωπικό πιστεύω κάθε άνθρωπου δεν μπορεί να αποδειχθεί με χειροπιαστά δεδομένα. Εγώ, αυτό που ξέρω για την γέννηση του Σύμπαντος είναι από το 10-43 του πρώτου δευτερολέπτου και μετά. Για πιο πριν δεν γνωρίζω. Μέχρι εκεί μπορούμε να φθάσουμε πειραμα-*

τικά με τις εξισώσεις μας. Βέβαια, με τα πειράματα που θα γίνουν στο CERN, μπορεί να φθάσουμε και μέχρι το 10-18 του δευτερολέπτου. Δεν ξέρω (...)».

Οι κληρικοί γνωρίζουν;

«Είδες; Πηγαίνουμε τώρα στο μεταφυσικό. Την φυσική μπορώ να σου την πω άνετα και ωραία. Αλλά τις μεταφυσικές καταστάσεις δεν μπορώ να τις αποδεχθώ (...). Ο καθένας από εμάς έχει ένα φίλτρο που αποτελείται από τις γνώσεις, τις δοξασίες, τα πιστεύω, τις εμπειρίες και τα συναισθήματά του. Αυτό που θα πω εγώ, θα περάσει μέσα από το δικό σου φίλτρο και εν συνεχεία μέσα από το φίλτρο των χιλιάδων αναγνωστών της εφημερίδας που, αφού το διαβάσουν, θα του δώσουν χιλιάδες ερμηνείες, ο καθένας ανάλογα με το δικό του φίλτρο».

Άρα έχουμε πολυθεϊσμό (...). Υπάρχουν πολλοί θεοί. Όσοι είναι και οι άνθρωποι.

«Σαφώς, αν το πάρεις έτσι. Αλλά δες και την χριστιανική θρησκεία. Υπάρχουν πρεσβυτεριανοί, προτεστάντες, ρωμαιοκαθολικοί, ορθόδοξοι, παλαισημερολόγιτες. Και μιλάμε για τον έναν Θεό. Το τι έχω εγώ στο μυαλό και το τι έχει κάποιο υψηλόβαθμο στέλεχος της Εκκλησίας, πιθανότατα απέχουν παρασάγγας. Γι αυτό και αποφεύγω να απαντώ σε μια ερώτηση που κάνει 'τζίτζ'. Αλλά φαντάζεσαι η απάντηση που θα σου δώσω, να επηρεάσει κάποιους ανθρώπους υπέρ ή κατά; Ο Άγιος Διονύσιος ο Αρεοπαγίτης έγραψε ένα ολόκληρο βιβλίο με επίθετα του Θεού: πανάχραντος, πανάγιος, πανταχού παρών, ένα βιβλίο με επίθετα. Τι ήθελε να πει με αυτά; Ότι, εάν δώσουμε τον ορισμό του Θεού, τότε τον φέρνουμε να είναι κατώτερος από εμάς που κατορθώσαμε να τον ορίσουμε. Αλλά εάν είναι κατώτερος από εμάς, τότε τι Θεός είναι; Σου το είπα και πριν, αγαπητό μου παιδί, γιατί επιμένεις; Πρόκειται για μια πολύ δύσκολη απάντηση (...)».

Αναζητήσεις μέσα από την Κβαντομηχανική

Σε έναν κόσμο χασοτικό και σε μια εποχή επιστημονικής κυριαρχίας της Κβαντομηχανικής, ο Ίαν Στιούαρτ μοιάζει με μοντέρνο πρεσβευτή του ντετερμινισμού. Δεν έχει θρησκευτικές πεποιθήσεις. Εκτιμά ότι η έννοια του Θεού είναι λάθος κατηγοριοποίησης, ταξινόμησης. Σήμερα οι φυσικοί, αναζητώντας τον Θεό, το άγιο δισκοπτήριο μίας θεωρίας των Πάντων, μιλούν για υπερβαρότητα, για υπερχορδές, για σπασμένες συμμετρίες, για μια μεγάλη ενοποιητική θεωρία. Ζούμε, λένε, σε έναν κόσμο 26 διαστάσεων (ή,

ίσως, μόνον δέκα), οι οποίες, εκτός από τις βασικές τέσσερις, έχουν κουλουριαστεί σφικτά σαν τρομαγμένος αρμαδίλος και μπορούν να ανιχνευτούν μόνο μέσα από το τρεμούλιασμα τους. Ενώ όμως η μια θεωρία εκτοπίζει την άλλη και το ένα πρότυπο ανατρέπει το άλλο, ένα πράγμα παραμένει σταθερό: η σπουδαιότητα των μαθηματικών.

Οι νόμοι της Φύσης είναι μαθηματικοί. Ο Θεός είναι γεωμέτρης. Υποπτευόμαστε ότι ο Αϊνστάιν είχε δίκιο και ότι το Σύμπαν ΔΕΝ περιέχει καμία σαφή τυχαιότητα. Από ό,τι γνωρίζουμε, αυτό συμβαίνει στην Κβαντομηχανική αλλά σε κάθε περίπτωση, δεν εί-

μαστε καθόλου ευτυχισμένοι με τα θεμέλια της Κβαντομηχανικής. Με λίγα λόγια, στον Αϊνστάιν δεν άρεσε καθόλου η ιστορία με τα ζάρια. Ο Θεός, πίστευε, μάλλον παίζει ένα βαθύτερο παιχνίδι που δεν έχουμε ακόμη κατανοήσει. Το ντετερμινιστικό χάος ευθύνεται κατά ένα μεγάλο μέρος

της παρατηρούμενης τυχαιότητας στην κλασική Μηχανική. Μήπως όμως το κβαντικό χάος, με την σειρά του, ευθύνεται για την παρατηρούμενη τυχαιότητα στην Κβαντομηχανική; Μήπως τώρα μπορούμε να εμβαθύνουμε στο βαθύτερο παιχνίδι του Θεού; Όχι δεν μπορούμε προς το παρόν. Αν όμως υπάρχει κάποιο βαθύτερο παιχνίδι, είναι αδύνατον ακόμη να το κατανοήσουμε.

Το Χάος στα τυπικά κβαντικά συστήματα αυτό-αποκαλύπτεται με αρκετούς διαφορετικούς τρόπους από εκείνους που εμφανίζονται στα κλασικά συστήματα. Το κβαντικό ανάλογο ενός χαοτικού συστήματος δεν είναι απαραίτητα χαοτικό. Με λίγα λόγια, αυτό που έχει σημασία δεν είναι αν ο Θεός παίζει ζάρια, αλλά με ποιον τρόπο τα παίζει. Θα πρέπει να αναθεωρήσουμε την άποψή μας για την τυχαιότητα. Η μεταφορική έννοια των ζαριών –σύμφωνα με τις βασικές αρχές της θεωρίας των πιθανοτήτων– είναι μια από τις πιο άστοχες που επινοήθηκαν ποτέ. Γιατί; Είναι ωραίο συναίσθημα ο Θεός να μην παίζει ζάρια. Η ερμηνεία των φυσικών για την κβαντική θεωρία φαντάζει φιλοσοφικά ανακόλουθη και μοιάζει επίσης για λάθος κατηγοριοποίησης.

Γιατί μας απασχολεί σήμερα η μελέτη του Χάους;

Οι περισσότεροι άνθρωποι χρησιμοποιούν τον μαθηματικό όρο «χάος» για να ερμηνεύσουν την έλλειψη δομής. Δεν είναι έτσι. Το Χάος δεν είναι ...χάος, αλλά εμπεριέχει κατά πολύ την δομή. Θα έλεγα ότι είναι η φαινομενική τυχαία συμπεριφορά σε ένα ντετερμινιστικό σύμπαν. Όμως αυτό χωρίς την χρήση των μαθηματικών δεν είναι κατανοητό στην ανθρώπινη αντίληψη. Ο Πριγκοζίν έλεγε ότι μας ενδιαφέρει όχι για να δείξουμε πως όλα είναι χαοτικά αλλά, αντιθέτως, για να δείξουμε ότι η τάξη και η οργάνωση προϋποθέτουν το χάος ώστε να εκδηλωθούν μέσα του όλες οι δυνατότητες συνδυασμών και να επιλεγούν οι βασικότερες. Όπως και αν έχει το πράγμα, οι φυσικοί συνεχίζουν να ψάχνουν για μεγάλες ενοποιητικές θεωρίες.

Η τεράστια ανομοιότητα που υπάρχει ανάμεσα στα βασικά σωματίδια, είναι ένα σοβαρό εμπόδιο σε κάθε θεωρία που βασίζεται στην συμμετρία. Η Φύση είναι πολύ πιο επινοητική από ό,τι εμείς. Πάντως, όλες οι μεταβαλλόμενες θεωρίες έχουν ένα κοινό μήνυμα: η δομή των θεμελιωδών σωματιδίων, η βάση ολόκληρου του κόσμου μας ελέγχεται από το σπάσιμο της συμμετρίας. Έτσι φθάσαμε έως εδώ σήμερα. Η Συμμετρία και το Χάος, το Μόρφωμα και η Αταξία, μπορούν να συνυπάρξουν φυσιολογικά μέσα στο ίδιο απλό μαθηματικό πλαίσιο. Από την μία, η πολυπλοκότητα δεν διατηρείται αλλά μπορεί όμως να δημιουργηθεί από το τίποτα. Από την άλλη, η εμφάνιση του χάους οδηγεί στο να είναι το ίδιο ένα φυσικό φαινόμενο.

Ποιος, άραγε, σκέφτηκε το χάος ως ένα μέσον δημιουργίας, συμμετρίας και μορφικών χαρακτηριστικών αφάνταστου κάλλους; Πάλι βρισκόμαστε μπροστά σε ένα απροσπέλαστο τείχος αδυναμίας φωτισμού της άλλης πλευράς, όπου ο Υπέρτατος Νους ορατών και αοράτων συντονίζει και κατευθύνει όλη την πλάση. Όχι παίζοντας ζάρια, αλλά διευθύνοντας αποτελεσματικά όλο το «Κοσμικό Παιχνίδι» ως «Υπέρτατο Ον».

Βιβλιογραφία: «*Le Chaos et l'Harmonie*» (Tim Xuan Thuan, 2001), «*Το Χάος στην Καθημερινή Ζωή*» (John Briggs and F.David Peat, 1998), «*Does God Play Dice?*» (Ian Steart, 1989), «*Parallel Worlds*» (Michio Kaku, 2005), «*Επιστολές σε μια νεαρή Μαθηματικό*» (Ian Stewart, 2008).

Ο ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

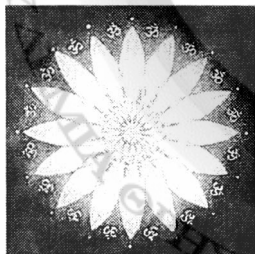
(Περιοδικό *Theosophy Ezine*, Νοέμβριος 2011)

(Μετφρ: Ιφιγένεια Κασταμονίτη)

Αγαπητοί φίλοι,

Ένα από τα σημαντικότερα ερωτήματα, που τόσο συχνά απαγορεύει τους ανθρώπους, αφορά τον σκοπό της ζωής. Η Θεοσοφία προσφέρει μια πολύ θετική απάντηση σε αυτό το θέμα, η οποία βασίζεται σε μια βαθύτερη κατανόηση της Εξέλιξης και της ίδιας της ζωής. Μπορούμε να θεωρήσουμε το εν λόγω ερώτημα ως ατέρμονη και υπερβατική αναζήτηση. Κατά συνέπεια, μια απάντησή του μπορεί να μας αποκαλύψει μian μόνον όψη της αλήθειας.

Θα μπορούσαμε να πούμε ότι σκοπός της ζωής είναι να γνωρίσει και να αποκτήσει εμπειρία του εαυτού της. Έτσι, σκοπός της ανθρώπινης ζωής είναι να αντιληφθεί κανείς τις δυνατότητές του και να αποκτήσει εμπειρία του κόσμου. Είναι πολύ σημαντικό να συνειδητοποιήσουμε ότι η αυτό-αντίληψη δεν είναι εφικτή χωρίς την ύπαρξη μιας κοινωνίας. Διότι το ανθρώπινο πλάσμα, προκειμένου να εκδηλώσει τις δυνατότητές του σε όλη τους την έκταση και να βιώσει την υλική, κοινωνική και πνευματική ελευθερία, θα πρέπει να μεγαλώσει εν μέσω άλλων ανθρώπων.

Η εξέλιξη κάθε ατόμου είναι βαθιά συνυφασμένη με την εξέλιξη της κοινωνικής ομάδας του. Ως εκ τούτου, η κοινωνική εργασία και η προσφορά υπηρεσίας είναι ουσιώδους σημασίας βήματα επί της πνευματικής ατραπού. Σε ό,τι αφορά το κοινωνικό σύνολο, σκοπός της ζωής κάθε ανθρώπου είναι να συνεισφέρει στην βελτίωση του κόσμου, εκδηλώνοντας τις ατομικές του δυνατότητες και χρησιμοποιώντας τα ατομικά του χαρίσματα έτσι ώστε να εξελιχθεί η συνείδηση αμφοτέρων, ατόμου και κοινωνικού συνόλου.

Η Θεοσοφία διδάσκει ότι ζωή και συνείδηση ταυτίζονται. Έτσι, εξελιγμένη συνείδηση σημαίνει αύξηση της ζωτικότητας του ατόμου.

Ειρήνη και φως

ΜΥΘΟΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

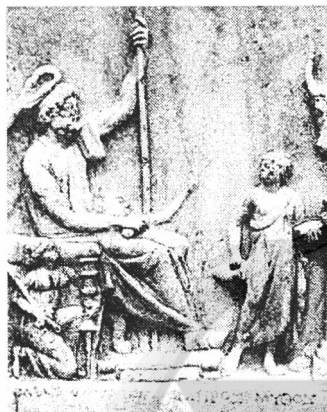
Γεώργιος Γκόργκας

Ο αρχαϊκός άνθρωπος και ο άνθρωπος των παραδοσιακών κοινωνιών αισθανόταν τον εαυτόν του ότι ήταν συνδεδεμένος ακατάλυτα με τους καρμικούς ρυθμούς και με την Φύση. Βλέποντας την συνεχή ανακύκλωση της Φύσης και των διαφόρων φυσικών φαινομένων και θέλοντας να ερμηνεύσει τα διάφορα ακατάληπτα γι' αυτόν φαινόμενά της, γήινα και επουράνια, δηλαδή πώς δημιουργήθηκε ο κόσμος, το φυτικό και ζωικό βασίλειο, πώς δικαιολογείται η ύπαρξη του επάνω στην γη ως προεξάρχων του γήινου κόσμου, πώς να απαλύνει τους φόβους του και τις ασθένειές του, πώς να εκφράσει τις ελπίδες του, τα όνειρά του, τους στοχασμούς, για όλα αυτά βρήκε ικανοποίηση και καταφύγιο των προβληματισμών και των αγωνιών του στους μύθους.

Ο μύθος μπορεί να ερμηνευτεί ως μια ομιλία, μια διήγηση, μια ιστορία, της οποίας ο συγγραφέας είναι άγνωστος ενώ η διήγηση περνά από γενιά σε γενιά και αποκτά ένα κύρος Ιστορίας. Οι μύθοι, είτε προέρχονται από διάδοση είτε από μια αυθόρμητη εφεύρεση, αποκαλύπτουν πάντοτε μίαν ιστορική και οριακή κατάσταση του ανθρώπου και τοιουτοτρόπως εκείνος συνειδητοποιεί την θέση του στο Σύμπαν. Σε όλους τους λαούς της γης οι μύθοι θεωρούντο ιερά κείμενα και η διήγησή τους πραγματοποιείτο σε ορισμένο χρόνο και σε ορισμένο τόπο με την δέουσα ευλάβεια. Η κεντρική ιδέα του μύθου συμπληρώνεται ή τροποποιείται και ο μύθος παίρνει την τελική του μορφή από τα ήθη και έθιμα κάθε λαού. Δια της παράδοσης αυτής εξακολουθούν να ασκούν κάποια επίδραση στο παρόν και το μέλλον της κοινωνικής ζωής των ανθρώπων.

Ο μύθος δεν είναι κάποιο παιχνίδι της φαντασίας αλλά μια συνολική έκφραση της πραγματικότητας και μάλιστα, είναι μια συλλογική έκφραση. Οι μύθοι διατηρούν και μεταδίδουν τα παραδείγματα, τα υποδειγματικά πρότυπα για όλες τις υπεύθυνες δραστηριότητες που επιδίδονται οι άνθρωποι. Προφανώς οι μεταφυσικές έννοιες του αρχαϊκού κόσμου δεν ήταν πάντοτε διατυπωμένες σε θεωρητική γλώση

σα αλλά το σύμβολο, ο μύθος, η τελετή εκφράζουν σε διαφορετικά επίπεδα και με τα κατάλληλα μέσα, ένα περίπλοκο σύστημα θεωρήσεων και σκέψεων για την ουσία των πραγμάτων, για να δυναθούν εντέλει να γίνουν καταληπτές οι έννοιες αυτές σε μια συνηθισμένη και απλή γλώσσα. Δηλαδή με απλά λόγια, ο μύθος δεν είναι τίποτε άλλο από μια προσπάθεια του ανθρώπου να εκφράσει αλήθειες με δικές του παραδοσιακές εικόνες.

Με την πάροδο του χρόνου γίνεται ένας καθαρισμός των μύθων από τον παραλογισμό, τις ωμότητες και τις προλήψεις, ο οποίος επιτυγχάνεται με την φιλοσοφία, την ιστορία και εν γένει με την πρόοδο του πνεύματος και του ορθολογισμού. Η μυθολογία εξελίσσεται παράλληλα με την ανάπτυξη του κόσμου και της ανθρωπίνης νόησης. Τους μύθους δυνάμεθα να τους εντάξουμε σε τρεις κατηγορίες: α) στην Κοσμογονία ή Θεογονία, β) στην εποχή των σχέσεων μεταξύ θεών και ανθρώπων και, γ) στην εποχή των ηρώων.

Στην Κοσμογονία εκφράστηκαν οι αναζητήσεις περί της δημιουργίας του κόσμου. Οι κοσμογονικές μυθολογίες των λαών, οι οποίες κατά το μάλλον ή ήττον έχουν πολλά κοινά σημεία, ήσαν η απαρχή της θεολογίας και της φιλοσοφίας. Στην μυθική εποχή των σχέσεων μεταξύ θεών και ανθρώπων, αναπτύσσεται περαιτέρω η φιλοσοφία και η θεολογία και τέλος, στην εποχή των ηρώων ο μύθος εξιστορεί ένα πρότυπο του ανθρώπου, το οποίο υπερπηδά τα όρια της ανθρωπίνης και φυσικής ύπαρξης. Στις περισσότερες περιπτώσεις, ο ήρωας, για να σώσει τον κόσμο αποθνήσκει βιαίως επειδή υπερέβη τα ανθρώπινα και τα φυσικά όρια, και μεταβαίνει για τον ηρωισμό του στα «Ηλύσια Πεδία». Ο ήρωας είναι το αιώνιο πρότυπο. Η ηρωική εποχή προβάλλεται ως παράδειγμα το οποίο θα βοηθήσει τον άνθρωπο να υψωθεί σε ένα ανώτερο επίπεδο. Ο μύθος δεικνύει επίσης, ότι το Θείον παρέχει υποστήριξη στον ασθενή και μειονεκτούντα, έναντι εκείνου ο οποίος παραβιάζει συνειδητά τον ηθικό νόμο, υπερέχει σε δύναμη και είναι σε πλεονεκτική θέση.

Η γέννηση της φιλοσοφίας δύναται να εξηγηθεί ως μια σταδιακή αντικατάσταση του μύθου σε μια άλλη μορφή σκέψης, δηλαδή η σκέψη μετατοπίζεται από τον μύθο στην φιλοσοφία. Αυτή η διαδικασία της ανάμειξης και αντικατάστασης, με την πάροδο του χρόνου διέρχεται από πολλά στάδια και τα όρια των σταδίων αυτών είναι δυσ-

διάκριτα. Ιστορικά, η φιλοσοφία είναι ένας αντίπαλος του μύθου. Γενικά η φιλοσοφία ταυτίζεται με την ορθολογική σκέψη, εκφράζει μια πραγματικότητα σε έναν ορισμένο χρόνο και σε έναν ορισμένο τόπο, δηλαδή ορίζει ένα σημείο του ιστορικού χρόνου. Ο μύθος, για να εκφράσει το νόημά του, δημιουργεί έναν δικό του χρόνο, έναν «άλλο χρόνο» όπως τον αποκαλεί η φιλοσοφία της Ιστορίας. Καλείται *illud tempus*, που αποδίδεται με την ευαγγελική ρήση «τω καιρώ εκείνω», καθώς και με την κατανοητή σε όλους μας έκφραση «μια φορά και έναν καιρό». Ο *illus tempus*, εν αντιθέσει με τον ιστορικό χρόνο ο οποίος είναι φθαρτός, είναι ο άφθαρτος χρόνος. Ο μύθος στον χώρο του άφθαρτου χρόνου μεταμορφώνει τον χρόνο σε αιωνιότητα, δηλαδή καταλύεται η φθορά και ο θάνατος. Έχει επίσης την δυνατότητα να μεταφέρει το συμβάν σε οποιοδήποτε σημείο του χρόνου και σε οιοδήποτε σημείο του χώρου, επίγειο ή επουράνιο, με πλήρη ελευθερία της φαντασίας. Ο μύθος δεν δηλώνει άμεσα το μήνυμά του. Χρειάζεται μια συνεχή μελέτη και αν δεν γίνει κάτι καταληπτό, ίσως αργότερα αποκαλυφθεί.

Αναφέραμε προηγουμένως ότι οι μύθοι ήταν η εισαγωγή στην φιλοσοφία. Οι κοσμογονικοί μύθοι έδωσαν την «πρώτη ύλη» στην Ελλάδα για την γέννηση της φιλοσοφικής σκέψης των προσωκρατικών φιλοσόφων: του Θαλή, του Αναξίμανδρου, του Αναξίμανη. Στους ορφικούς μύθους έδωσε ο Πυθαγόρας πολύ μεγάλη σημασία, και από την ανάλυση των μύθων οι Ελεάτες αντικατέστησαν την αρετή των ηρώων με την σοφία. Οι κοσμογονικές δοξασίες των Ινδών έδωσαν την αντίστοιχη «πρώτη ύλη» για την δημιουργία της Ινδικής φιλοσοφίας και θρησκείας, από όπου προήλθε το Ινδικό Πάνθεον. Ο Πλάτων χρησιμοποιεί τους μύθους κατά κόρον, διότι εκεί βρήκε καταφύγιο στην προσπάθειά του να ερμηνεύσει και να τεκμηριώσει ένα μεταφυσικό πρόβλημα. Αντελήφθη ότι στην συνείδηση των αρχαίων Ελλήνων η δύναμη του μύθου ήταν τόσο δυνατή, ώστε ήταν δυνατόν να χρησιμοποιηθεί στην αλήθεια χωρίς απόδειξη. Ο Πλάτων αυτό το ονόμασε αληθοφάνεια. Αυτή η δύναμη του μύθου στην συνείδηση των ανθρώπων δεν ήταν φαινόμενο μόνο στους αρχαίους Έλληνες. Ίσχυε για τους Ιουδαίους, τους Χριστιανούς, τους Ινδούς και τους Μουσουλμάνους, θεωρώντας αυτές τις γραφές ως ιερές και ως αδιάψευστο λόγο.

Ο μύθος στην φιλοσοφία του Πλάτωνος έχει μια πολύπλοκη λειτουργία, η οποία αντικατοπτρίζει το πολυσχιδές της πλατωνικής σκέψης. Όπως η φιλοσοφία δεν είναι τέλεια επιστήμη αλλά διανοητικό φως, το οποίο τρέφεται από μια επίμονη προσπάθεια προς μια γνώση που ποτέ δεν θα γίνει κτήμα των θνητών, έτσι και ο μύθος στους

διαλόγους του Πλάτωνος είναι ένας μέσος όρος μεταξύ της επιστήμης και της αγνοίας. Μια ορμή της σκέψης προς την πραγματικότητα, μια τολμηρή γέφυρα δια της οποίας αναρριχώμεθα από την πενία του αισθητού στα απόκρημα και μεγαλοπρεπή ύψη του νοητού. Εν κατακλείδι, έχει ομολογηθεί από όλον τον κόσμο της φιλοσοφίας ότι ο Πλάτων υπήρξε ένας μεγάλος δεξιότηνης του μύθου και θέτει στους μύθους του, το πώς θα πρέπει να είναι ο ήρωας του μύθου.

Ο άφθαρτος χρόνος των μύθων εισήγαγε στην φιλοσοφική σκέψη την έννοια του ευθυγράμμου χρόνου. Η φιλοσοφία έως τον 6ο πΧ αιώνα θεωρούσε ότι ο χρόνος είναι κυκλικός. Παρατηρώντας οι άνθρωποι την κυκλική κίνηση της εναλλαγής των εποχών, την κυκλική κίνηση του ήλιου και άλλων ουράνιων σωμάτων, κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι τα πάντα επαναλαμβάνονται κατά τον ίδιο τρόπο. Θεώρησαν πως ό,τι ισχύει για τα φυσικά φαινόμενα, ισχύει και για τα κοινωνικά. Ο κυκλικός χρόνος έχει δύο στοιχεία: το παρόν και το παρελθόν. Ό,τι συνέβη στο παρελθόν, θα επαναληφθεί στο παρόν.

Θεωρείτο, κατά την αντίληψη των φυσιοκρατών, ότι τα πάντα από την Φύση καθορίζονται. Δηλαδή, υπήρχε ένας εφησυχασμός του βίου ο οποίος ακυρώνει την εξέλιξη.

Εις αντίδραση αυτού του φαινομένου γεννήθηκε η έννοια του ευθυγράμμου χρόνου, αλλά η αντίδραση αυτή επετεύχθη μόνο στους λαούς της Μεσογείου, δηλαδή τους Έλληνες και τους Εβραίους. Εις μὲν τους Εβραίους η ιδέα αυτή ανεπτύχθη από τους Προφήτες με την σωτηριολογία και την έννοια της ανταμοιβής. Εις δε την Ελλάδα, από τον Αριστοτέλη και τους νεοπλατωνικούς φιλοσόφους μετατρέποντας τον μύθο της Πανδώρας, δηλαδή μεταμορφώνοντας την ελπίδα από απλή έννοια-ιδέα σε θεότητα. Αυτό το αναφέρει ο Θέογνης. Από τους Έλληνες και τους Εβραίους, η ιδέα της έννοιας του ευθυγράμμου χρόνου όπου εδραιώθηκε η σωτηριολογία και οι λοιπές φιλοσοφικές και θρησκευτικές σκέψεις, μεταλαμπαδεύτηκε δια του Χριστιανισμού στην λοιπή Ευρώπη. Αντιθέτως, στην Ινδική φιλοσοφική σκέψη ο χρόνος παρέμεινε κυκλικός και αυτό ισχύει έως σήμερα.

Αναφέραμε στην αρχή ότι η φιλοσοφία ταυτίζεται με την ορθολογική σκέψη η οποία, πολλές φορές, αδυνατώντας να εξηγήσει ορισμένες απλές έννοιες αφήνει την ερμηνεία στους μύθους και αυτό

συναντάται τακτικά στην φιλοσοφία των θρησκειών. Ένα παράδειγμα το οποίο δύναται να αναφερθεί, είναι η έννοια του καλού και του κακού. Οι έννοιες αυτές δεν γίνονται καταληπτές μόνον με την γνώση αλλά χρειάζεται και ο λόγος, όπου η έννοια του λόγου είναι παρεμφερής με εκείνην του μύθου. Ο μύθος είναι το καλύτερο μέσον για την καταληπτότητα των εννοιών αυτών. Μύθο χρησιμοποιούν οι Βέδες, η Βίβλος και τα άλλα ιερά Βιβλία των διαφόρων λαών για να γίνουν καταληπτές όχι μόνον οι έννοιες του καλού και του κακού, αλλά και οι άλλες που εκφράζονται μέσα από τις φιλοσοφικές δογματικές τους ιδέες. Αρκεί μόνον η πανοραμική θέα των μύθων για να τρομοκρατηθεί ο άνθρωπος και να αναγκαστεί να αναλογιστεί το εφήμερο της ζωής του στον κόσμο, να τον βοηθήσει να επιτύχει την υπέρβαση της ζωής από την τριβή των βασάνων του και να αναρρηχηθεί σε κάτι ανώτερο και αγιότερο.

Οι διδασκαλίες των διαφόρων μυστηριακών θρησκειών και δοξασιών γίνονταν δια των μύθων. Στην μύηση δεν είναι μόνο το δρώμενο αλλά και ο λόγος των δρώμενων. Σκοπός της μύησης ήταν να πραγματοποιήσει ο μυσούμενος μιαν υπέρβαση του βέβηλου και ιστορικού χρόνου, να αισθανθεί και να βρεθεί στον «άλλο χρόνο» για να του αποκαλυφθεί μια πραγματικότητα, την οποία μόνο με τους μύθους και τα σύμβολα είναι δυνατόν να προσεγγίσει κανείς. Το πέρασμα από τον συμβατικό στον «άλλο χρόνο» γίνεται σε στιγμιαίο χρόνο εν είδη αστραπής, όπου ο μυσούμενος από την άγνοια δέχεται την φώτιση, δηλαδή είναι ένα αστραπιαίο πέρασμα από το βέβηλο στο ιερό. Στους μύθους αυτό το πέρασμα περιγράφεται ως ταχύτατο πέρασμα του μυθικού ήρωα από βράχους που ανοιγοκλείνουν συνεχώς, ή από τα σαγόνια κάποιου τέρατος, ή από ένα πέρασμα που ανοίγει μόνο μια στιγμή.

Όλοι αυτοί οι μύθοι υποδεικνύουν την ανάγκη της υπέρβασης της υλικής κατάστασης του ανθρώπου για να επιτευχθεί η άνοδος σε ένα ανώτερο πεδίο. Είναι βεβαίως αυτονόητο ότι ο μυσούμενος είχε προετοιμαστεί για αυτήν την μύηση, δηλαδή είχε προηγηθεί μια κάθαρση πνευματική και σωματική. Ένα παράδειγμα μύησης κάποιας μυστηριακής τελετής είναι ο μύθος του Ιάσονα. Κατά τον μύθο, οι περιπέτειες του ήρωα αρχίζουν με την απώλεια ενός σανδαλιού του και σε όλους μας είναι γνωστή η εκστρατεία του προς την Ανατολή. Και οι μεταγενέστεροι φιλόσοφοι επέλεξαν τους μύθους εν είδη μυθιστορημάτων, για να εκφράσουν μερικές από τις φιλοσοφικές τους ιδέες. Μετά τον μεσαίωνα άρχισαν να επαναφέρουν τις πλατωνικές και νεοπλατωνικές σκέψεις και εμπνεόμενοι ιδίως από την «Πολιτεία» του Πλάτωνος, έγραψαν, όπως αναφέρθηκε, με την μορφή μυ-

θιστορήματος μια οργάνωση ουτοπικών πολιτειών.

Πρώτος εισηγητής αυτού του συγγραφικού είδους ήταν ο Άγγλος φιλόσοφος Thomas Moor (1478-1535), ο οποίος εξέδωσε το 1516 ένα σύγγραμμα με τίτλο «*Περί της Νήσου της Ουτοπίας και της Αρίστης Συγκροτήσεως της Πολιτείας*». Αργότερα, ο Γερμανός θεολόγος Andrea (1587-1654) έγραψε υπό την μορφή μυθιστορήματος την περιγραφή της «*Χριστιανικής Δημοκρατίας*». Άλλο μυθιστόρημα ήταν «*Η Πόλη του Ήλιου*», του συγγραφέως Campanella, που ήταν κτισμένη σε μια νήσο του Ινδικού ωκεανού. Ένα άλλο αξιοσημείωτο μυθιστόρημα που μπορεί να αναφερθεί, είναι το έργο του Μπέικον, το οποίο εξεδόθη το 1619 υπό τον τίτλο «*Νέα Ατλαντίς*». Περιγράφεται η διαβίωση και οργάνωση του λαού μιας νήσου στο μέσον του ωκεανού, υπό μιας ομάδας εμπειρών επιστημόνων στις τέχνες και επιστήμες, οι οποίοι αποτελούσαν ένα συνέδριο υπό την επωνυμία «*Οίκος του Σολομώντος*». Απασχόλησή τους δεν ήταν μόνον η διοίκηση της νήσου αλλά και η αναζήτηση νέων τεχνικών εφευρέσεων και εν γένει, η επιστημονική πρόοδος(1).

Οι θρησκείες, τα φιλοσοφικά συστήματα και οι κυβερνώντες, για να ενισχύσουν περισσότερο την λαμπρότητα των μυστών και των ηρώων και να βελτιώσουν την προσωπικότητα αυτών των ιστορικών προσώπων, για να δώσουν περισσότερο βάρος στις διδασκαλίες ή τα κατορθώματά τους, ή για να εμψυχώσουν έναν κατατρομαγμένο λαό, κόσμησαν τις βιογραφίες με μύθους. Οι μύθοι αυτοί έχουν άμεση σχέση με τις αρχέγονες πεποιθήσεις, τα ήθη, τα έθιμα και τον τρόπο σκέψης εκάστου λαού. Υπάρχει η τάση κάθε «ιστορική μορφή» να πλησιάζει όσο γίνεται περισσότερο το αρχέτυπό της, ακόμη και αν εκείνη η ιστορική μορφή έχει αναδειχθεί ως δευτερεύον πρόσωπο. Το φαινόμενο αυτό φαίνεται πολύ καθαρά σε κάθε θρησκευτική ιστορία της ανθρωπότητας. Δίχως αυτήν την τάση, η ιστορική και θρησκευτική εμπειρία θα δημιουργούσε διαρκώς ταχύτατες αλλαγές και εφήμερες μορφές θεών, μύθων, δογμάτων και εν γένει προτύπων. Ο άνθρωπος θα βρισκόταν έμπροσθεν μιας πληθώρας νέων και συνεχώς τροποποιούμενων τύπων που θα τον εμπόδιζαν σε μια ταξινόμηση εννοιών.

Τα κατορθώματα του Μεγάλου Αλεξάνδρου μυθοποιούνται στην περίφημη «*Φυλλάδα*» που υπήρξε από τους πρώτους αιώνες μ.Χ. έως την τουρκοκρατία, ένα λαϊκό ανάγνωσμα. Έχουν γραφτεί πολλοί μύθοι για την ζωή του Βούδα και του Κομφούκιου και εάν αναγνωσθούν από έναν μη Βουδιστή ή μη Ταοιστή, τίποτα δεν θα αντιληφθεί από το νόημά τους. Τα λεγόμενα Απόκρυφα Ευαγγέλια αναφέρουν πολλές «ιστορίες» από την ζωή του Ιησού, αν και θεωρούνται μη Κα-

νονικά. Ακόμη και τώρα, πολλοί Χριστιανοί και αγιογράφοι τις ασπάζονται ως αληθινές ιστορίες και ορισμένα εκκλησιαστικά έθιμα έχουν την προέλευσή τους σε αυτές τις διηγήσεις. Ένα παράδειγμα που μπορεί να αναφερθεί είναι το αναστάσιμο έθιμο: «άρατε πύλας».

Με την πάροδο του χρόνου οι μύθοι υποβιβάζονται συνεχώς από την Ιστορία και την Φιλοσοφία, και μπορούμε να αναφέρουμε και την Θρησκεία, αλλά δεν εξαφανίζονται. Θα υπάρχουν και δεν θα εξαφανιστούν ούτε και από την πιο θετικιστική κοινωνία, όπως ήταν η κοινωνία του 19ου αιώνα όπου ο θετικισμός είχε φθάσει στο μέγιστο σημείο του, αλλά ούτε και στο μέλλον διότι οι μύθοι έρχονται από πολύ μακριά και αποτελούν μέρος του ανθρώπινου βίου. Είναι δημιουργήματα της ψυχής και επανεμφανίζονται αυθόρμητα ακόμη και στα έργα των πιο ρεαλιστών συγγραφέων που εντελώς τους αγνοούν. Είναι αδύνατο να μην τους συναντήσει κανείς σε οποιαδήποτε υπαρξιακή κατάσταση του ανθρώπου και στους κοσμικούς ρυθμούς που διέπουν την Φύση.

(1) Ο Μπέικον, ο Νεύτων, ο Μπόιλ ήταν μέλη της Βασιλικής Εταιρείας του Λονδίνου, η οποία αποτελούσε το λίκνο του Ελευθεροτεκτονισμού.

Εις Μνήμην

Στις αρχές της Άνοιξης 2012, δύο αγαπητοί αδελφοί μας αναχώρησαν για φωτεινότερους κόσμους:

Ο αδ. Γεώργιος Γκρινιάτσος, ο οποίος υπήρξε ένα από τα παλαιά μέλη της Θεοσοφικής Εταιρείας εν Ελλάδι και υπηρέτησε τους σκοπούς της, τα τελευταία χρόνια, ως μέλος του Δ.Σ.

Επίσης, ο αδ. Στυλιανός Τάκας, ο οποίος εισήλθε στους κόλπους της Θ.Ε. εν Ελλάδι πριν λίγα μόλις χρόνια. Υπήρξε τακτικός ομιλητής και αρθρογράφος του περιοδικού ΙΛΙΣΟΣ. Το πρώτο κείμενο του παρόντος τεύχους δημοσιεύεται εις μνήμην του.

Στους οικείους των δύο αδελφών μας εκφράζουμε τα συλλυπητήρια μας για την απώλειά τους.

Ο ΣΙΩΠΗΛΟΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ ΤΗΣ ΕΞΕΛΙΞΗΣ

*Σταύρος Βασιλάκης
(Κρήτη)*

Ως γνωρίζουμε από την «*Μυστική Δοξασία*» και την παρουσίαση της από τον μακαριστό Κ. Ζιναραγιαντάσα (βλ. «*Η Απόκρυφος Εξέλιξη της Ανθρωπότητας*»)(1) στο κεφάλαιο που πραγματεύεται τα της Εσωτερικής Διακυβέρνησης του Κόσμου μας, στην κορυφή αυτής της πυραμίδας, πίσω ή πάνω από την επί του πλανήτη μας Τριάδα αυτού του Γύρου(2), υπάρχει μια τέταρτη, ανεκδήλωτη όψη του Λόγου που αποκαλείται Σιωπηλός Φύλαξ και υπήρξε ο Κύριος του Κόσμου μας στον προηγούμενο Γύρο ζωής στον πλανήτη. Ενώ όμως αναφέρονται δια μακρών τα καθήκοντα, οι αρμοδιότητες της ανωτάτης αυτής Τριάδας των Κυβερνητών, δεν γνωρίζει, ως λέγει, να αναφέρει οτιδήποτε για τον Σιωπηλό Φύλακα. Ας εξετάσουμε λοιπόν, αν μπορούμε να μάθουμε κάτι για τον επικεφαλής της Ιεραρχίας.

Καταρχήν δεν μπορεί να είναι διακοσμητική ή απλώς τιμητική αυτή η θέση, διότι άλλως δεν θα έπρεπε να είναι στην κορυφή της Ιεραρχίας και, επιπλέον, δεν χρειαζόταν να έχει προηγουμένως υπηρετήσει ως «Σανάτ Κουμάρα»(3). Επίσης, ενώ ο Κύριος του Κόσμου έχει λάβει την ένατη Μύηση, για να γίνει Σιωπηλός Φύλακας μετά το τέλος του Γύρου παίρνει την δέκατη Μύηση. Εάν λάβουμε υπόψη μας τα καθήκοντα των Σανάτ Κουμάρα, Μανού, Βοδισάτβα και Μαχατσόχαν και συνδυάσουμε όλα τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της εργασίας ενός εκάστου, πρέπει να δεχθούμε αβίαστα ότι γίνεται το ίδιο αλλά σε υψηλότερη όμως βαθμίδα. Εποπτεύεται η εφαρμογή του Σχεδίου του Λόγου και καταγράφονται τα μέχρι τούδε πεπραγμένα αυτού του Σχεδίου.

Σε κατώτερο, ούτως ειπείν, επίπεδο, τα μέλη της Τριάδας Μανού-Βοδισάτβα-Μαχατσόχαν συμβάλλουν στην διαμόρφωση των μορφών και σωμάτων της Ρίζας-φυλής(4), διαμορφώνουν τον πολιτισμό (θρησκείες, τέχνες, επιστήμες κλπ) και φυλάσσουν τα Αρχεία της Φυλής, ενώ ο Σανάτ Κουμάρα εφορεύει εφ' όλων και προγνωρίζει τα πεπρωμένα της. Σε υψηλότερο επίπεδο, το ίδιο πρέπει να ισχύει και για τις υπηρεσίες του Σιωπηλού Φύλακα: εποπτεία στον τωρινό Γύρο και προετοιμασία για τον επόμενο. Έτσι την επόμενη φορά, μετά από απροσμέτρητη χρονική περίοδο, ο τωρινός Σανάτ Κουμάρα θα γίνει ο Σιωπηλός Φύλακας και το μόνο λογικό συμπέρασμα είναι να

ενσωματώνει όλα τα «δεδομένα» και αυτού του Γύρου (όπως και του προηγούμενου ως Σανάτ Κουμάρα), από την θέση του Παρατηρητή πλέον και όχι του Κυβερνήτη.

Η λογική ερώτηση, επομένως, είναι γιατί να γίνεται έτσι; Το μόνο που μπορούμε να σκεφτούμε είναι ο νόμος της αναλογίας. Δηλαδή, ότι όπως οι Μανού- Βοδισάτβα- Μαχατσόχαν σχηματίζουν σωματικά και εσωτερικά μια Ρίζα-φυλή και καταγράφουν τα πεπραγμένα της, το ίδιο προφανώς πράττει και ο Σιωπηλός Φύλακας καταγράφοντας τα περιστατικά ολόκληρου του Γύρου και όχι μόνον της Ρίζας-φυλής, ενώ στον προηγούμενο Γύρο αποφάσιζε και εφόρευε στην εφαρμογή του Σχεδίου του Λόγου. Στην συνέχεια, αφού εξετάσουμε την πιθανή ύπαρξη ανάλογου Σιωπηλού Φύλακα εντός του ανθρώπου, θα αναλύσουμε με κάθε σεβασμό και δέος τις λογικές και πάλι συνέπειες.

Ανατρέχοντας πάλι στον νόμο των αναλογιών, όπως λακωνικώς και επακριβώς αναφέρεται στον Σμαράγδινο Πίνακα: «ως εν τοις άνω, ομοίως εν τοις κάτω», συνάγουμε εύκολα κάποια συμπεράσματα: (α) Τα πρότυπα είναι στον αόρατο κόσμο και βάσει αυτών γίνεται και πρέπει να γίνεται ο ορατός. Ότι είτε δηλαδή ο Ηράκλειτος, ήτοι: «εξ αδήλων τα δήλα ποιούνται». (β) Όχι ανάποδα, δεν μιμείται δηλαδή ο αόρατος κόσμος τον ορατό, δήλωση που θα 'φερε αρχικώς γέλιο και μετά από κλάσμα χρόνου τρόμο και θλίψη. (γ) τέλος, τονίζεται δηλαδή, «όπως ακριβώς επάνω (...)» κλπ. Μήπως όμως είναι η φωνή της συνείδησής μας ο δικός μας Σιωπηλός Φύλακας; Εάν αποκαλέσουμε φωνή της συνείδησης δηλώσεις του τύπου: «το χέρι μου», ή ακόμη: «το σώμα μου», τοποθετούμε την συνείδηση σε παιδικό επίπεδο. Εάν πάλι, η ηθική συνείδηση, όταν αναδυθεί σε κάθε άνθρωπο, θεωρηθεί το ανάλογο του Σιωπηλού Φύλακα, απλώς κάνουμε λάθος τάξης ή επιπέδου, αν και είμαστε, βεβαίως, σε σωστό δρόμο.

Εάν θεωρήσουμε την φρόνηση και την σύνεση, όταν υπάρχουν, ως χαρακτηριστικά γνωρίσματα του προσωπικού μας Σανάτ Κουμάρα, αφού πρέπει αληθώς να αποτελούν την κορωνίδα της προσωπικής μας διακυβέρνησης, τότε αυτό το ψυχικό κέντρο επαξίως θα έπρεπε να παρομοιασθεί με τον Σιωπηλό Φύλακα, αφού ούτε συμμετέχει στις καθημερινές μας ασχολίες ούτε αποφασίζει βραχυπρόθεσμα ή μακροπρόθεσμα, ούτε κρίνει τις πράξεις μας αλλά μόνο καταγράφει εν σιγή, συμπονά ή αγαλλιάζει μετ' ημών.

Από την δεκαετία του 1970 άρχισαν να ερευνούνται οι περιθανάτιες εμπειρίες ασθενών, κυρίως σε μεγάλα νοσοκομεία του εξωτερικού, από πρωτοπόρους ερευνητές όπως ο R.Mundy, κ.α. Υπόβαθρο κοινό, παρά τα μέχρι τότε πιστευόμενα γενικότερα, ήταν η έλλειψη

κατάκρισης του πρόσκαιρα νεκρωθέντος και η εν τάχει παρουσία τού έως εκείνη την στιγμή βίου του, καθώς και υποδειξεις χωρίς χαρακτηρισμούς απαξιωτικούς. Γνωστά βεβαίως, τα Ασιατικά Αρχεία και ουδεμία απορία για την παράθεση των πεπραγμένων. Για την προέλευση δε των υποδειξεων, θα ήταν πολύ εγωιστικό να θεωρήσουμε ότι προέρχονται κατευθείαν από τον Ένα τον Αγαθό. Άλλωστε, η αιγυπτιακή Βίβλος των Νεκρών και η θιβητανική ή Μπάρντο Τουώλ, αλλά και η θεοσοφική γνώση, δεν επιτρέπουν τέτοια πλάνη.

Εύλογα λοιπόν, μετριάζοντας τις φιλοδοξίες μας δέον να αποδώσουμε την πηγή αυτών των εμπνεύσεων ή υποδειξεων σε χαμηλότερη Αρχή. Και επειδή γίνεται προς ζώντας και προς παροδικώς νεκρούς, θα μπορούσε να ειπωθεί ότι υπεύθυνοι είναι ο τέσσερις devarajas, που είναι αρμόδιοι για την διευθέτηση του κάρμα. Βέβαια, μια αφελής ερώτηση θα ήταν: ποιος από αυτούς τους τέσσερις; Όμως δεν είναι τόσο αφελής, αφού έργο τους είναι το κάρμα όλης της επί του πλανήτη μας ζωής. Φαίνεται πιο λογικό να συνδέεται ο Σιωπηλός Φύλακας με καθετί στον πλανήτη, προκειμένου να έχει την πληροφόρηση για τα τεκταινόμενα κατά την διάρκεια μιας χρονικής περιόδου την οποία αποκαλούμε Γύρο. Επιπλέον, έχει την δυνατότητα να γνωρίζει και τα διαδραματισμένα στον προηγούμενο Γύρο, όταν εργαζόταν ως Κύριος του Κόσμου.

Η εξέλιξη άλλωστε, απαιτεί να επιστρέψουν τα πάντα εκεί από όπου ξεκίνησαν, ενώ ο χρόνος όσον αφορά σε αΐδιες οντότητες, για να τις διακρίνουμε όπως οι αρχαίοι Έλληνες φιλόσοφοι από το Ένα Όντως Ον και μόνο αθάνατο χωρίς αρχή και τέλος, δεν έχει καμία σημασία. Επιπλέον, αφού πρέπει να γίνουμε Τέλειοι «ώσπερ ο Πατήρ ημών», πρέπει επίσης να γίνουμε πανταχού παρόντες και τα πάντα πληρώντες τουλάχιστον στον χωροχρόνο της δικαιοδοσίας μας. Η εξάσκηση ή εξέλιξη αυτής της δυνατότητας δείχνει να είναι μεγαλύτερη στον Σιωπηλό Φύλακα, από ό,τι στην υπόλοιπη Ιεραρχία που μας είναι γνωστή. Βεβαίως, το θέμα της συνένωσης κατά την εξέλιξη, συνεχώς προϊούσα ώστε τελικώς να έχουμε Ένα και όχι πολλά, είναι κάτι που δεν το εξετάζω αφού έχει αναλυθεί διεξοδικώς από τόσο ικανότερους που ωχρώ ακόμη και στην ονομασία τους.

Υπάρχει ένα θέμα ακόμη που αφορά τον χρόνο, την ηλικία δηλαδή εκδήλωσης του Σιωπηλού Παρατηρητή εντός μας. Επειδή υπάρχει η μετενσάρκωση, δεν μπορούμε να απαντήσουμε σε τέτοια ερώτηση. Αν συνυπολογίσουμε δε και τον χρόνο που απαιτήθηκε στην ορυκτή-φυτική-ζωική ζωή έως ότου αποκτήσουμε ατομική ψυχή, η αδυναμία μας για γνώση και απάντηση γίνεται αβυσσαλέα. Φαίνεται όμως ότι απαιτούνται μερικές προϋποθέσεις, όπως κάποιες –άγνω-

στες ακόμη- προσωπικές αστρολογικές διευθετήσεις ώστε να υπάρχει στο άτομο προδιάθεση που ακολουθείται με συνέπεια για πνευματικές αναζητήσεις υψηλού επιπέδου, αλληλεγγύη προς τα πάντα που δεν προεΐται από τις συνεχείς αντιξοότητες, επιθυμία συνεχούς αυτοβελτίωσης ακόμη και στις λεπτομέρειες. Τέλος, λίγο δηλαδή πριν την εκδήλωση αυτής της εσωτερικής και αντικειμενικής παρουσίας, μεγάλος σε ένταση και διάρκεια ψυχικός πόνος και στο τέλος του απόκτηση κάποιου βαθμού μακαριότητας, όχι προσωρινής λόγω διαλογισμού αλλά συνεχούς. Εάν δηλαδή ισχυριστεί κάποιος λακωνικότερος: «όταν έλθει η ώρα σου θα γίνει», δίκιο θα 'χει.

Από την συγκριτική εξέταση όλων αυτών, τι συμπεράσματα μπορούν να βγουν; Με την αντιστροφή του νόμου των αναλογιών και αφού τηρηθούν οι λογικοί έλεγχοι για να μην υποπέσουμε σε ερμηνείες παντελώς λαθεμένες, διαπιστώνουμε ότι: πράγματι, πέραν, πάνω και εκτός από την φρόνηση και σύνεση, που απαιτούνται για την επιβίωσή μας και την επιδίωξη όχι μόνο των συνήθων φιλοδοξιών μας μα και των ανάλογων πνευματικών, την εφαρμογή τους στις όποιες σχέσεις μας με το περιβάλλον και όχι μόνο με τους ανθρώπους, όχι μόνον με τους αγαπημένους, εκτός από την φωνή της σιγής, της συνειδήσής μας, υπάρχει και κάτι Άλλο μέσα μας χώρια από εμάς, που φαίνεται να διαθέτει «πάσαν την γνώσιν» και, όμως, δεν παρεμβαίνει στην ελευθερία επιλογής μας, όποια και αν είναι αυτή όπως κατέδειξε ο Βοήθειος.

Οι απαντήσεις αυτού του κέντρου, γνωρίζεις αμέσως ότι είναι απολύτως αληθείς. Δεν υφίστασαι κατάκριση στα σφάλματά σου παρά την προηγούμενη υπόδειξη για την αποφυγή τους, αλλά αντιθέτως αυτό συμπάσχει «εν μακαριότητι» και συναγάλλεται. Σου δίνει δε την ακλόνητη πεποίθηση ότι η εξέλιξη σου τώρα επιταχύνεται και άρα βελτιώνεται ταχύτερα.

Γνωρίζουμε ότι ο Σιωπηλός Φύλακας βρίσκεται στην κορυφή της Εσωτερικής Ιεραρχίας του πλανήτη μας, αλλά δεν γνωρίζουμε ποιο σημαντικό έργο επιτελεί. Με πλήθος υποθέσεις αλήθεια, παραλληλισμούς και διανοητική τόλμη αλλά χωρίς ακροβατισμούς και ασέβεια, πιστεύω ότι καταδείχθηκε η αναλογία με ό,τι ανεφύη εντός μιας δράκας ανθρώπων, που βασίμως θεωρώ ότι είναι πολλοί περισσότεροι αλλά δεν είχα την δυνατότητα να ερευνήσω περαιτέρω.

Θεωρώ λοιπόν μετά ταύτα, ότι μέρος του έργου του Σιωπηλού Φύλακα είναι η εξάσκηση στην θεοποίηση ή την ενοποίηση, αν προτιμάτε. Η στήριξη του Καλού σε όλη την Γαία, η ενδυνάμωση αυτής της προδιάθεσης παρά τις αντιξοότητες, και όταν λήξει το έργο του στο τέλος αυτού του Κύρου, έχοντας πλέον ενσωματώσει την εμπειρι-

κή γνώση δύο Γύρων θα είναι έτοιμος να υπηρετήσει το Θείο Σχέδιο όπου κληθεί. Προφανώς, σε υψηλότερο επίπεδο για ακόμη πιο προχωρημένο εξελικτικό στάδιο. Έτσι, από βαθμίδα σε βαθμίδα, σε απροσμέτρητο χρόνο και αδιανόητους κόσμους εκτυλίσσεται το Θείο Σχέδιο, που είναι η Εξέλιξη. Και σαν μοναδικό στόχο της έχει την υποδοχή του Ασώτου στους κόλπους του Πατρός, δηλαδή στην Παντοδυναμία, την Παντογνωσία και συνεπώς την Ελευθερία, την Ευδαιμονία και την Αγάπη.

Σε αντιστοιχία με αυτήν την κορυφή εκδηλώνεται αναπόδραστα μέσα μας, από κάποιο σημείο της εξελικτικής μας πορείας, μια προσωπική κορυφή, κέντρο εποπτείας αυτής της πορείας μας και προώθησής της σε ύψη, των οποίων αναπόφευκτο τέλος ακόμη και για όσους κάποτε αντιδρούν έως και πεισματωδώς, δεν μπορεί να είναι κάτι άλλο εκτός από την Μακαριότητα. Αυτός είναι και ο λόγος που με παρακίνησε να παραθέσω αυτές τις σκέψεις γύρω από παρατηρήσεις μου σε κάποιο γεγονός και χρειάστηκε πολλή μελέτη για να καταλήξω σε αυτές τις απόψεις.

(1) Εκδ. ΤΕΤΡΑΚΤΥΣ

(2) Ένας από τους Γύρους του κύματος ζωής στην Γη σύμφωνα με την Μυστική Διδασκαλία, οι οποίοι είναι επτά. Καθένας περιλαμβάνει επτά Ρίζες-φυλές με τις αντίστοιχες υποφυλές τους.

(3) Ένας από τους επτά Κουμάρα, τους επτά παρθένους γιους του Μπράχμα που γεννήθηκαν από τα άκρα του Θεού στην αποκαλούμενη «ένατη» δημιουργία. Σύμφωνα με τον μύθο, τους δόθηκε αυτό το όνομα επειδή αρνήθηκαν να «διαιωνίσουν το είδος τους» και παρέμειναν Γιόγκι.

(4) Ο βασικός κορμός κάθε κύριας φυλής στον πλανήτη μας, από την οποία προέρχονται οι λεγόμενες υποφυλές και άλλες προσμίξεις.

Παρακαλούμε τους συνδρομητές του περιοδικού ΙΛΙΣΟΣ να μεριμνούν τακτικά για την εξόφληση της ετήσιας συνδρομής τους, η οποία ανέρχεται στο ποσό των 15€ για Ελλάδα & Κύπρο και 20€ για το εξωτερικό (Δηλ. 4 τεύχη ετησίως συν ταχυδρομικά έξοδα). Αν διαμένετε στην επαρχία, μπορείτε να επικοινωνείτε με τους κατά τόπους αντιπροσώπους μας.

Μεταξύ μας

ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΜΑΣ

Τα Γραφεία του «ΙΛΙΣΟΥ»
Βουκουρεστίου 25, α' όροφος,
είναι ανοικτά κάθε ημέρα από
19.30 - 21.30, εκτός Σαββάτου
και Κυριακής.

ΕΜΒΑΣΜΑΤ Α-ΔΩΡΦΕΣ

Παρακαλούμε όπως απο-
στέλλετε με ταχυδρομική
επιταγή προς: Περιοδικό

« Ι Λ Ι Σ Ο Σ »

**ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤ ΙΟΥ25,
106,71 Αθήνα.**

Επίσης αποστέλλετε με τρα-
πεζική επιταγή μόνο εις:

Θεοσοφική Εταιρεία, Βου-
κουρεσίου 25, 106 71, Αθήνα
ή με κατάθεση στον λογ/σμό
Εμπορικής Τράπεζας:

**IBAN GR22 0120 3380 0000
0003 4738 734**

ΑΝΤ ΠΠΡΟΣΩΠΟΙΓ ΟΥ ΙΛΙΣΟΥ

Κεφαλλονιά, Γ. Διαμαντάτος,
τηλ. 6944331000

Βόλος, Γ. Κουκουβίνος,
τηλ. 6946146763

Κρήτη, Στ. Βασιλάκης,
τηλ. 6937005048

Θεσ/νίκη, Γ. Βαφειάδης,
τηλ. 2313016807

Τρίκαλα, Στ. Λιγάτσικας,
τηλ. 6977679184/

Πάτρα, Σ. Ιγγλέσης,
τηλ. 6944907479

Σύρος, Π. Ζαραφωνίτης,
τηλ. 6932327646

Θράκη, Γ. Τρανοπούλου,
τηλ. 6976488448

Κύπρος, Αθ. Παπαδόπουλος,
τηλ. 00035724654511

Τα άρθρα που δημοσιεύονται στο περιοδικό ΙΛΙΣΟΣ,
φέρουν την ευθύνη των αρθρογράφων για το περιεχό-
μενό τους και δεν λογοκρίνονται ούτε απηχούν απα-
ραιτήτως τις απόψεις του περιοδικού.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΠΙΣΗΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΘΕΟΣΟΦΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ:

Στα Πόδια του Διδασκάλου - Κρισναμούρτι	5€
Η Εξέλιξη της Μορφής και της Ζωής - Άννη Μπέζαντ ..10€	5€
Προσέγγιση στην Πραγματικότητα - N. Sri Ram	8€
Οι Βαθύτερες Όψεις της Ζωής - N. Sri Ram	8€
Επιλογή Ιλισού - τόμος 1959-61, τόμος 1962-65, τόμος 1966-70, τόμοι 1973-78, τόμος 1991, 1992, τόμος 1993 ..	12€
Το Κλειδί της Θεοσοφίας - Έλενα Π. Μπλαβάτσου	18€
Η Φωνή της Σιγής - Έλενα Π. Μπλαβάτσου	10€
Τα Πρώτα Βήματα στον Αποκρυφισμό - Έλενα Π. Μπλαβάτσου	10€
Αόρατοι Βοηθοί - C. W. Leadbeater	10€
Σ' Εκείνους που Πενθούν. - C. W. Leadbeater	8€
Οι Επτά Κοσμικές Ακτίνες - Ernest Wood	16€
Το Φως της Ασίας - Sir Edwin Arnold	10€ 8€
Γιόγκα και Αποκρυφισμός - Έλενα Π. Μπλαβάτσου	30€
Ζωή στο Επέκεινα - C. W. Leadbeater	25€

Διατίθενται στα κεντρικά βιβλιοπωλεία και
στα γραφεία της **Θ.Ε. Βουκουρεστίου 25,**

T.T. 106 71

Tηλ. +Fax. 210 3610961

Tηλ. 210 3620702

Ταχυδρομική ή τηλεφωνική παραγγελία με αντικαταβολή

Όνοματεπώνυμο.....Τηλέφωνο.....
Οδός.....Αριθμός.....Πόλη.....T.K.....

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ από τις Θεοσοφικές Εκδόσεις

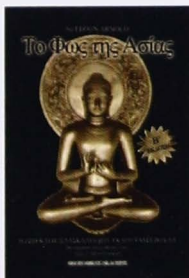
C W. Leadbeater
**Σ' Εκείνους
που Πενθούν**

C W. Leadbeater
Αόρατοι Βοηθοί

Ernest Wood
**Οι Επτά
Κοσμικές Ακτίνες**

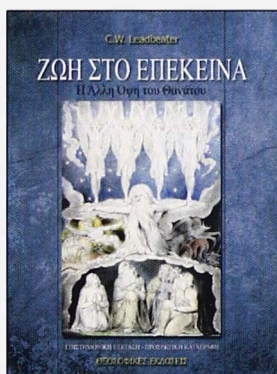

Sir Edwin Arnold
Το Φως της Ασίας

Κυκλοφόρησε
από τις ΘΕΟΣΟΦΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ
το έργο του C. W. Leadbeater

ΖΩΗ ΣΤΟ ΕΠΕΚΕΙΝΑ Η Άλλη Όψη του Θανάτου

(Επιστημονική έρευνα – Προσεκτική καταγραφή)

Υπάρχει ζωή μετά τον θάνατο; Πού πηγαίνουμε; Τι είναι το καθαρτήριο και η γκριζα ζώνη; Πώς αντιμετωπίζεται το στοιχειακό της επιθυμίας; Γιατί ορισμένοι άνθρωποι αποβιώνουν πρόωρα; Τι συμβαίνει με τα μικρά παιδιά;

Αντικρούοντας την δεισιδαιμονία και τον φόβο περί θανάτου, ο συγγραφέας επιχειρεί να παρουσιάσει μιαν άλλη όψη του αναπόφευκτου αυτού συμβάντος και των προεκτάσεών του. Προσπαθεί να δώ-

σει σαφείς απαντήσεις στα διάφορα ερωτήματα που ανέκαθεν απασχολούσαν τον άνθρωπο σε κάθε εποχή, να καταπολεμήσει την άγνοια που γεννά την δυστυχία, να απαλύνει τον ανθρώπινο πόνο και την αγωνία για την απώλεια των προσφιλών προσώπων. Αφιερώνει ένα μεγάλο μέρος στην ύπαρξη οπτασιών, το φαινόμενο των οποίων πραγματεύεται με ιδιαίτερη προσοχή. Τι είναι, τότε εμφανίζονται και τι επιζητούν; Πώς πρέπει να συμπεριφερθεί κανείς;

Επιπλέον, παραθέτει τα συμπεράσματα εκτεταμένης έρευνας περί πνευματισμού, θέτοντας εύλογα ερωτήματα. Τι είναι εκείνο που ελικοινώνει; Υπάρχουν επιπτώσεις στο διάμεσο και τους συμμετέχοντες σε μια πνευματιστική συνεδρία; Πώς επηρεάζεται ένας νεκρός από την πρακτική αυτή; Ποια είναι η θέση της Θεοσοφίας;

(σελ. 370, μέγεθος: 17X24, Λ.Τ. 25 €)

(Συνδρομητές ΙΛΙΣΟΥ & Μέλη της Θ.Ε. 20 €)

ΘΕΟΣΟΦΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ